

Vetenskapsrådet

ÅRSREDOVISNING 2005

INNEHÅLL

1	ANALYS AV 2005 ÅRS VERKSAMHET	5
2	BESKRIVNING AV VETENSKAPSRÅDETS VERKSAMHET	8
3	VERKSAMHETSOMRÅDE FORSKNING OCH UTVECKLING	10
4	SAMMANFATTNING AV VERKSAMHETEN	13
4.1	Organisation	13
4.2	Styrelsen	14
4.3	Ämnesråden	15
4.4	Verksamhetsgrenarnas kostnader och intäkter	15
5	VERKSAMHETSGREN FORSKNINGSSTÖD	16
5.1	Vetenskaplig kvalitet och förnyelse	19
5.2	Mång- och tvärvetenskap	24
5.3	Forskarkarriär och åldersfördelning	26
5.4	Jämställdhet	30
5.5	Genusforskning	34
5.6	Internationellt forskningssamarbete	36
5.7	Dyrbar vetenskaplig utrustning och högpresterande datorsystem	45
5.8	Utfall fördelat per vetenskapsområde	47
5.9	Särskilda forskningssatsningar	58
5.10	Forskning om utbildningsvetenskap	59
5.11	Administrativa kostnader	60
6	VERKSAMHETSGREN FORSKNINGSinFORMATION	62
6.1	Information om forskning och forskningsetiska frågor	66
6.2	Debatt om och popularisering av forskning	69
6.3	Samordning med andra aktörers insatser	71
6.4	Internetbaserade informationssystem	72
6.5	Stöd och komplement till andra aktörer	73

7	VERKSAMHETSGREN STRATEGI OCH ANALYS	75
7.1	Analyser och utvärderingar	75
7.2	Samverkan med andra aktörer	78
7.3	Forskningsetiska frågor	79
7.4	Hantering av ansvar för utbildning inom etik	80
8	VERKSAMHETSOMRÅDE FORSKNINGSPRÄMJA OCH INSATSER	81
8.1	Verksamhetsgren universitetsdatanät/SUNET	82
9	UPPDRAG	84
9.1	Samarbete med FAS, Formas och VINNOVA	85
9.2	Det svenska forskningsläget i ett internationellt perspektiv	85
9.3	Databaser för longitudinella studier	85
9.4	Försöksdjursvetenskap	86
9.5	Professur i svenska språket vid universitetet i Tartu, Estland	87
9.6	Kontakter med Unescos vetenskapliga program	88
9.7	Tekniskt industriellt utbyte av internationellt deltagande	88
9.8	Kartläggning av den nationella infrastrukturen inom humaniora och samhällsvetenskap	89
10	KANSLIET	90
10.1	Organisation	90
10.2	Verksamhet	90
11	FINANSIELL REDOVISNING	93
11.1	Sammanställning över väsentliga uppgifter	93
11.2	Resultaträkning inklusive SUNET	94
11.3	Balansräkning inklusive SUNET	95
11.4	Resultaträkning exklusive SUNET	96
11.5	Balansräkning exklusive SUNET	97
11.6	Resultaträkning SUNET	98
11.7	Balansräkning SUNET	99
11.8	Anslagsredovisning	100
11.9	Redovisning mot bemyndiganden	101
11.10	Finansieringsanalys inklusive SUNET	102
11.11	Tilläggsuppgifter inklusive SUNET	103
11.12	Noter inklusive SUNET	108
11.13	Underskrifter	114
12	PERSONREGISTER 2005	115
13	DIAGRAM	122
14	FÖRKORTNINGAR	126

1. ANALYS AV 2005 ÅRS VERKSAMHET

Riksdagen har nu lagt fast ramarna för Vetenskapsrådets utveckling under perioden 2005 till 2008 i enlighet med förslagen i 2005 års forskningsproposition. Forskningspropositionens förslag ligger nära de förslag som Vetenskapsrådet förde fram i forskningsstrategin 2003 och innebär ett både glädjande och absolut nödvändigt medelstillskott till forskningssystemet. I ljuset av att antalet ansökningar ökade för tredje året i rad under 2005 beklagar dock Vetenskapsrådet att nya medel tillförs forskningsanslaget först i slutet av perioden. Ökningen av antalet ansökningar utsätter beredningsorganisationen för stora påfrestningar och tyder på en obalans mellan forskningssystemets dimensionering och tillgängliga ekonomiska resurser. Det finns även en balans för de enskilda forskarna mellan det positiva i att med jämna mellanrum sammanfatta och planera sin forskning samt få den bedömd av andra och det negativa i att göra det så ofta att det blir mest planering och nästan ingen forskning. Vetenskapsrådet arbetar nu med att ge forskarna mer tid för forskning. Ett viktigt sätt är att begränsa den tid som forskare lägger på att skriva ansökningar och granska ansökningar. Vissa stödformer som nu är under införande har längre löptid än de traditionella treårsbidragen och bör kunna frigöra tid. Vetenskapsrådets elektroniska ansöknings- och granskningssystem vidareutvecklas och där är nu de externa användarnas behov i fokus. Detta bör ge tidsvinster både för sökande och granskare.

År 2005 har indelningen av anslagsposter ändrats och medel för infrastruktur förts över till anslagspost 5 under Vetenskapsrådets ansvar. Till sin hjälp har styrelsen inrättat en kommitté för forskningens infrastrukturer (KFI) som hanterar och beslutar om dessa frågor inom de ramar styrelsen fastställer. För att få ett tydligare underlag för framtida planering och beslut har KFI inlett ett strategiskt arbete med kartläggning av infrastrukturbehov inom svensk forskning. Detta arbete utförs för första gången under 2005 och 2006 men kommer sedan att utvecklas under kommande år och uppdateras regelbundet.

Utrymmet för nya initiativ från Vetenskapsrådets sida har varit större under de senaste två åren och inför år 2005 fanns för första gången bidrag till starka forskningsmiljöer med i utlysningen. Beslut om dessa bidrag fattades i februari 2005 och hela processen har gett många värdefulla erfarenheter. Dessa kom väl till pass när forskningspropositionens nya variant av bidrag till starka forskningsmiljöer skulle planeras. Redan tidigt i april hade generaldirektören sitt första möte med presidiet för Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) och diskuterade en tidplan för utlysning, beredning och beslut om den nya stödformen. I

maj hölls ett stort möte där samtliga universitet och högskolor fick komma med synpunkter på ett förslag till utlysning och hantering. I juni utlystes så de nya stödformerna Linnéstöd, Berzelii Centra och forskarskolor. Utlysningen av Linnéstöd sker i samarbete med Formas, medan Berzelii Centra utlyses i samarbete med VINNOVA. Beredning och beslut kommer att vara klara före halvårsskiftet 2006.

Under 2005 har Vetenskapsrådet tagit ytterligare nya egna initiativ, bl.a. beslutet om utlysning av nationella postdoktorsanställningar i den allmänna utlysningen 2005, beslut om särskilda satsningar på grupper inom molekylär medicin och forskning med användning av mikrodata. Den förstnämnda satsningen skall ge flera alternativa vägar för nyblivna doktorer att fortsätta att utvecklas som forskare och har tillkommit bl.a. för att främja jämställdhet samt för att ge ökad möjlighet för utländska forskare att komma till Sverige. Satsningen kommer att utvärderas när tre utlysningar har skett. Det andra initiativet har tagits efter en nordisk diskussion om samverkan kring EMBL (European Molecular Biology Laboratory) -liknande noder inom medicinområdet och skall försöka skapa samma typ av positiva dynamik som förknippas med EMBL-grupper. Det tredje initiativet är det största och kan bli mycket viktigt. Vetenskapsrådet kommer att parallellt bygga upp infrastruktur för forskningsdatabaser och satsa på yngre forskare som vill utnyttja dessa databaser. Redan tidigare har Vetenskapsrådet årligen satsat på uppbyggnad av longitudinella databaser. Denna satsning utökas nu även mot andra typer av databaser och en särskild kommitté under KFI kommer att söka samordna allt från dataformat för insamling till policy för åtkomst och säkerhet. Sverige kan därmed komma att få en världsunik forskningsresurs som kan attrahera många excellenta forskare.

Som underlag för sitt arbete gör Vetenskapsrådet fortlöpande såväl ämnesspecifika som mer allmänna forskningspolitiska analyser. Ett stort arbete under 2005 föregick beslutet om forskning på mikrodata. Många aktörer var inblandade, t.ex. FAS och Statistiska Centralbyrån (SCB). Resultatet av regeringens uppdrag att kartlägga den nationella infrastrukturen inom humaniora och samhällsvetenskap tjänade också som underlag för denna satsning. Vetenskapsrådet har också valt att gå djupare med analyser inom områden där regeringen satt upp klara mål för myndigheten. En studie om tvärvetenskap blev klar 2005, som bl.a. visar att tvärvetenskaplig forskning är omfattande och växande och att det därför knappast är befogat att kräva mer sådan forskning. Vidare visas att peer review är neutralt till tvärvetenskap samt att utomvetenskapliga krav om tvärvetenskap kan leda till en ökad tillämpningsinriktning av forskningen. Nästa arbete som inleddes under 2005 berör jämställdhet och därefter kommer ett arbete om karriärvägar inom högskolan vilket startar under 2006. Inom samtliga ämnesråd pågår fortlöpande diskussioner och analyser inför strategiska satsningar inom respektive område. Det kan gälla större diskussioner om omstrukturering av hela beredningsorganisationen inom medicin (som genomförs 2006) eller att tillsammans med andra aktörer diskutera läget inom och möjliga strategier för utveckling av humaniora och samhällsvetenskap. Inom ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap har hanteringen av energirelaterad grundforskning diskuterats och utbildningsvetenskapliga kommittén diskuterar omvandling till ämnesråd. Årligen sker inom varje område också översyner av stödformer och riktade utlysningar.

Vetenskapsrådet har under 2005 verkat aktivt för att ge svenska forskare ökade möjligheter att konkurrera om internationellt forskningsstöd, t.ex. genom European Young Investigator Awards (EURYI) och deltagande i internationellt arbete rörande forskningsanläggningar. Generaldirektören, biträdande generaldirektören och huvudsekreterarna deltar i det internationella utbytet och som exempel kan nämnas att generaldirektören och huvudsekreteraren för medicin deltog i ett WHO-möte om global hälsa under 2005. Generaldirektören är vidare vice ordförande i EUROHORCS (ett organ för samarbete mellan cheferna för de europeiska forskningsråden). Vetenskapsrådet börjar bli ett begrepp internationellt även om det naturligtvis är litet i de flesta sammanhang.

Vetenskapsrådets arbete med att stärka forskningens roll i samhället är till största delen förlagt till Sverige och omfattar en lång rad aktiviteter och samarbetspartners som beskrivs närmare i ett särskilt avsnitt om forskningsinformation. Webbplatsen forskning.se, för vilken Vetenskapsrådet är värmyndighet, har alltmer kommit att bli en samlade punkt för information från olika aktörer inom forskningsfinansiering och forskning.

Vetenskapsrådet har således under året genomfört en rad åtgärder som kan bidra till målet att Sverige skall vara en ledande forskningsnation. För att detta fullt ut skall kunna uppnås måste dock forskarna på universitet och högskolor ha sådana villkor att de kan uppnå högsta kvalitet i sin forskning. Vetenskapsrådet kommer att ytterligare skärpa sina strävanden att bidra till bättre villkor och anser att detta måste ske såväl i det lilla formatet, t.ex. tidsbesparande ansökningsprocedurer, som på systemnivå, t.ex. genom åtgärder för att få en bättre balans mellan forskningssystemets dimensionering och tillgängliga ekonomiska resurser. Vetenskapsrådet har mot den bakgrunden, tillsammans med såväl forskningsfinansiärer som universitet och högskolor, påbörjat diskussioner om möjliga åtgärder. För egen del brottas Vetenskapsrådet med balansen mellan sin egen organisations storlek och tillgängliga ekonomiska resurser där uppgifter och behov ständigt ökar medan förvaltningsanslaget i stort varit oförändrat sedan 2001.

2. BESKRIVNING AV VETENSKAPSRÅDETS VERKSAMHET

Vetenskapsrådet har fyra verksamhetsgrenar tillhörande politikområdet forskningspolitik, nämligen forskningsstöd, forskningsinformation, strategi och analys samt universitetsdatanät. Långsiktig utveckling av energisystemet som t.o.m. 2004 var en egen verksamhetsgren, redovisas under verksamhetsgrenen forskningsstöd.

Forskningsstödet är den mest omfattande verksamhetsgrenen både finansiellt och verksamhetsmässigt. Verksamheten innefattar finansiering med olika stödformer av kvalitetsgranskad forskning. Den tidsmässigt mest krävande delen av detta arbete är själva kvalitetsgranskningen som genomförs i Vetenskapsrådets regi med ett stort antal sakkunniga granskare, s.k. peer review. All forskning sker sedan på forskarnas arbetsplatser. I verksamhetsgrenen ingår även utrustningsbidrag, medlemsbidrag till internationella organisationer och driftsbidrag till forskningsanläggningar.

Verksamheten inom grenen forskningsinformation bygger på ett nära samarbete med universitet, högskolor och andra aktörer inom området. Den övergripande strategin är att i samverkan med dessa aktörer skapa en god infrastruktur för forskningsinformation och göra det enklare att producera och hitta god populärvetenskap. Webbplatsen forskning.se är ett exempel, medietjänsten Expertsvar ett annat.

Inom verksamhetsgrenen strategi och analys sker en långsiktig kunskapsuppbyggnad inom området analys samt uppföljning av forskning och forskningsfinansiering. Arbetet sker ofta nära kvalitetsgranskningen av forskning. Det sker också i form av samarbeten, t.ex. med VINNOVA som tillsammans med rådet har köpt in en publikations- och patentdatabas där svensk och internationell publicering och patent kan studeras. En annan del av verksamhetsgrenen utgörs av den långa traditionen med internationella utvärderingar av olika forskningsområden. Till verksamhetsgrenen hör också strategisk samverkan i fasta former, t.ex. regelbundna möten mellan finansiärer, eller i mera målinriktade korta samverkansprojekt.

Verksamheten inom verksamhetsgrenen universitetsdatanät är både anslags- och avgiftsfinansierad och består huvudsakligen av att planera, utveckla och sköta universitetsdatanätet SUNET. För detta ändamål finns en styrelse med representanter för universitet och högskolor och andra användare. Användarna är en betydligt större krets än de fors-

kare som söker forskningsstöd från Vetenskapsrådet. Verksamheten med drift av datanätet upphandlas till stora delar. Centrala delar av verksamheten, t.ex. ekonomiadministration, sköts vid Vetenskapsrådet.

3. VERKSAMHETSOMRÅDE FORSKNING OCH UTVECKLING

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Den statliga organisationen för forskningsfinansiering skall vara ett effektivt verktyg för att främja de forskningspolitiska målsättningarna, stärka det svenska systemet för FoU samt öka forskningens bidrag till Sveriges internationella konkurrenskraft och en hållbar samhällsutveckling."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall redovisa en samlad bedömning av hur rådets verksamhet bidragit till målet för verksamhetsområdet. Myndigheter som skall bidra till målet är Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad, Verket för innovationssystem, Rymdstyrelsen och Institutet för rymdfysik.*

Vetenskapsrådets huvudmål är att fördela forskningsstöd till den forskning som har högst vetenskaplig kvalitet och bäst främjar förnyelsen av svensk grundforskning. I arbetet med att identifiera denna forskning är ett stort antal forskare berörda, från de forskare som i sina ansökningar argumenterar för att just deras forskning tillhör denna kategori, till de forskare som sakkunnigt granskar dessa ansökningar. Antalet ansökningar ökade från 5 180 år 2004 till 6 261 år 2005. Antalet ansökningar inom humaniora och samhällsvetenskap ökade kraftigt och man har därmed inte kunnat hålla uppe beviljningsgraden. Inom medicin samt naturvetenskap och teknikvetenskap har ett begränsat nytillskott av medel lett till att beviljningsgraden kunnat behållas. Inom utbildningsvetenskap har man medvetet valt att öka bidragsstorleken på bekostnad av beviljningsgraden under 2005. Med den ram som nu finns för perioden 2005-2008 kommer Vetenskapsrådet att påbörja en diskussion om möjligheten att inom olika områden hitta lämplig balans mellan bidragsstorlek och beviljningsgrad.

Ökningen av antalet ansökningar belastar beredningsorganisationen med både mer omfattande praktisk hantering och ökade kostnader. Effektiviseringen av den praktiska hanteringen fortsätter men innefattar komplexa problem och tar något längre tid än planerat. Målet är att skapa en process för bedömningen av ansökningar som är enkel, tidsbesparande, flexibel och anpassningsbar till söktrycket. Det skall dock understrykas att

denna process är helt beroende av motivationen hos de sakkunniga. Rådets viktigaste stöd till granskarna är just en effektivisering av ansöknings- och beredningsförfarandet för att forskarnas tid skall kunna användas till kvalitetsbedömningen och inte annat. Under 2006 testades Vetenskapsrådets system ytterligare genom att ett ökat antal utländska sakkunniga anlitas. I granskningen av ansökningar om stöd till Berzelii Centra och Linnéstöd används enbart utländska granskare.

Under 2005 har arbetet med att renodla uppgifterna för styrelsen, ämnesråden och utbildningsvetenskapliga kommittén gått vidare. Principen är att ämnesråden och utbildningsvetenskapliga kommittén, inom respektive anslagspost eller på delegation från styrelsen, skall vara beredande och beslutande för ansökningar om stöd till forskningsprojekt och olika typer av anställningar, populärt kallat karriärstöd (t.ex. till postdoktorer, forskarassistenter eller rådsforskare). Styrelsen ansvarar för mera övergripande styrning och riktlinjer samt för strategiskt stöd, nationellt och internationellt. Ämnesråden och utbildningsvetenskapliga kommittén skall också delta i beredningen av övergripande strategiska frågor, som kan väckas av dem själva, av styrelsen eller komma utifrån som uppdrag från regeringen eller förslag från forskarsamhället. Styrelsen kan på det sättet få ett väl genomlyst och förankrat underlag för beslut. Ett exempel är införandet av bidrag till nationella postdoktorsanställningar för alla ämnesområden fr.o.m. den allmänna utlysningen 2005. Denna satsning kan bli viktig både för att öka mobiliteten inom landet, för att öka antalet utländska postdoktorer i Sverige och främja jämställdhet. Satsningen kan komma att fungera som en vitamininjektion i det svenska forskningssystemet. Det är för tidigt att utifrån första omgången dra slutsatser men man kan konstatera att utländska postdoktorer har sökt sig till Sverige via denna satsning.

Kommittén för forskningens infrastrukturer har under 2005 påbörjat sitt arbete och resurserna för denna verksamhet har samlats under styrelsens ansvar på en anslagspost. Arbetsformerna för infrastrukturfrågor börjar byggas upp och såväl kanslipersonal som ämnesrådsledamöter får nu en tydligare bild av frågornas hantering. Under 2005 har kommittén utlyst planeringsbidrag för att få bättre planerings- och beslutsunderlag för infrastrukturfrågor. Ett sådant bidrag har getts till MAX-laboratoriet för att ta fram underlag om den föreslagna MAX IV-anläggningen. Under 2005 har ett stort utredningsarbete om forskning med mikrodata utförts. Som ett resultat av detta har ett första beslut om att inrätta en kommitté för infrastruktur inom databasområdet fattats. Beslutet kommer att följas av beslut om riktade forskningsresurser till detta område. På det internationella planet deltar Vetenskapsrådet aktivt i utarbetandet av tekniska och organisatoriska dokument för nya europeiska forskningsanläggningar i Tyskland. I två av dessa grupper är svenskar ordförande.

Vetenskapsrådet har börjat göra fördjupade analyser av sina mål. Under 2005 slutfördes ett arbete om mång- och tvärvetenskap i och med publiceringen av en rapport. Av rapporten framgår att det inte finns anledning att misstänka att Sverige satsar för litet resurser på tvärgående forskning. Överlag finns det bland svenska forskare en stark beredvillighet att beskriva sin egen forskning i termer av tvärvetenskap. Nästa mål som analyseras är jämställdhetsmålet och parallellt påbörjas ett arbete om karriärvägar för unga forskare inom högskolan tillsammans med SUHF. Det förstnämnda arbetet beräknas var klart under hösten 2006 och det senare tidigt 2007. Genom dessa analyser skapas en djupare förståelse för frågorna samt för olika möjligheter till verksamhetsstyrning och uppföljning av målen.

Det internationella samarbetet blir allt viktigare och Vetenskapsrådet har ökat sitt engagemang för att ge svenska forskare ökade möjligheter att delta i viktiga samarbeten och även själva kunna få stöd för sin forskning. Inom t.ex. Europa bedrivs arbetet framför allt genom medlemskap i ESF (European Science Foundation), genom deltagande i EUROHORC, genom deltagande i EU-kommissionens arbetsgrupper samt genom deltagande i ett flertal arbetsgrupper på infrastrukturuområdet. Vetenskapsrådets generaldirektör valdes 2004 till vice ordförande i EUROHORC och kommer genom detta att under 2005 och 2006

ha en framträdande roll inom europeisk forskningspolitik. Vetenskapsrådet gick tillsammans med FAS och Formas med i andra ansökningsomgången av EUROHORC:s program för stöd till mycket framstående unga forskare, EURYI Awards, och kommer att tillsammans med Formas delta även i tredje omgången.

Forskningens infrastrukturer i Europa har under 2005 fortsatt att diskuteras bl.a. i ESFRI (European Strategy Forum for Research Infrastructure) i vars möten huvudsekreteraren för kommittén för infrastrukturer (KFI) har deltagit. Arbetet med att skapa s.k. road maps för uppbyggnad av infrastrukturer för forskning i Europa, speciellt de som är av all-europeiskt intresse, inom naturvetenskap och teknik, biologi och medicin samt i humaniora och samhällsvetenskap har fortsatt under 2005. Sverige har ett flertal intressen att bevaka i några av de mest intressanta europeiska projekten, t.ex. frielektronlaserar, nästa generations spallationskälla för neutronspridning samt en gemensam europeisk facilitet för registerforskning inom humaniora och samhällsvetenskap. Vetenskapsrådet har tagit flera tidiga initiativ i dessa områden. Skapandet av KFI är en viktig grund för det svenska engagemanget i ESFRI:s fortsatta arbete.

Det svenska systemet för FoU stärks av att det finns en kommitté för infrastruktur som kan behandla dessa frågor samlat. Vetenskapsrådets samarbeten med andra organisationer, t.ex. med VINNOVA i införandet av den nya stödformen Berzelii Centra, ger också styrka åt systemet. De nya medlen till hållbar utveckling kommer att användas i ett sammanhang där klimatforskning spelar stor roll. Vetenskapsrådet har redan inlett samarbeten med t.ex. Formas men även genom ESF ordnat en återkommande seminarieriserie i Sverige på klimattemat. Serien har rönt stor uppmärksamhet och kommer delvis att bli finansierad från Japan. Denna typ av samarbeten ger stor utväxling och stärker den svenska forskningen.

När det gäller delmålet att öka forskningens bidrag till Sveriges internationella konkurrenskraft och en hållbar samhällsutveckling kan nämnas att Vetenskapsrådet har haft många kontakter med Energimyndigheten för att diskutera användningen av medlen för energiforskning som nu åter ökat till sin tidigare nivå. Det råder en bred internationell konsensus om att den nödvändiga omställningen av energisystemet kräver en mångfald av långsiktiga forskningsinriktningar. Tillsammans med Energimyndigheten diskuteras nu hur Sveriges framtida kompetensförsörjning och konkurrenskraft inom energiområdet, och en hållbar samhällsutveckling bäst kan tillgodoses med dessa medel. Ett annat område där Vetenskapsrådet aktivt deltagit är inom medicin och globala hälsoproblem som t.ex. global smittspridning. Detta område kan förväntas bli mycket viktigt under de närmaste åren.

4. SAMMANFATTNING AV VERKSAMHETEN

4.1 Organisation

Vetenskapsrådet har en styrelse med övergripande ansvar för verksamheten. Inom Vetenskapsrådet finns tre ämnesråd, en utbildningsvetenskaplig kommitté, en kommitté för forskningens infrastrukturer och ett forskningsforum. Vid Vetenskapsrådet finns dessutom styrelsen för SUNET. Ämnesråden och utbildningsvetenskapliga kommittén fördelar själva medel inom sina ansvarsområden. Kommittén för forskningens infrastrukturer fördelar medel inom sitt ansvarsområde på delegation från styrelsen. Dessa ämnesråd och kommittéer är också rådgivande till styrelsen i principiella och strategiska frågor. Vetenskapsrådets anslag till forskning och forskningsinformation (forskningsanslaget) är uppdelat i anslagposter enligt följande:

Anslagspost	Ansvarig	2005 (tkr)
1	Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap (HS) Humaniora inklusive det konstnärliga området och konstnärligt utvecklingsarbete, samhällsvetenskap, religionsvetenskap och rättsvetenskap	247 912
2	Ämnesrådet för medicin (M) Medicin inklusive vårdvetenskap, odontologi och farmaci	429 608
3	Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap (NT) Naturvetenskap, matematik och teknikvetenskap	802 858
4	Utbildningsvetenskapliga kommittén (U) Utbildningsvetenskap	127 748
5	Styrelsen Övrig forskningsfinansiering, forskningsinfrastruktur och forskningsinformation	919 544

Generaldirektören är chef för Vetenskapsrådet. Vid varje ämnesråd, vid utbildningsvetenskapliga kommittén och vid kommittén för forskningens infrastrukturer finns en huvudsekreterare. Dessutom finns avdelningschefer för administrativa avdelningen, informationsavdelningen och avdelningen för forskningspolitiska frågor. Myndighetens direkta ledning utgörs av generaldirektören och en ledningsgrupp bestående av huvudsekreterarna och avdelningscheferna.

4.2 Styrelsen

Styrelsen består av tretton ledamöter inklusive ordföranden, varav åtta är utsedda av forskarsamhället via elektorer. Styrelsen svarar för övergripande policyfrågor och för beslut om Vetenskapsrådets bidrag inom anslagspost 5 som styrelsen inte har delegerat till ämnesråden eller generaldirektören att besluta om. Styrelsen har under år 2005 haft nio sammanträden, varav ett telefonmöte och ett diskussionsmöte om starka forskningsmiljöer.

Tabell 1 Vetenskapsrådets kostnader (tkr)

	2005	2004	2003
Forskningsstöd*			
Lämnade bidrag**	2 552 737	2 540 851	2 477 432
Administrativa kostnader (forskningsanslaget)	51 911	54 519	57 637
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	68 877	69 278	68 456
Administrativa kostnader (externa medel)	3 877	5 356	6 891
Summa	2 677 402	2 670 004	2 610 416
Forskningsinformation			
Lämnade bidrag	7 142	4 640	4 424
Administrativa kostnader (forskningsanslaget)	16 628	18 790	19 062
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	15 887	17 987	17 824
Administrativa kostnader (externa medel)	4 729	0	50
Summa	44 385	41 417	41 360
Strategi och analys			
Lämnade bidrag	0	0	1 492
Administrativa kostnader (forskningsanslaget)	2 718	2 155	1 963
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	16 714	18 537	17 485
Administrativa kostnader (externa medel)	1 163	11 330	2 258
Summa	20 596	32 023	23 198
SUNET			
Lämnade bidrag	1 619	434	0
Administrativa kostnader (SUNET:s anslag)	151 506	164 334	161 221
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	2 416	1 172	1 038
Administrativa kostnader (externa medel)	702	0	0
Summa	156 243	165 940	162 259
Totalt Vetenskapsrådet			
Lämnade bidrag**	2 561 497	2 545 924	2 483 348
Administrativa kostnader (forskningsanslaget och SUNET:s anslag)	222 762	239 798	239 883
Administrativa kostnader (förvaltningsanslaget)	103 895	106 975	104 803
Administrativa kostnader (externa medel)	10 471	16 687	9 199
Summa totalt	2 898 625	2 909 383	2 837 233
varav totala administrativa kostnader	337 128	363 459	353 885

* Energiforskning var t.o.m. 2004 en egen verksamhetsgren men redovisas fr.o.m. 2005 under verksamhetsgren forskningsstöd. Utfall avseende 2004 och 2003 har justerats för att erhålla jämförbarhet.

** Exklusive forskaranställningar förvaltade av Vetenskapsrådet. Anställningarna redovisas i denna tabell under administrativa kostnader, forskningsanslaget.

4.3 Ämnesråden

Ämnesråden består av elva ledamöter, inklusive ordföranden och tio ersättare. Härav är sju ledamöter och sju ersättare valda av forskarsamhället via elektor. Ämnesråden och utbildningsvetenskapliga kommittén beslutar själva om bidrag inom anslagsposterna 1–4 samt om bidrag från anslagspost 5 i de fall där styrelsen delegerat beslutsrätten. Kommittén för forskningens infrastrukturer har en ställning liknande ett ämnesråd men styrelsen utser ledamöter på förslag från ämnesråden och delegerar beslutsrätt inom anslagspost 5 till kommittén.

4.4 Verksamhetsgrenarnas kostnader och intäkter

Den totala verksamheten 2005 framgår av tabell 1 och 2. De fyra verksamhetsgrenarna redovisas i kapitel 5–8. Lämnade bidrag samt administrativa kostnader och intäkter har fördelats på respektive verksamhetsgren.

Tabell 2 Vetenskapsrådets intäkter (tkr)

	2005	2004	2003
Forskningsstöd*			
Intäkter av avgifter	4 066	3 664	2 751
Intäkter av bidrag	-3 014	6 656	8 789
Finansiella intäkter	32	259	92
Summa	1 085	10 579	11 632
Forskningsinformation			
Intäkter av avgifter	1 793	1 891	1 898
Intäkter av bidrag	11 903	333	88
Finansiella intäkter	69	35	58
Summa	13 765	2 259	2 044
Strategi och analys			
Intäkter av avgifter	1 546	4 074	442
Intäkter av bidrag	984	7 249	33
Finansiella intäkter	12	30	18
Summa	2 542	11 353	493
SUNET			
Intäkter av avgifter	116 092	119 214	136 184
Intäkter av bidrag	702	0	0
Finansiella intäkter	599	493	-12
Summa	117 393	119 707	136 172
Totalt Vetenskapsrådet			
Intäkter av avgifter	123 497	128 843	141 275
Intäkter av bidrag	10 576	14 238	8 910
Finansiella intäkter	712	817	156
Summa totalt	134 784	143 898	150 341

* Inklusive energiforskning som upphörde som egen verksamhetsgren 2005.

5. VERKSAMHETSGREN FORSKNINGSTÖD

Tabell 3 Kostnader för verksamhetsgren forskningsstöd (tkr)

	2005	2004	2003
Summa	2 677 402	2 670 004	2 610 416

Vetenskapsrådets forskningsstöd 2005 uppgick till 2 677 402 tkr. Det kan delas upp i bidrag till forskare/forskargrupper, driftsbidrag till nationella forskningsresurser för att göra utrustningar eller anläggningar tillgängliga nationellt, samt bidrag till internationellt samarbete. Dessutom används vissa medel till utvärderingar, granskningsarvoden, beredningsgruppsmöten, konferenser och motsvarande ("forskningsadministrativa" kostnader). Alla bidrag till forskare/forskargrupper bygger på ansökningar och 83 procent av lämnade bidrag inom forskningsanslaget avser därmed forskarinitierad forskning (se tabell 4). Bidragen till forskare har 2005 legat på samma nivå som 2004 (se tabell 4). Bidrag till nationella forskningsresurser redovisas i tabell 5 och bidrag till internationellt samarbete i tabell 11.

I Vetenskapsrådets resultaträkning ingår också externa medel för finansiering av bidrag.

År 2005 skedde en sammanslagning av de två anslagsposterna Dyrbar vetenskaplig utrustning respektive Övrig forskningsfinansiering till den nya anslagsposten Övrig forskningsfinansiering och forskningsinfrastruktur (anslagspost 5). I samband med ändringen överfördes resurser för internationellt samarbete (medlemsbidrag) från ämnesrådets anslagsposter till den nya anslagsposten. Samtidigt ändrades kategoriseringen av några bidrag till forskare/forskargrupper.* Redovisningen för 2004 och 2003 har ändrats på motsvarande sätt för att ge en rättvis jämförelse. Driftsbidragen har minskat 2005 genom att bidraget till Studsvik för tillgång på neutroner utgick endast första halvåret. Bidragen till internationellt samarbete har ökat genom nya överenskommelser om att svenska forskare kan utnyttja utländska neutronkällor.

* Bidrag till European Spallation Source-Scandinavia, Nordsim och direkta betalningar till CERN för nya detektorer kategoriseras under internationellt samarbete och bidraget till Institut Mittag-Leffler under nationella forskningsresurser.

Tabell 4 Fördelning av lämnade bidrag inom verksamhetsgren forskningsstöd (tkr)

Bidrag till forskare/forskargrupper	2005	2004	2003
Humaniora och samhällsvetenskap ap. 1	228 773	237 689	226 556
Humaniora och samhällsvetenskap ap. 5	49 821	41 055	37 341
Humaniora och samhällsvetenskap, forskaranställningar	9 494	12 805	14 262
Summa	288 088	291 549	278 159
Medicin ap. 2	425 408	414 006	374 398
Medicin ap. 5	74 782	79 962	73 552
Summa	500 190	493 968	447 950
Naturvetenskap och teknikvetenskap ap. 3	771 435	773 897	770 529
Naturvetenskap och teknikvetenskap ap. 5	196 626	206 017	207 205
Summa	968 060	979 914	977 734
Utbildningsvetenskap ap. 4	124 270	124 638	120 155
Utbildningsvetenskap ap. 5	4 343	4 161	1 000
Summa	128 613	128 799	121 155
Forskningsinfrastruktur m.m. ap. 5	133 947	122 277	136 701
Demokratiforskning	5 000	5 000	4 095
Summa bidrag till forskare/forskargrupper	2 023 898	2 021 507	1 965 794
Nationella forskningsresurser (driftsbidrag)			
Naturvetenskap och teknikvetenskap	0	118 995	121 744
Forskningsinfrastruktur m.m.	155 937	61 780	49 075
Summa	155 937	180 775	170 819
Internationellt samarbete (medlemsbidrag)			
Humaniora och samhällsvetenskap	181	14 044	13 232
Medicin	485	8 022	8 157
Naturvetenskap och teknikvetenskap	5 673	218 449	216 688
Forskningsinfrastruktur m.m.	266 633	12 877	10 502
Summa	272 972	253 392	248 579
Återbetalade bidrag			
Humaniora och samhällsvetenskap	-670	-3 581	-2 096
Medicin	-4 636	-1 230	-1 687
Naturvetenskap och teknikvetenskap	-1 934	-3 145	-4 658
Utbildningsvetenskap	-305	-55	0
Forskningsinfrastruktur m.m.	-155	-397	0
Internationellt samarbete (medlemsbidrag)	0	-3 681	0
Summa	-7 699	-12 089	-8 441
Summa lämnade bidrag från forskningsanslaget*	2 445 108	2 443 585	2 376 751
Extern finansiering**			
Humaniora och samhällsvetenskap	1 473	3 116	4 998
Medicin	8 782	16 564	28 369
Naturvetenskap och teknikvetenskap	52 524	65 484	69 166
Utbildningsvetenskap	100	1 198	1 377
Forskningsinfrastruktur m.m.	54 245	23 709	11 033
Summa	117 123	110 071	114 943
Summa forskningsstöd*	2 562 232	2 553 656	2 491 694

* Jämfört med tabell 1 är 9 494 tkr överförda från administrativa kostnader (forskningsanslaget) till lämnade bidrag till forskare/forskargrupper år 2005. De överförda kostnaderna avser personalkostnader för forskare (Humaniora och samhällsvetenskap) som administrerats av Vetenskapsrådet och de återfinns inte under lämnade bidrag i resultaträkningen.

** Medel från andra myndigheter, stiftelser och fonder som Vetenskapsrådet utbetalar.

Vetenskapsrådet svarar för bidrag till nationella forskningsanläggningar, högpresterande datorer och Studsvik (tabell 5). Ersättningen till Studsvik avser tillgången till neutroner för experiment i R2-reaktorn (15 500 tkr) samt bidrag till kärnteknisk forskning (8 000 tkr).

Tabell 5 Lämnade driftsbidrag till nationella forskningsresurser (tkr)

	2005	2004	2003
Anläggningar			
TSL/Uppsala universitet	20 000	20 000	22 367
MAX/Lunds universitet	31 210	29 000	24 758
MSL/Stockholms universitet	11 000	13 400	16 334
OSO/Chalmers tekniska högskola	20 140	19 000	17 592
Studsvik (reaktordrift och kärnteknisk FoU)	23 500	39 000	38 500
NFL/Uppsala universitet, Studsvik	1 305	1 305	1 217
Institut Mittag-Leffler (matematik), Stockholm	990	990	976
Summa Anläggningar	108 145	122 695	121 744
Mikrofabrikationslaboratorier			
Uppsala universitet	0	3 266	700
Kungliga tekniska högskolan	0	3 266	700
Chalmers tekniska högskola	0	3 266	1 000
Summa Mikrofabrikationslaboratorier	0	9 798	2 400
Datorsystem/SNIC			
Uppsala universitet	4 846	4 113	2 263
Lunds universitet	2 733	5 400	1 600
Umeå universitet	6 673	6 683	6 283
Linköpings universitet	17 020	13 766	11 376
Kungliga tekniska högskolan	14 020	15 820	23 553
Chalmers tekniska högskola	2 500	2 500	1 600
Summa Datorsystem/SNIC	47 792	48 282	46 675
Summa nationella forskningsresurser, forskningsanslaget	155 937	180 775	170 819
Mikrofabrikationslaboratorier (Externfinansiering från SSF, KAW, VINNOVA)*			
Uppsala universitet	5 983	1 533	0
Kungliga tekniska högskolan	5 983	1 533	0
Chalmers tekniska högskola	1 616	0	0
Summa externfinansiering	13 582	3 066	0

* Stiftelsen för Strategisk Forskning

** Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse

5.1 Vetenskaplig kvalitet och förnyelse

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Vetenskapsrådets forskningsstöd skall fördelas till den forskning som har högst vetenskaplig kvalitet och bäst främjar förnyelsen av svensk grundforskning."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- Redovisa hur rådet arbetat för att säkra den vetenskapliga kvaliteten i forskningsstödet.
- Redovisa hur rådet har säkerställt att den forskning som rådet stödjer bedöms i ett internationellt perspektiv.
- Redovisa hur behovet av förnyelse, kraftsamling och profilering inom angelägna forskningsområden påverkat fördelningen av forskningsstödet.

5.1.1 Vetenskaplig kvalitet

En stor del av Vetenskapsrådets arbete avser granskning och bedömning av ansökningarnas vetenskapliga kvalitet. Arbetet sker i beredningsgrupper som är underställda respektive ämnesråd/kommitté. För varje ämnesråd finns ett bestämt system för delkriterier och poängbedömning eller betygsättning. Parallellt härmed redovisar ämnesråden bedömningen av vetenskaplig kvalitet i en gemensam femgradig skala. Vetenskapsrådet betonar starkt betydelsen av publicering och att bedömningen av kvaliteten sker i ett internationellt perspektiv. Det är alltid en svår avvägning mellan att finansiera många projekt för att få bredd och att hålla en hög finansieringsgrad för att ge de enskilda projekten högre kvalitet. Samtliga ämnesråd strävar efter att höja bidragsnivån för att öka den internationella konkurrenskraften. Antal ansökningar 2005 och utfallet av årets utlysningar redovisas i tabellerna 14, 15 och 16.

I avsnittet om strategi och analys i kapitel 7 redovisas vilka internationella utvärderingar som har genomförts inom vetenskapliga ämnesområden eller särskilda program. Utvärderingar är det viktigaste instrumentet för att följa upp effekten av rådets satsningar.

Humaniora och samhällsvetenskap

Precision i kvalitetsbedömningarna är mycket angelägen inom humaniora och samhällsvetenskap eftersom beviljningsgraden är så låg – i år endast cirka 9,1 procent för projektbidrag och forskarassistentanställningar (se tabell 15). Ämnesrådet har därför fortsatt arbetet att förfina bedömningarna och årets ansökningar har bedömts efter än mer explicit formulerade kvalitetskriterier. På grund av introduktionen av nya bidragsformer – främst forskarassistentanställningar – är det svårt att jämföra statistik från 2005 med föregående år. Bland de yngre sökande förefaller det dock som om kvinnorna har klarat sig bättre än män vad gäller beviljningar.

Årets ansökningstryck var rekordhøgt (cirka 60 procent fler ansökningar än under 2004) och ansökningarna höll oförändrat hög kvalitet medan de tillgängliga medlen var i stort sett oförändrade. Detta innebär att ett stort antal projekt som bedömts som utmärkta och av hög klass i ett internationellt perspektiv inte har kunnat finansieras.

Medicin

Ämnesrådet för medicin arbetar på olika sätt för att upprätthålla kvaliteten på forskningen. Det stödjer viktiga forskningsområden i behov av särskilda insatser, arbetar för återväxt av forskare, samarbetar med andra intressenter inom den medicinska forskningen och kommunicerar med forskarsamhället och samhället i övrigt om viktiga forskningsfrågor.

År 2005 behandlade ämnesrådet 1 473 ansökningar om bidrag till forskningsprojekt för år 2006 och beviljade 26,5 procent av dessa (exklusive bidrag till postdoktorer, se tabell 15). Det beviljade beloppet utgjorde dock i de flesta fall en mindre del av det sökta beloppet.

Medelstorleken av ett projektbidrag från ämnesrådet är förhållandevis liten, men ämnesrådet har trots ökat söktryck kunnat öka medelbidraget i år. Ämnesrådet anser att det är av avgörande betydelse för svensk medicinsk forskning att bibehålla en bredd i forskningsstödet, särskilt som så stor andel av den medicinska forskningens inriktning styrs till särskilda områden genom andra finansiärer. Ett stöd från ämnesrådet, om än litet, är också ofta en förutsättning för att få medel från andra finansiärer och är även en början på en forskarkarriär för unga forskare. Ämnesrådet har under senare år gjort särskilda satsningar på unga forskare. Ämnesrådet har beslutat att fr.o.m. 2005 års utlysning skall det forskningsbidrag som knyts till anställning som forskarassistent ökas med 100 000 kronor till 325 000 kronor per år under fyra år. Det är emellertid också viktigt att kunna stödja de allra bästa forskningsprojekten med tillräckligt stora medel för att de skall kunna hålla hög internationell konkurrenskraft. Därför har ämnesrådet för 2005 års utlysning beslutat att de högst rankade projekten inom varje beredningsgrupp får extra medel.

Naturvetenskap och teknikvetenskap

Ämnesrådet arbetar kontinuerligt med avvägningen mellan stöd till ett så stort antal projekt som möjligt och tillräckligt stora ekonomiska resurser till de projekt som beviljas. Ett stort antal projekt är nödvändigt för att säkerställa bredden i svensk forskning. Stora bidragsbelopp behövs samtidigt för att projekten skall kunna hålla tillräcklig kvalitet och internationell konkurrenskraft. Ambitionen är att bidragsbeloppen skall öka, även om det måste ske på bekostnad av antalet beviljade projekt. Trots denna ambition har beviljat medelbelopp mellan åren 2001-2005 legat relativt konstant på omkring 600 tkr. Antalet ansökningar har under samma period varierat mellan 1 845 (2002) och 2 273 (2004). 2005 var antalet ansökningar inom naturvetenskap och teknikvetenskap 2 201. Under perioden 2001-2004 minskade andelen beviljade ansökningar från 32 till 22 procent. Tack vare de nya medlen till teknikvetenskap och forskning om hållbar utveckling (klimatforskning prioriterades 2005) kunde beviljandeandelen ökas till 26 procent i 2005 års utlysning (se tabell 15). Beviljat medelbelopp var även 2005 drygt 600 tkr.

Det föreslagna forskningsprojektets vetenskapliga kvalitet och forskarens kompetens är de primära bedömningskriterierna. För att få ett internationellt perspektiv i denna bedömning och en öppenhet i beredningsprocessen används i allt högre grad internationella experter både i beredningsgrupperna och som externa granskare av ansökningar. För att få en dynamik över åren i medelsfördelningen används en omfördelningsprocess där ansökningar mellan olika delområden jämförs. Denna process syftar till att stärka finansieringen av de delområden som har den starkaste utvecklingen. Omfördelningsprocessen har medfört betydande förändringar, uppåt eller nedåt, i resurstilldelningen till ämnesrådets beredningsgrupper.

Utbildningsvetenskap

Utbildningsvetenskapliga kommittén har nu verkat i fem år. Den uppbyggnadsprocess som påbörjades 2001 och som syftade till att knyta lärarutbildningen fastare till forskningen har nu kommit in i ett nytt skede, där den forskning som igångsattes under de första åren har börjat ge resultat. Kommittén har också under året genomfört en internationell utvärdering av de satsningar som gjorts inom didaktikforskning. Denna utvärdering har därtill inneburit utprovning av en modell och metoder för utvärdering och kvalitetssäkring. Avsikten är att varje år genomföra en utvärdering av några utvalda forskningsområden.

Antalet ansökningar har kontinuerligt ökat. Ansökningarnas kvalitet har successivt höjts över åren. En del av ökningen av antalet ansökningar kan förklaras av att en separat utlysning av planeringsbidrag inom särskilda insatsområden har gjorts.

I år har antalet beredningsgrupper utökats från tre till fyra. Varje beredningsgrupp har fått en viss profilering och de sökande kan i ansökan ange beredningsgrupp.

Kommittén har även 2005 valt att ge förhållandevis stora bidrag till ett begränsat antal

forskare, hellre än att göra stora nedskärningar av sökta medel för att finansiera fler ansökningar. Andelen beviljade ansökningar 2005 var 14 procent (se tabell 15). De beviljade beloppens storlek för 2006 är dock genomsnittligt högre än föregående år och högre än hos ämnesråden inom Vetenskapsrådet. Detta är en medveten strategi. Kommittén menar att bidrag av denna storleksordning skapar dels bättre möjligheter till samverkan mellan forskare vid universitet och högskolor, dels utrymme för mång- och tvärvetenskaplig samverkan.

Många nydisputerade saknar möjligheter att få forskaranställningar. Kommittén har därför finansieringen av forskarassistentanställning som ett verksamt instrument för att stimulera nydisputerade till fortsatta forskarkarriärer. 25 av årets ansökningar avsåg denna bidragsform, och fem nya, väl kvalificerade forskarassistenter antogs. Ingen av årets ansökningar om medel för forskarskola bifölls. Ingen av ansökningarna ansågs kunna konkurrera med de prioriterade ansökningarna inom övriga bidragsformer. Forskarskolorna som kommittén finansierat är resurskrävande, både i form av medel och arbetsinsatser för inblandade forskare, handledare och lärare. Om denna modell fortsättningsvis skall tillämpas är en fråga som måste få sitt svar inför beredningen 2006.

5.1.2 Internationellt perspektiv

I beredningsprocessen utnyttjas ofta internationella sakkunniga både som ledamöter i beredningsgrupperna och som externa granskare. Inom de flesta ämnesområden publiceras resultaten så gott som uteslutande i internationella vetenskapliga tidskrifter med refereebedömning. Detta utgör en viktig möjlighet att vid granskningen av ansökningar bedöma den internationella konkurrenskraften. Avvägningen mellan att få ett internationellt perspektiv genom att använda internationella sakkunniga för enskilda ansökningar, internationella sakkunniga ledamöter i beredningsgrupperna och tidskrifternas referee-system görs olika inom olika områden.

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap använder internationella bedömare för ansökningar om bidrag till ledande forskare samt när bedömningar av enskilda projektansökningar fordrar specialkompetens som inte finns i Sverige.

Ämnesrådet för medicin använder sig främst av tidskrifternas referee-system för att få ett internationellt perspektiv men anlitar även internationella sakkunniga för bedömning av anställningar som forskare. Ämnesrådet har ett väl utvecklat internationellt samarbete inom stamcells forskning, dels via Juvenile Diabetes Research Foundation (JDRF), dels via International Stem Cell Forum. Under 2005 har Vetenskapsrådet, JDRF och Diabetesförbundet beslutat att förlänga det gemensamma forskningsprogrammet inom stamcellsområdet med ett år t.o.m. 2008.

Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap har år 2005 utnyttjat 164 utländska sakkunniga, vilka avgett 883 granskningsrapporter. Vidare utnyttjas internationella vetenskapliga tidskrifter med referee-bedömning.

Utbildningsvetenskapliga kommittén har nyttjat nordiska experter som externa bedömare. En vidgning till att omfatta icke nordiska bedömare är ett nästa steg.

Vetenskapsrådets internationella utvärderingar av olika ämnesområden är också ett underlag för prioriteringsarbetet och är viktiga för att kvalitetssäkra beredningsprocessen. De under året genomförda utvärderingarna redovisas i avsnitt 7.1.2.

5.1.3 Förnyelse, kraftsamling och profilering

Se även 5.3.1 Unga och nydisputerade forskare samt 5.3.2 Fortsatt forskarkarriär

Humaniora och samhällsvetenskap

Ämnesrådet har under 2005 inte startat några programsatsningar på eget initiativ (men det har genomfört de programsatsningar som indikerats i regeringens proposition). Skälet är inte att det saknas lämpliga ämnesområden, utan att medelsbristen för de fria projektan-

sökningarna är så akut att dessa måste prioriteras. Man fullföljer därmed en strategi sedan flera år tillbaka att avsluta pågående programsatsningar för att kunna hålla beviljningsgraden för de fria projektmedlen någorlunda rimlig.

Ämnesrådet budgeterade 2005 fem miljoner kronor för det pågående programmet om mångvetenskaplig demokratiforskning. En särskild programsatsning om kultur och hälsa har också utlysts under 2005, och under 2006 planeras fem miljoner kronor utbetalas inom denna satsning. Ämnesrådet avser vidare att delta i en satsning på forskning om hållbar utveckling i samarbete med ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap.

Medicin

Svårigheterna att bedriva klinisk forskning och odontologisk forskning har uppmärksamats av Vetenskapsrådet och särskilda insatser har gjorts inom dessa områden. Inom tre olika områden av den kliniska forskningen har ämnesrådet givit bidrag till anställningar av forskande läkare vilket gör det möjligt för dem att ägna sig åt forskning på halvtid under en sexårsperiod. Dessutom har ämnesrådet inrättat en ny bidragsform, anställning omfattande 50 procent som forskarassistent i klinisk miljö. Syftet är att uppmuntra yngre kliniker att bedriva forskning. Inom den odontologiska forskningen har Vetenskapsrådet tillsammans med de fyra odontologiska fakulteterna/institutionerna i landet finansierat fyra anställningar som forskare. En uppföljning av gjorda insatser inom området har påbörjats. Samtliga fyra odontologiska fakulteter/institutioner har besökts under året. En rapport kommer att föreligga under våren 2006.

Ämnesrådet fick 2001 ett specifikt ansvar för området vårdvetenskap. Sammanlagt 35 miljoner kronor avsattes för detta ändamål under perioden 2001-2003 med fem, tio respektive 20 miljoner kronor. Forskningsstödet har successivt byggts upp och var 19,5 miljoner kronor år 2005. Ämnesrådet har under 2005 slutfört en uppföljning av satsningen på vårdvetenskap och en rapport kommer att publiceras vid årsskiftet 2005/2006. För att fortsätta den påbörjade kompetensuppbyggnaden inom vårdvetenskap har ämnesrådet beslutat om två nya anställningar som forskarassistent för 2006.

För att skapa ett gott forskningsklimat, effektiv finansiering och optimalt utnyttjande av forskningsresurser krävs samverkan. Ämnesrådet har en nationell överblick över det medicinska området och avser att fortsätta samarbeta med fakulteter, forskningsorganisationer och andra intressenter inom området. Under året har samarbetet med fakulteterna inom det medicinska vetenskapsområdet fortsatt, bl.a. har ämnesrådet bett fakulteterna redogöra för sin strategiska planering av tjänsterekrytering. Ämnesrådet har under våren 2005 besökt samtliga fakulteter för att vidareutveckla och fördjupa samarbetet. Under besöken anordnades bl.a. särskilda möten med yngre forskare, ofta benämnda Junior Faculty, för att diskutera de yngre forskarnas framtidsutsikter. Ett betydelsefullt instrument i samarbetet med fakulteterna är den gemensamma tidningen *Forskning & Medicin*. Ett nytt samarbete med fakulteterna gäller kvalitetsbedömning. Ämnesrådet har beslutat att bifalla en anhållan från den medicinska fakulteten i Lund att granska ansökningar om programstöd och nätverk.

Stöd till forskning innebär en avvägning mellan förnyelse och uthållighet. Varje år försöker ämnesrådet fånga upp ett antal nya och lovande projektförslag. Även inom de forskningsprojekt som pågår sker löpande en förnyelse av forskningen. Uthållighet är en viktig del av grundforskningens natur och successivt söker forskarna svar på de nya frågor som uppstår under arbetets gång.

Naturvetenskap och teknikvetenskap

Förnyelse av forskningen är ett centralt tema i ämnesrådets forskningsstöd. Förnyelse utgör också ett centralt inslag i ämnesrådets definition av kvalitet i forskningen. Ansökningar om förlängning av pågående forskningsprojekt särbehandlas inte utan ställs i beredningsprocessen mot förslag på nya projekt. Inte sällan medför detta att nya projekt prioriteras framför förlängning av pågående projekt. En förskjutning av ämnesrådets forskningsstöd

från etablerade forskare till unga forskare har också skett under den gångna fyraårsperioden. Det framgår av att antalet bidrag till forskarassistentanställningar och projekt drivna av forskarassistenter har ökat, även frånräknat den särskilda satsning på unga forskare och forskarrekrutering som gjorts genom 2000 års forskningsproposition.

Ämnesrådets program för rådsforskaranställningar är också ett viktigt instrument för förnyelse av forskningen. Genom dessa kan ämnesrådet möjliggöra anställning av forskare inom nya områden utanför och mellan de traditionella ämnena. Under år 2005 har nio anställningar som forskare utlysts.

Som en följd av 2005 års forskningspolitiska proposition tilldelades naturvetenskap och teknikvetenskap tio miljoner kronor för teknikvetenskaplig grundforskning 2005 och 45 miljoner kronor för 2006. Ämnesrådet har valt att fördela 2005 års bidrag till ansökningar som tidigare beviljats medel i 2004 års stora utlysning. Kriteriet var att dessa ansökningar skulle ha ett högt teknikvetenskapligt innehåll. Genom att fördela dessa medel till redan beviljade ansökningar har rådet försäkrat sig om att kvalitetsaspekten är säkerställd samtidigt som rådet bidrar till att höja medelbidragsnivån. 2006 års teknikmedel har till största delen fördelats a priori till beredningsgrupper inom naturvetenskap och teknikvetenskap med ett högt teknikvetenskapligt innehåll. Dessa grupper har därmed fått en budgetförstärkning visavi andra beredningsgrupper inom naturvetenskap och teknikvetenskap. Av teknikmedlen har tio miljoner kronor fördelats i omfördelningsprocessen inom vilken samtliga övriga beredningsgrupper konkurrerade med ansökningar med högt teknikvetenskapligt innehåll. En andel av medlen för teknikvetenskap har också använts för att förstärka industridoktorandprogrammet 2006. Antalet ansökningar till programmet ökade kraftigt under 2005 efter en aktiv marknadsföring av bidragsformen från ämnesrådets sida.

Som en följd av 2005 års forskningspolitiska proposition tilldelades Vetenskapsrådet också tio miljoner kronor för 2006 för forskning om hållbar utveckling. Vetenskapsrådets styrelse valde att fördela dessa medel till ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap. Rådet har valt att prioritera klimatforskning för dessa medel 2006. Huvuddelen av rådets klimatforskning finansieras genom beredningsgrupperna: processer i mark, luft och vatten (recenta klimatprocesser i atmosfär, biosfär och hydrosfär) som fördelade fem miljoner kronor till ansökningar med hög klimatrelevans samt beredningsgruppen för geologi och geofysik (paleoklimatologi) som fördelade två miljoner kronor till ansökningar med hög klimatrelevans. Tre miljoner kronor fördelades i omfördelningsprocessen inom vilken samtliga övriga beredningsgrupper konkurrerade med ansökningar med hög klimatrelevans.

Utbildningsvetenskap

Utbildningsvetenskapliga kommittén har under tiden 2001-2005 betonat behovet av forskning i anslutning till de professionella verksamheterna. Detta har inneburit en satsning på didaktisk forskning och vad som kommit att kallas praxisnära forskning. De projekt som finansierades de första åren har nu slutrapporterats. Resultaten inom didaktisk forskning (matematik, naturvetenskap och svenska) har utvärderats av en internationell panel. Resultatet av denna utvärdering kommer att ligga till grund för en bedömning av dels fortsatta satsningar inom området, dels fortsatt kvalitetssäkring av finansierade projekt.

Kommittén har genom områdesöversikter och särskilda satsningar försökt stimulera forskning inom områden som har ringa forskning eller saknar forskning. Under 2005 har särskilt uppmärksammat behovet av forskning om utbildningsväsendets förändringar så som de kommer till uttryck i internationella undersökningar. Omfattande medel används för deltagande i internationella undersökningar. De databaser som därmed byggts upp används relativt litet inom forskningen. I samarbete med Skolverket har kommittén under året belyst användandet av dessa databaser, vilket avspeglas i ett antal ansökningar. Forskning om lärande inom det estetiska och praktiska kunskapsfältet är ett annat forskningsområde som är eftersatt och som kommittén därför har uppmärksammat. Ett tredje

område som särskilt lyfts fram är forskning kring normalitet och specialundervisning. Det senare är till viss del en fortsättning av tidigare programsatsning. För att ytterligare betona behovet av forskning inom dessa tre områden utlyste kommittén särskilda medel för planeringsstöd. Dessa satsningar förväntas ge resultat i form av ansökningar av god kvalitet inom respektive område vid 2006 års utlysning.

Ett samarbete har påbörjats med Skolverket kring underhåll av, och tillgång till databaser byggda på internationella kunskapsmätningar. Eftersom 2005 var det första år då resultat från kommitténs satsningar kunde redovisas har det varit viktigt att forma strategier och metoder för forskningsinformation. Ett samarbete har utvecklats med Myndigheten för skolutveckling och med webbportalen forskning.se. Ett annat samarbete byggs upp genom att sammanföra forskare finansierade av kommittén och regionala utvecklingscentra. Likaså fortsätter samarbetet med forskningsansvariga inom lärarutbildningarna. En speciell satsning planeras på seminarier med lärarutbildare i syfte att skapa ett nätverk av forskningsinformatörer.

En populärvetenskaplig bok om vad det innebär att läsa och att ha läs- och skrivsvårigheter kommer att ges ut under 2006. Under 2006 kommer även ett frågeinriktat informationsmaterial – Vad säger forskningen? – att publiceras. Planerade frågeteman är: Vad är dyslexi? Varför lyckas flickor bättre än pojkar i skolan?

5.2 Mång- och tvärvetenskap

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Vetenskapsrådet skall ha ett väl anpassat system för bedömning och prioritering av mång- och tvärvetenskaplig forskning och ta strategiska initiativ som möjliggör angelägen mång- och tvärvetenskap när forskningens utveckling gör detta motiverat."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa hur mång- och tvärvetenskapliga projekt hanterats i rådets beredningsorganisation och hur beredningsorganisationen har utvecklats i detta avseende.*
- *Redovisa vilka särskilda initiativ som tagits för att främja mång- och tvärvetenskaplig forskning.*

5.2.1 Hantering av mång- och tvärvetenskapliga projekt

Förutom de under 5.1.3 nämnda satsningarna på mångvetenskaplig demokratiforskning respektive kultur och hälsa inom humaniora och samhällsvetenskap inkom många ansökningar som uppvisade kvalificerat samarbete mellan olika discipliner. Liknande ansatser är vanliga inom flertalet andra områden inom humaniora och samhällsvetenskap och bedöms i samråd mellan berörda beredningsgrupper.

Inom medicinsk forskning utvecklas alltmer ett interdisciplinärt angreppssätt där framför allt kopplingen mellan grundläggande experimentell forskning, klinikanknuten patientnära klinisk forskning och epidemiologi blir allt viktigare, inte minst när den funktionella genomforskningen växer fram. Medicinsk forskning har också naturliga kontaktytor med andra vetenskapsområden. Beredningsgrupperna har en bred sammansättning av ledamöter med olika kompetensområden och har goda förutsättningar att bedöma tvärvetenskapliga ansökningar. Vid behov behandlas också ansökningar parallellt i olika beredningsgrupper.

Medicin samt naturvetenskap och teknikvetenskap har en stor gränsyta och de två ämnesråden har utvecklat rutiner för hantering av ansökningar som faller i gränsområdena. Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap har en särskild satsning för nya om-

råden och tvärvetenskap på drygt två miljoner kronor. Av ansökningarna 2005 beviljades tre ansökningar inom denna satsning. Ansökningar avseende tvärvetenskap behandlades även i ordinarie beredningsgrupper.

Vetenskapsrådet betraktar området utbildningsvetenskap som i sig ett mång- och tvärvetenskapligt forskningsområde. Utbildningsvetenskapliga kommittén har i sin beredningsprocess särskilt eftersträvat att lyfta fram ansökningar som innesluter ett tvär- och mångvetenskapligt samarbete.

5.2.2 Initiativ för att främja mång- och tvärvetenskap

Vetenskapsrådet vill stimulera till gränsöverskridande forskning ("tvärvetenskap") på områden som bedöms väsentliga för forskningens utveckling. Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap har funnit att sådan forskning oftast initieras och ges legitimitet av de mest framstående forskarna och avser därför under de närmaste åren att genomföra frontforskningskonferenser med syfte att främja korsbefruktningen mellan olika discipliner. Ämnesrådet för medicin informerar forskarna om Vetenskapsrådets satsningar, bl.a. på mång- och tvärvetenskap, genom sitt nyhetsbrev samt under besöken vid fakulteterna. År 2005 har Vetenskapsrådet fördelat sju miljoner kronor för projekt med mång- och tvärvetenskaplig karaktär, projekt med genusperspektiv och s.k. riskprojekt. Inför 2006 har rådet på grundval av analysenhetens nedan nämnda rapport och för att underlätta och minska beredningsarbetet beslutat att inte fortsätta denna satsning. Vetenskapsrådets analysenhet har bl.a. använt de sökandes och beredningsgruppernas ämnesklassificeringar av ansökningarna i en rapport om mång- och tvärvetenskap, se vidare avsnitt 7.1.1.

Tabell 6 Mång- och tvärvetenskap, de viktigaste insatserna inom Vetenskapsrådets forskningsanslag (tkr)

	2005	2004	2003
Svensk-finskt (HS)	0	0	140
Kultur och samhälle i Asien (HS)	17	155	368
Forskning om offentlig sektor (HS)	280	88	353
Människa, samhälle, IT (HS)	0	0	1 330
Arbetsmarknadsforskning (HS)	0	790	2 934
Byggforskning (HS)	0	0	948
Genterapi (M)	0	1 634	3 177
Funktionsgenomik (NT)	0	520	2 534
Medicinsk teknik (NT, M)	7 217	5 505	5 822
Matematik och naturvetenskap/teknikvetenskap (NT)	0	0	794
Etik i vården (M, HS, VR)	1 150	1 150	1 150
Genusforskning (HS, VR)	10 169	10 226	9 862
Utvägar (VR)	0	0	321
Biologisk mångfald (NT, HS, ap. 5)	20 339	20 269	20 895
Mångvetenskap mellan HS och övriga områden (VR)	2 135	2 114	3 242
Mång- och tvärvetenskap m.m. (VR)	15 821	9 151	0
Mångvetenskaplig demokratiforskning (HS)	5 000	5 149	4 095
Summa forskningsanslaget	62 129	56 751	57 965

5.3 Forskarkarriär och åldersfördelning

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Vetenskapsrådet skall fortsätta att ge hög prioritet åt insatser för att ge unga och nydisputerade forskare goda förutsättningar att fortsätta sin forskarkarriär."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa hur och i vilken omfattning rådet bidragit till att ge unga och nydisputerade forskare möjlighet att fortsätta sin forskarkarriär.*
- *Redovisa åldersfördelad statistik avseende forskningsansökningar, andel beviljade ansökningar och Vetenskapsrådets fördelning av forskningsstödet, fördelningen till respektive vetenskapsområde, utbildningsvetenskapliga kommitténs fördelning samt i tillämpliga delar fördelningen av forskningsstödet från anslagsposten 5.*
- *Redovisa hur de särskilt avsatta medlen för rekryteringsanställningar och individuella bidrag till framstående unga forskare utnyttjats.*

5.3.1 Unga och nydisputerade forskare

Vetenskapsrådets stöd till unga och nydisputerade forskare sker dels genom projektbidrag till unga forskare, dels genom särskilda stödformer för unga och nydisputerade forskare. Det finns anställningar som forskarassistent, postdoktorsstipendier och fr.o.m. 2005 även postdoktoranställningar för forskningsvistelse i Sverige. År 2005 utlystes alla dessa stödformer inom alla Vetenskapsrådets ämnesområden.

Antalet sökande om bidrag till forskarassistentanställningar är varje år stort. År 2005 inkom 355 ansökningar inom medicin, 341 inom naturvetenskap och teknikvetenskap samt 25 inom utbildningsvetenskap. Inom humaniora och samhällsvetenskap, där denna bidragsform inte utlystes de två föregående åren, inkom 374 ansökningar. Antalet beviljade bidrag var 26 inom humaniora och samhällsvetenskap, 28 inom medicin, 46 inom naturvetenskap och teknikvetenskap samt 5 inom utbildningsvetenskap. Vetenskapsrådet finansierade totalt 332 forskarassistentanställningar i slutet av 2005 (dessa har beslutats under tidigare år), vilket motsvarar en tredjedel av det totala antalet forskarassistentanställningar vid landets högskolor.

Postdoktorsstipendier för vistelse utomlands utlystes för första gången inom alla Vetenskapsrådets huvudområden 2005. Den sista etappen av överföringen av ansvaret för postdoktorsstöd från STINT till Vetenskapsrådet skedde detta år genom utlysning av postdoktorsstipendier även inom humaniora och samhällsvetenskap. Totalt inkom 81 ansökningar till humaniora och samhällsvetenskap, 74 inom medicinområdet, 159 inom naturvetenskap och teknikvetenskap samt 4 inom utbildningsvetenskap. Inom humaniora och samhällsvetenskap beviljades 12 ansökningar, inom medicin 21, inom naturvetenskap och teknikvetenskap 25 och ingen inom utbildningsvetenskap. Vetenskapsrådet svarar för en mycket stor del av det totala antalet postdoktorsstipendier som finansieras från Sverige.

En ny stödform som införts 2005 är bidrag till anställningar som postdoktor i Sverige. Syftet är att rekrytera unga forskare från utlandet, öka forskarmobiliteten i Sverige och främja jämställdheten. Totalt inkom 137 ansökningar inom humaniora och samhällsvetenskap, 137 inom medicinområdet, 164 inom naturvetenskap och teknikvetenskap samt 7 inom utbildningsvetenskap. Inom humaniora och samhällsvetenskap beviljades 4 ansökningar, inom medicin 18, 12 inom naturvetenskap och teknikvetenskap och en inom utbildningsvetenskap.

5.3.2 Fortsatt forskarkarriär

Forskaranställningar är en stödform riktad mot de forskare som hunnit längre fram i karriären. Dessa anställningar utlystes i år enbart av ämnesrådet för medicin samt ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap. Inom medicinområdet utlystes 2005 sju anställningar på heltid och dessutom sju anställningar på halvtid för kliniskt verksamma forskare. Det totala antalet sökande uppgick till 139. Under året beslutades om fyra anställningar på heltid och två anställningar på halvtid; övriga utlysta anställningar är under beredning. Inom naturvetenskap och teknikvetenskap inkom 118 ansökningar om nio forskaranställningar utlysta inom olika ämnesområden. Beslut fattades om 14 forskaranställningar, varav sju hade utlysts år 2004.

Tabell 7 visar antalet ansökningar och antalet beviljade ansökningar när det gäller de bidragsformer som nämns i 5.3.1 och 5.3.2 inom de olika ämnesområdena. Vetenskapsrådets finansiering av anställningar som forskarassistent och forskare i slutet av 2005 framgår av tabell 8.

Tabell 7 Beslut om postdoktorsstipendier och -anställningar samt forskarassistent- och forskaranställningar

	2005	UTLYSNINGSÅR 2004	2003
POSTDOKTORSSTIPENDIER			
Humaniora och samhällsvetenskap			
Antal ansökningar	81	–	–
Antal beviljade ansökningar	12	–	–
Andel beviljade ansökningar (%)	15,0	–	–
Medicin			
Antal ansökningar	74	69	118
Antal beviljade ansökningar	21	20	39
Andel beviljade ansökningar (%)	28,0	29,0	33,0
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Antal ansökningar	159	167	232
Antal beviljade ansökningar	25	25	48
Andel beviljade ansökningar (%)	16,0	15,0	21,0
Utbildningsvetenskap			
Antal ansökningar	4	–	–
Antal beviljade ansökningar	0	–	–
Andel beviljade ansökningar (%)	0,0	–	–
NATIONELLA POSTDOKTORSANSTÄLLNINGAR			
Humaniora och samhällsvetenskap			
Antal ansökningar	137	–	–
Antal beviljade ansökningar	4	–	–
Andel beviljade ansökningar (%)	2,9	–	–
Medicin			
Antal ansökningar	137	–	–
Antal beviljade ansökningar	18	–	–
Andel beviljade ansökningar (%)	13,1	–	–
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Antal ansökningar	164	–	–
Antal beviljade ansökningar	12	–	–
Andel beviljade ansökningar (%)	7,3	–	–

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 7

	2005	UTLYSNINGSÅR 2004	2003
Utbildningsvetenskap			
Antal ansökningar	7	–	–
Antal beviljade ansökningar	1	–	–
Andel beviljade ansökningar (%)	14,3	–	–
FORSKARASSISTENTANSTÄLLNINGAR			
Humaniora och samhällsvetenskap			
Antal ansökningar	374	–	–
Antal beviljade ansökningar	26	–	–
Andel beviljade ansökningar (%)	7,0	–	–
Medicin			
Antal ansökningar	355	262	245
Antal beviljade ansökningar	28	24	45
Andel beviljade ansökningar (%)	7,9	9,0	18,0
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Antal ansökningar	341	273	273
Antal beviljade ansökningar	46	30	28
Andel beviljade ansökningar (%)	13,5	11,0	10,0
Utbildningsvetenskap			
Antal ansökningar	25	25	20
Antal beviljade ansökningar	5	4	4
Andel beviljade ansökningar (%)	20,0	16,0	20,0
FORSKARANSTÄLLNINGAR			
Medicin			
Antal ansökningar (heltid)	107	94	73
Antal ansökningar (halvtid)	32	26	128
Antal beviljade ansökningar (heltid)	4	3+1*	11
Antal beviljade ansökningar (halvtid)	2	3+3*	2
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Antal ansökningar	118	173	139
Antal beviljade ansökningar	7+7*	4+5*	8+11*

* Anställningar som hör till tidigare års utlysning.

Tabell 8 Antal finansierade forskarassistent- och forskaranställningar i slutet av året

	2005	2004	2003
Humaniora och samhällsvetenskap			
Forskarassistenter kvinnor	16	17	17
Forskarassistenter män	27	28	29
Forskarassistenter totalt	43	45	46
Forskare			
Forskare kvinnor	8	9	9
Forskare män	6	9	9
Forskare totalt	14	18	18

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 8

	2005	2004	2003
Medicin			
Forskarassistenter kvinnor	66	60	53
Forskarassistenter män	53	52	49
Forskarassistenter totalt	119	112	102
Forskare kvinnor	16	15	14
Forskare män	32	39	40
Forskare totalt	48	54	54
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Forskarassistenter kvinnor	48	49	47
Forskarassistenter män	103	96	95
Forskarassistenter totalt	151	145	142
Forskare kvinnor	14	14	13
Forskare män	62	57	59
Forskare totalt	76	71	72
Utbildningsvetenskap			
Forskarassistenter kvinnor	5	2	0
Forskarassistenter män	4	3	1
Forskarassistenter totalt	9	5	1
Totalt			
Forskarassistenter kvinnor	135	128	117
Forskarassistenter män	187	179	174
Forskarassistenter totalt	332	307	291
Forskare kvinnor	38	38	36
Forskare män	100	105	108
Forskare totalt	138	143	144

5.3.3 Särskilda medel till unga forskare

De medel som enligt forskningspropositionerna 2000/01:1 respektive 2004/05:80 avsatts för rekryteringsanställningar och individuella bidrag till framstående unga forskare har använts för bidrag till forskarassistentanställningar, postdoktorsstipendier och projektbidrag. Av de totalt utbetalade medlen 2005 gick 73 900 tkr till bidrag till anställning som forskarassistent, 15 514 tkr till postdoktorsstipendier och 22 536 tkr till projektbidrag. Uppbyggnaden har skett successivt genom beslut under 2001, 2002, 2004 och 2005. Programmet har betytt mycket när det gäller att öka Vetenskapsrådets stöd till yngre forskare.

5.3.4 Åldersfördelning

Åldersfördelningen bland dem som sökte respektive beviljades bidrag inom olika vetenskapsområden 2005 framgår av diagrammen i kapitel 13. Diagrammen avser projektledarens ålder.

5.4 Jämställdhet

Mål enligt regleringsbrevet

- "Vetenskapsrådet skall aktivt arbeta för jämställdhet samt nå en jämnare könsfördelning inom den egna beredningsorganisationen och vid fördelningen av forskningsstöd."

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- Redovisa och kommentera könsfördelningen inom rådets beredningsorganisation som helhet och per ämnesråd samt antal prioriteringskommittéer där det ena könets representation understiger 40 procent.
- Redovisa och kommentera könsuppdelad statistik avseende forskningsansökningar, andel beviljade ansökningar och Vetenskapsrådets fördelning av forskningsstödet och dess storlek, fördelningen till respektive vetenskapsområde, utbildningsvetenskapliga kommitténs fördelningen samt i tillämpliga delar fördelningen av forskningsstödet från anslagsposten 5.
- Redovisa och kommentera vilka framtida insatser rådet planerar utifrån en analys av hinder och möjligheter för ökad jämställdhet.

Ett målmedvetet arbete för att uppnå jämställdhet inom forskningen bedrivs i dag som en naturlig del av Vetenskapsrådets verksamhet. I rådets jämställdhetsstrategi, som beslutades i början av 2003, anges följande huvudlinjer: att sträva efter en jämn könsfördelning i rådets olika beslutande och beredande organ, att ha samma beviljningsgrad för kvinnor och män när det gäller anställningar och bidrag, att verka för att fler kvinnor söker Vetenskapsrådets bidrag och anställningar och att bidra till arbetet för jämställdhet inom forskarvärlden. Den forskning som Vetenskapsrådet stödjer skall också frambringa kunskaper av långsiktigt värde för både kvinnor och män.

5.4.1 Könsfördelning inom beredningsorganisationen

Vetenskapsrådet verkar för ökad jämställdhet både när det gäller att utse representanter i beredningsgrupper och när det gäller att bevilja bidrag till projekt, anställningar m.m. Andelen kvinnor i rådets beredningsgrupper framgår av tabell 9, där också antalet grupper med mindre än 40 procent kvinnor eller män anges särskilt. För de tidigare åren anges antalet grupper med mindre än 30 procent kvinnor eller män, i enlighet med tidigare regleringsbrev. Könsfördelningen varierar avsevärt mellan olika ämnesområden.

Tabell 9 Könsfördelningen inom beredningsorganisationen

	Berednings- grupper	Antal grupper med < 40 % underrepre- senterat kön (K, M)	Antal ledamöter	Antal kvinnor	Antal män	Kvinnor procent
År 2005						
Humaniora och samhällsvetenskap	11	7 K	80	33	47	41
Medicin	13	5 K+2 M	80	37	43	46
Naturvetenskap och teknikvetenskap*	23	18 K	224	62	162	28
Utbildningsvetenskap	5	1 K	29	14	15	48
Forskningsinfrastruktur m.m.	4	2 K	29	11	18	38
Summa	56	33 K+2 M	442	157	285	36

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 9

	Berednings- grupper	Antal grupper med < 30 % underrepre- senterat kön (K, M)	Antal ledamöter	Antal kvinnor	Antal män	Kvinnor procent
År 2004						
Humaniora och samhällsvetenskap	11	1 K	72	31	41	43
Medicin	13	1 K	80	35	45	44
Naturvetenskap och teknikvetenskap*	23	14 K	235	59	176	25
Utbildningsvetenskap	3	0	21	10	11	48
Dyrbar utrustning/ Nationella resurser	1	0	8	3	5	38
Övrig forskning (longitudinella studier)	1	0	8	3	5	38
Summa	52	16 K	424	141	283	33
År 2003						
Humaniora och samhällsvetenskap	11	4 K	70	25	45	37
Medicin	13	2 K	79	32	47	40
Naturvetenskap och teknikvetenskap*	22	16 K	247	64	183	26
Utbildningsvetenskap	3	0	21	10	11	48
Dyrbar utrustning/ Nationella resurser	1	1 K	7	2	5	29
Övrig forskning (longitudinella studier, genusforskning)	2	1 M	20	10	10	50
Summa	52	23 K+1 M	444	143	301	32

* Inklusive kommittén för biologisk mångfald.

Av de sammanlagt 80 ledamöterna av de stående beredningsgrupperna inom ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap var 41 procent kvinnor, vilket drygt motsvarade andelen kvinnor bland de sökande (cirka 36 procent). I tio av de elva beredningsgrupperna uppgick andelen kvinnliga ledamöter till mellan en tredjedel och 60 procent. I sju av de elva beredningsgrupperna var andelen kvinnor lägre än 40 procent. I en av beredningsgrupperna fanns bara två kvinnor av totalt sju ledamöter. I ämnesrådets publiceringsutskott var tre av fem ledamöter kvinnor.

Beredningsorganisationen för ämnesrådet för medicin bestod 2005 av tretton beredningsgrupper med sex ledamöter i varje grupp (förutom en med åtta), dvs. totalt 80 ledamöter. Av dessa var 46 procent kvinnor, vilket var högre än andelen kvinnor bland de sökande i den stora utlysningen. I sex av beredningsgrupperna var antalet ledamöter av vardera könet lika, i fem av grupperna var kvinnor underrepresenterade och i två var män underrepresenterade. I alla beredningsgrupper fanns minst två ledamöter av underrepresenterat kön. Av de 31 sakkunniga som under året anlätats för att granska ansökningar om anställningar som forskare var 16 kvinnor och 15 män. Vid varje anställning är det minst en kvinna bland de sakkunniga.

Av Vetenskapsrådets ämnesråd är det ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap som har den mest ojämna könsfördelningen bland de sökande, endast cirka 18 procent kvinnor 2005. Bland de 23 beredningsgruppernas 224 ledamöter och observatörer var år 2005 andelen kvinnor totalt 28 procent, dvs. 62 kvinnor, men andelarna varierade mellan grupperna. Några grupper hade en mycket låg andel kvinnliga ledamöter och oftast har också dessa grupper en mycket låg andel kvinnliga sökande. Sammantaget har ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap cirka 17 procent kvinnor bland de sökande.

Av de 29 ledamöterna i utbildningsvetenskapliga kommitténs fem beredningsgrupper var 14 kvinnor, dvs. 48 procent. Detta motsvarade ungefär andelen kvinnor bland de sökande (49 procent). En av beredningsgrupperna hade mindre än 40 procent kvinnor, medan ingen grupp hade mer än 60 procent kvinnor.

Kommittén för forskningens infrastrukturer hade fyra beredningsgrupper med sammanlagt 28 ledamöter, varav tio kvinnor (36 procent). Tre av grupperna hade mindre än 40 procent kvinnliga ledamöter.

5.4.2 Könsuppdelad ansökningsstatistik

Andelen totalt utbetalade bidrag 2005 som gick till kvinnor och män inom olika vetenskapsområden framgår av tabell 10. Som jämförelse visas andelen inkomna ansökningar, andelen beviljade ansökningar och andelen beviljade medel för 2006 till kvinnor och män.

Andelen kvinnor bland högskolans forskare varierar mycket mellan olika vetenskapsområden (från cirka 17 till 41 procent). Andelen kvinnor är större när det gäller beviljade anställningar som forskarassistent än när det gäller beviljade projektbidrag till etablerade forskare inom humaniora och samhällsvetenskap, medicin samt naturvetenskap och teknikvetenskap. Vetenskapsrådet följer systematiskt upp utfallet med avseende på jämställdheten och avser att snarast genomföra åtgärder där så är befogat. I 2005 års ansökningsomgång kom alla ansökningar om genusforskning från kvinnor.

Tabell 10 a Kvinnors och mäns andelar av totalt lämnade bidrag för projekt och anställningar (procent)

	UTBETALNINGÅR					
	2005		2004		2003	
	K	M	K	M	K	M
Andel lämnade bidrag						
Humaniora och samhällsvetenskap*	37,9	62,1	37,7	62,3	40,8	59,2
Medicin	31,1	68,9	30,1	69,9	27,6	72,4
Naturvetenskap och teknikvetenskap	17,0	83,0	17,6	82,4	15,8	84,2
Utbildningsvetenskap	44,5	55,5	39,8	60,2	32,3	67,7
Forskningsinfrastruktur, databaser	54,6	45,4	47,6	52,4	43,0	57,0

* Inklusive konstnärlig FoU-verksamhet.

Tabell 10 b Kvinnors och mäns andelar av inkomna respektive beviljade ansökningar om bidrag för projekt och anställningar samt av totalt beviljat belopp (procent)

	UTLYSNINGSÅR					
	2005		2004		2003	
	K	M	K	M	K	M
Humaniora och samhällsvetenskap*						
Andel bland inkomna ansökningar**	40,3	59,7	34,8	65,2	35,0	65,0
Andel bland beviljade ansökningar**	36,9	63,1	43,4	56,6	31,9	68,1
Andel av totalt beviljat belopp**	36,2	63,8	42,1	57,9	30,1	69,9
Andel bland nya forskarassistenter	50,0	50,0	–	–	–	–
Andel bland nya postdoktorsstipendier/-anställningar	31,2	68,8	–	–	–	–
Medicin						
Andel bland inkomna ansökningar**	42,0	58,0	39,8	60,2	37,3	62,7
Andel bland beviljade ansökningar**	35,4	64,6	32,0	68,0	28,5	71,5
Andel av totalt beviljat belopp**	33,1	66,9	32,9	67,1	31,7	68,3
Andel bland nya forskarassistenter	50,0	50,0	58,3	41,7	57,8	42,2
Andel bland nya postdoktorsstipendier/-anställningar	46,2	53,8	40,0	60,0	43,6	56,4

tabellen fortsätter på nästa sida

	UTLYSNINGSÅR					
	2005		2004		2003	
	K	M	K	M	K	M
Naturvetenskap och teknikvetenskap						
Andel bland inkomna ansökningar**	17,6	82,4	17,0	83,0	16,9	83,1
Andel bland beviljade ansökningar**	16,1	83,9	15,2	84,8	18,9	81,1
Andel av totalt beviljat belopp**	14,6	85,4	14,6	85,4	18,5	81,5
Andel bland nya forskarassistenter	21,7	78,3	16,7	83,3	35,7	64,3
Andel bland nya postdoktorsstipendier/-anställningar	32,4	67,6	36,0	64,0	34,5	65,5
Utbildningsvetenskap						
Andel bland inkomna ansökningar**	47,4	52,6	48,9	51,1	44,3	55,7
Andel bland beviljade ansökningar**	51,3	48,7	43,5	56,5	43,2	56,8
Andel av totalt beviljat belopp**	53,0	47,0	43,7	56,3	41,7	58,3
Andel bland nya forskarassistenter	60,0	40,0	75,0	25,0	50,0	50,0
Andel bland nya postdoktorsstipendier/-anställningar	50,0	50,0	-	-	-	-
Forskningsinfrastruktur, databaser						
Andel bland inkomna ansökningar	37,5	62,5	32,0	68,0	27,5	72,5
Andel bland beviljade ansökningar	40,0	60,0	30,8	69,2	46,2	53,8
Andel av totalt beviljat belopp	31,1	68,9	32,7	67,3	67,4	32,6

* Inklusiva konstnärlig FoU-verksamhet.

** Exklusive postdoktorsstipendier/postdoktorsanställningar.

5.4.3 Framtida insatser för ökad jämställdhet

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap beaktar jämställdhetsfrågorna bl.a. vid beslut om forskningsbidrag och följer principen om att prioritera kvinnlig sökande framför manlig när deras vetenskapliga kvalifikationer är likvärdiga. Ämnesrådet beaktar också könsfördelningen vid besättning av beredningsgrupperna, och har uppnått en representation på 41 procent kvinnliga beredningsgruppsledamöter.

Ämnesrådet för medicin gör stora ansträngningar för att rekrytera kvinnor som ledamöter och sakkunniga i granskningsarbetet. Ett led i detta arbete är att ta fram information om vilka kvinnliga forskare som skulle kunna komma ifråga för sådana uppdrag. Ämnesrådet har tidigare begärt in uppgifter från fakulteterna om kvinnliga forskare och uppdaterar successivt sin "kunskapsbank" på området. Dessutom har ämnesrådet under 2005 inlett kontakter med övriga forskningsråd i Norden i syfte att bredda rekryteringsbasen.

Andelen kvinnliga forskare inom naturvetenskap och teknikvetenskap är generellt sett låg och inom delar av teknikvetenskapen mycket låg. Ämnesrådet arbetar för ökad jämställdhet dels genom att vid beslut om forskningsbidrag prioritera sökande av det underrepresenterade könet om de är likvärdigt meriterade, dels att vid tillsättning av arbetsgrupper sträva efter att minst 40 procent av ledamöterna skall vara av underrepresenterat kön.

Utbildningsvetenskap har en förhållandevis jämn könsfördelning bland de sökande och bland dem som får bidrag. Kommittén har därför inte planerat särskilda insatser för jämställdhet.

Kommittén för forskningens infrastrukturer lägger stor vikt vid jämställdhet vid rekryteringen av ledamöter i beredningsgrupper och kommittéer. Vid beslut om bidrag följer kommittén principen om att prioritera ansökningar från sökande av underrepresenterat kön när de bedöms vara vetenskapligt likvärdiga. Kommittén strävar också efter att utrustningar och infrastrukturer som Vetenskapsrådet finansierar skall vara öppet tillgängliga för alla forskare som utför forskning av hög kvalitet.

Vetenskapsrådet har beslutat om ett nytt program för nationella postdoktorsanställningar, omfattande cirka 15 miljoner kronor 2006 och därefter cirka 30 miljoner kronor per år.

Dessa anställningar är avsedda dels för personer med utländsk doktorsexamen, dels för personer med svensk doktorsexamen som avser att fortsätta sin forskning vid ett annat svenskt universitet eller högskola. Detta bör kunna underlätta för unga forskare med familj att påbörja en forskarkarriär.

Totalt för hela Vetenskapsrådet hade kvinnor en lika hög beviljningsgrad som män vad gäller postdoktorsanställningar, medan kvinnorna hade en lägre beviljningsgrad vad gäller forskarassistentanställningar och en väsentligt lägre beviljningsgrad vad gäller postdoktorsstipendier. Vetenskapsrådets jämställdhetsstrategi säger bl.a. att rådet skall verka för en jämn beviljningsgrad mellan kvinnor och män. Vetenskapsrådet arbetar med att följa upp fördelningen av forskningsstödet uppdelat på olika ämnesråd (motsvarande) avseende jämställdheten. Flera studier kommer att föreläggas styrelsen under 2006. Vetenskapsrådet kommer att vidta nödvändiga åtgärder för att främja jämställdheten i fördelningen. Vetenskapsrådet kommer att i enlighet med ett regeringsuppdrag lämna en samlad rapport om rådets jämställdhetsarbete den 1 november 2006.

5.5 Genusforskning

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Vetenskapsrådet skall verka för att genusperspektiv får genomslag i forskningen."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa och kommentera genomförda och planerade insatser i förhållande till målet. Av redovisningen skall framgå hur de särskilda medel som avsatts för genusforskning utnyttjats, samt på vilket sätt Vetenskapsrådet arbetat vid fördelning av medlen.*

Vetenskapsrådet har i uppdrag att med minst tio miljoner kronor per år stödja genusforskning och verka för att genusperspektiv får genomslag i forskningen. För detta uppdrag har Vetenskapsrådet inrättat en kommitté för genusforskning.

Kommittén för genusforskning har en proaktiv och policyskapande roll. Den arbetar för att öka genusforskningens vetenskapliga status och dess acceptans dels som en vetenskaplig disciplin, dels som ett viktigt perspektiv inom andra discipliners områden. Under de närmaste åren önskar genuskommittén satsa på aktiviteter som ytterligare skall främja vetenskaplig kvalitet samt integration, internationalisering och samverkan mellan aktörer inom området. Som första steg i strävanden efter integration av genusforskningen i forskarsamhällets granskningssystem anförtroddes från och med år 2004 beredning av genusrelaterade ansökningar till ämnesråden och till utbildningsvetenskapliga kommittén. En förutsättning för detta var att genusvetenskaplig kompetens skulle knytas till ämnesrådets granskningsarbete och en uppföljning av arbetsmodellen skulle genomföras följande år. Med detta som bakgrund initierade genuskommittén två uppföljningar av ämnesrådets beredningsarbete med genusrelaterade ansökningar.

Resultatet av uppföljningen som gällde beredningen och utfallet av genusrelaterade ansökningar inom humaniora och samhällsvetenskap har presenterats för Vetenskapsrådets styrelse. Det positiva var att ett relativt högt antal av de genusrelaterade ansökningarna har erhållit bidrag i konkurrens med andra projekt. Nästan nio miljoner kronor beviljades till genusrelaterade projekt från ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskaps ordinarie budget. Uppföljningen visade också att det finns brister både i ämnesrådets och Vetenskapsrådets interna hantering av genusrelaterade ansökningar. I rapporten konstateras bl.a. att den genusvetenskapliga kompetensen behöver stärkas i beredningsgrupperna.

En motsvarande uppföljning inom medicin pågår och skall avslutas, presenteras och publiceras under våren 2006. Ytterligare uppföljningar planeras att genomföras under år 2006.

Som fortsättning på föregående års dialoger med ämnesråden anordnades i november 2005 en konferens med titeln "Genusperspektiv inom teknik och naturvetenskap". Konferensen genomfördes i samverkan med Formas. Inbjudan vände sig till ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskaps ledamöter och beredningsgrupper. Bland ett fyrtiotal inbjudna fanns forskare från KTH, Chalmers och Stockholms universitet.

I oktober 2005 arrangerades tillsammans med Nationella Sekretariatet för Genusforskning i Göteborg och Nordiskt Institut för Kvinno- och Könforskning (NIKK) en nordisk konferens; "Reaching for excellence in gender research". Ett åttiotal deltagare, såväl genusforskare som forskare inom andra discipliner, hade under två dagar möjlighet att lyssna på föredrag och diskutera kriterier för excellens i forskningen. En sammanställning av föredrag och diskussioner skall publiceras och ett seminarium om internationell publicering planeras för våren 2006. Konferensen bör ses som förberedelse för satsning på genusforskningens fortsatta utveckling. Förutsättning för sådan utveckling gavs genom regeringens ökade stöd till genusforskning. Enligt regeringens forskningsproposition (Forskning för ett bättre liv, 2004/5:80) får genusforskningen fr.o.m. år 2007, förutom de redan tillgängliga 10 miljoner kr/år, ytterligare 7,5 miljoner kr/år och från år 2008 ytterligare 4,5 miljoner kronor. Detta innebär att 22 miljoner kronor per år blir tillgängliga fr.o.m. år 2008.

På genuskommitténs förslag beslutade Vetenskapsrådets styrelse att dessa medel fr.o.m. år 2006 skall utlysas för utbyggnad av starka forskningsmiljöer (Centers of Gender Excellence, CGE). Utlysningen under våren 2005 (cirka tre miljoner kronor) hade sin grund i den under år 2004 genomförda konferensen "Den sexualiserade människan – frigörelse eller exploatering?". I 2005 års utlysning prioriterades temat genusperspektiv på den sexualiserade människan. Exempel på angelägna projekt finns inom Vetenskapsrådets alla ämnesområden. Beredning av ansökningar utfördes inom alla ämnesråden samt utbildningsvetenskapliga kommittén. Utlysningen resulterade i att fem nya projekt får stöd från 2006.

En engelsk översättning av skriften "Genusforskning i korta drag" publicerades samt en rapport från förra årets konferens "Depressionens Janusansikte – biologi och genus i samspel". Rapporten presenterades på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg.

Sammanfattningsvis användes under år 2005 de för genusforskning särskilt avsedda 10 miljoner kronor till stöd för 20 projekt (cirka 9 505 tkr). Ca 500 tkr utnyttjades för finansiering av aktiviteter (två uppföljningar, två konferenser, två skrifter och deltagande i bokmässan) avsedda att stimulera genusforskningens integration, internationalisering och samverkan mellan både de svenska och de nordiska aktörerna med uppgifter att främja genusforskning. Det bör påpekas att förutom de för genusforskning avsedda tio miljoner kronorna finansierades ett antal genusrelaterade projekt även från ämnesrådets och utbildningsvetenskapliga kommitténs respektive budgetar.

5.6 Internationellt forsknings-samarbete

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Vetenskapsrådet skall stimulera svenskt deltagande i europeiskt och internationellt forskningssamarbete och erfarenhetsutbyte samt öka utnyttjandet av europeiska och internationella forskningsmedel som en förstärkning av den nationella forskningsfinansieringen."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa och kommentera kostnaderna för Sveriges medlemskap i europeiska och internationella forskningsorganisationer i förhållande till de totala kostnaderna för dessa organisationer, en kortfattad beskrivning av verksamheten vid organisationerna samt uppgifter som belyser förhållandet mellan svenska forskares andel i verksamheten och Sveriges andel av kostnaderna.*

Redovisa och kommentera samordningsaktiviteter med andra nationella forskningsfinansiärer avseende deltagande i EU:s ramprogram för Forskning och teknisk utveckling samt myndighetens egna stödåtgärder för deltagande inom respektive delprogram.

Redovisa och kommentera hur rådet arbetat för att öka samverkan med forskningsfinansiärer i andra länder och för att förstärka den nationella forskningsfinansieringen med europeiska och internationella forskningsmedel samt hur mycket forskningsmedel som berörts.

Som ett komplement till projektfinsieringen har ämnesråden olika typer av stöd till forskare för att stimulera svenskt deltagande i europeiskt och internationellt forskningssamarbete.

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap har under året slutit ett avtal med det brittiska forskningsrådet ESRC för att underlätta projektsamarbete mellan svenska och brittiska forskare inom samhällsvetenskap. Vidare har ERA-NET-ansökan "Humanities in the European Research Area (HERA)", i vilken ämnesrådet engagerat sig, beviljats. Ämnesrådet fortsätter sitt engagemang inom det samhällsvetenskapliga ERA-NET-projektet NORFACE, inom vilket man har haft en internationell utlysning av medel för workshops under året samt förberett en utlysning av projektmedel. Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap har också under året beviljat medel för deltagande i avancerade forskarskolor vid University of Michigan i USA. Ämnesrådet fortsätter sitt engagemang i European Science Foundation (ESF) och har bl.a. preliminärt tagit ställning för att delta i tre nya EUROCORES. Slutligen har också ämnesrådet bedömt ett antal ansökningar om postdoktorstipendier utomlands (vilka tidigare hanterats av STINT). Som resultat kunde Vetenskapsrådet bevilja tolv stipendier för vistelse vid utländska akademiska institutioner.

Ämnesrådet för medicin

I syfte att stimulera det internationella forskarsamarbetet beviljar ämnesrådet för medicin dels bidrag för längre forskningsvistelser utomlands för mer etablerade forskare, dels postdoktorstipendier för yngre forskare. Dessutom stöder ämnesrådet internationella symposier som anordnas i Sverige. Under året har ämnesrådet medverkat i planeringen av två ERA-NET-ansökningar, ERA-NET-NEURON som inriktas på samarbete inom neurologi och ERA-NET-PRIO MEDCHILD vilket innebär ett samarbete på temat barn, hälsa och medicin. Av dessa har hittills PRIO MEDCHILD beviljats anslag. Vidare deltar ämnesrådet fortsatt i "International Stem Cell Forum", en samling internationella organisationer som arbetar för att utforma gemensamma kriterier inom stamcells forskning för att underlätta internationellt forskarsamarbete. De etiska och legala frågorna har hög prioritet. Även på

nordisk nivå har ämnesrådet tagit initiativ till ökat samarbete inom stamcellsforskningen, särskilt vad gäller yngre forskare. Det tidigare påbörjade samarbetet inom stamcellsforskning med Juvenile Diabetes Research Foundation (JDRF) och Diabetesförbundet har förlängts ytterligare ett år för att möjliggöra en ny utlysning på tre år. Inom ramen för samarbetet med European Science Foundation har ämnesrådet beslutat bevilja medel för att delta i programmet "Frontiers of Functional Genomics" vilket skall pågå fram t.o.m. 2008. När det gäller de globala hälsofrågorna har ämnesrådet genom olika aktiviteter medverkat i planering av forskning rörande temat "Global Health".

Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap

Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap har 2005 engagerat sig i ESF:s EUROCORES-program EuroDIVERSITY (biologisk mångfald). Inom programmet har över 300 schematiska ansökningar behandlats med deltagande från 17 länder. Av de 21 ansökningar som slutligen rangordnats finns sju med svensk medverkan. Tre av dessa kommer att beredas finansiering.

Utbildningsvetenskapliga kommittén

Utbildningsvetenskapliga kommittén har under 2005 fördelat 1 600 tkr i bidrag för internationella studieresor och konferensdeltaganden, särskilt avsedda för yngre, disputerade forskare. 831 tkr har disponerats för stöd till olika typer av konferensarrangemang med internationell medverkan. Kommittén har vidare fördelat 758 tkr för inbjudan av internationella gästforskare. I slutet av året har kommittén gjort ett studiebesök vid Humboldt-universitetet samt vid Max-Planck-Institut für Bildungsforschung i Berlin. Slutligen har ett samarbete med "Norsk institutt for studier av forskning og utdanning" utvecklats kring analyser av de satsningar kommittén gjort. I ett nästa steg planeras detta samarbete innehålla bibliometriska analyser.

Kommittén för infrastruktur, KFI

I april 2005 undertecknade Vetenskapsrådet ett "Memorandum of Intent" med Institut Max von Laue – Paul Langevin (ILL) om svenska forskares tillgång till experimenttid vid neutronkällan i Grenoble. Avtalet, som är interimistiskt, siktar mot att Sverige skall bli fullvärdig medlem i organisationen senast den 1 januari 2007. Svenska forskare har under året använt ca 1,6 procent av den totala experimenttiden vid reaktorn.

Planerna för en ny synkrotronljuskälla vid MAX-laboratoriet i Lund, MAX IV, presenterades på KFI:s andra möte i Lund i april. I maj beslutade KFI att det tekniska konceptet för MAX IV-projektet skulle utvärderas. En grupp av tre internationella experter samt en svensk ordförande och sekreterare utsågs. Gruppen besökte MAX-laboratoriet i november och den preliminära rapporten blev klar en knapp månad senare.

5.6.1 Medlemskap i europeiska och internationella forskningsorganisationer

Vetenskapsrådet företräder Sverige och den svenska forskningen i de internationella forskningsorganisationerna CERN, ESO, ESRF, EMBL, EMBC, IARC och EUI. Vidare deltar Vetenskapsrådet i GBIF, JET, EISCAT, NOT, IODP och ISIS. Vetenskapsrådet deltar i det europeiska samarbetet mellan forskningsråden (ESF) liksom i det nordiska rådssamarbetet (NOS/NOP). Vetenskapsrådet har att löpande avväga mellan nationella och internationella bidrag. (Se tabell 11 för förklaring av förkortningar på de europeiska och internationella forskningsorganisationerna.)

Tabell 11 Lämnade bidrag till Vetenskapsrådets internationella projekt och åtaganden (tkr)

Organisation	2005	2004	2003
Europeiska partikelfysiklaboratoriet (CERN, medlemsavgift)	151 910	142 992	140 986
Europeiska partikelfysiklaboratoriet (CERN, övrigt)	3 995	9 074	6 235
Europeiska sydoobservatoriet (ESO)	30 798	28 663	27 907
Europeiska synkrotronljuskällan (ESRF)	12 003	12 078	11 557
Europeiska molekylärbiofilologilaboratoriet och stipendieprogrammet (EMBL och EMBC)	18 372	17 552	17 078
Internationella cancerforskningsorganisationen (IARC)	6 250	6 722	7 904
Europeiska universitetsinstitutet i Florens (EUI)	5 680	5 500	5 356
Internationella biodiversitetsdatabasen (GBIF)	685	757	872
Europeisk fusionsforskningsanläggning (JET)	1 683	1 832	1 521
Jonofärforskningsanläggning (EISCAT)	2 742	2 742	2 917
Nordiskt optiskt teleskop (NOT)	3 317	3 305	3 248
Internationellt havsborningsprogram (IODP/ODP)	2 258	2 396	3 354
Neutronkälla (ILL, ISIS)	12 693	1 735	3 309
Europeiska forskningsrådssamarbetet (ESF)	4 838	2 488	5 340
Bidrag till nordiskt samarbete (NOS och NOP)	7 858	8 149	7 552
Nordiska excellenscentra + nordiskt grid-projekt	4 886	5 171	2 616
Nordisk jonmikroskop (NORDSIM)	650	650	650
Ny europeisk neutronkälla (ESS Scandinavia)	1 500	1 150	0
Europeiskt pris (EURYI Awards)	479	0	0
Polarforskning	147	69	0
Biodiversitet	189	248	0
Övrigt samarbete	40	119	177
Summa	272 972	253 392	248 579

European Science Foundation (ESF)

Vetenskapsrådet, liksom FAS, Formas, Kungl. Vetenskapsakademien (KVA) och Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien (KVHAA), är medlem i ESF och koordinerar dessutom det svenska deltagandet gentemot ESF. ESF har under året, i ljuset av de förändringar som sker i det europeiska forskningslandskapet, genom en bred konsultationsprocess i vilken Vetenskapsrådet varit starkt engagerat, arbetat fram ett förslag till strategisk plan för 2006-2010. Planen antogs under årsmötet i november där också Ian Halliday från Storbritannien valdes till ny president för den kommande treårsperioden och VINNOVA, med stöd av bl.a. Vetenskapsrådet, blev ny ESF-medlem. ESF har vidare implementerat en procedur med årliga utlysningar för framtagande av förslag till nya EUROCORES. Fem förslag till nya EUROCORES togs fram 2005 och Vetenskapsrådet har preliminärt tagit ställning för att delta i fyra av dessa. ESF har också utvecklat det nya konferensprogrammet, inom ramen för vilket Vetenskapsrådet tillsammans med Formas har planlagt en internationell konferensserie på hög nivå inom klimatområdet vilken skall förläggas till Sverige. Den första klimatkonferensen planeras äga rum 2007. ESF har under året implementerat den första utlysningen av teman för s.k. Forward Looks. Man har också fortsatt harmoniseringsarbetet med COST samt tillsammans med EUROHORCS samverkat med den europeiska kommissionen i frågor rörande det europeiska forskningsrådet samt ERA-NET plus.

Den svenska andelen av ESF:s basbudget 2005 uppgick till 2,69 procent vilket motsvarar 170 568 euro. Vetenskapsrådet har dessutom under året stött 37 program och andra tilläggsaktiviteter till en kostnad av 3 068 tkr. Vetenskapsrådet har också beslutat delta i ett nytt EUROCORES-program, "Consciousness in a natural and cultural context on interdisciplinary consciousness research (CNCC)". Totalt deltog under året 199 forskare från Sverige (4,3 procent) i ESF:s forsknings- och forskningspolicyinriktade aktiviteter.

Europeiska partikelfysiklaboratoriet (CERN)

Det svenska medlemsbidraget uppgick till 151 910 tkr för 2005 och påverkas av bl.a. Net National Income och valutakursförändringar för schweizerfrancen. Verksamheten präglades under 2005 av uppbyggnaden av LHC (Large Hadron Collider) som beräknas tas i drift under sommaren 2007. Uppbyggnaden finansieras inom CERN:s ordinarie budget med extra bidrag från ickemedlemsländer. Kring acceleratoren byggs fyra stora detektorer. Svenska forskare medverkar i uppbyggnaden av detektorerna ATLAS och ALICE. Dessa finansieras i huvudsak utanför CERN:s budget, för svenskt vidkommande av Vetenskapsrådet och Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Antalet svenska forskare som var registrerade användare av CERN i november 2005 uppgick till 49. Där fanns också 40 anställda svenskar samt ett tiotal svenska studenter, stipendiater m.fl.

Enorma mängder data kommer att produceras vid LHC. Nya metoder för datahantering och analys utvecklas därför, och stora centra för databehandling enligt gridteknik byggs upp, såväl vid CERN som regionalt och nationellt. En första fas i utvecklingen av den nya tekniken, finansierad av bl.a. Sverige, är i sitt slutskede.

Europeiska sydotservatoriet (ESO)

ESO driver ett stort astronomiskt observatorium i Chile som leds från huvudkontoret i Garching utanför München. För närvarande har ESO elva medlemsländer efter att Finland anslöt sig i juli 2004. Förhandlingar med Spanien om medlemskap har pågått under året. Den svenska medlemsandelen var 3,2 procent under 2005.

ESO:s huvudprojekt är Very Large Telescope (VLT) på berget Paranal. Storbritanniens inträde som medlem i juli 2002 har möjliggjort att ESO kan delta i nästa stora astronomiprojekt: Atacama Large Millimeter Array (ALMA) på en högplatå i Atacamaöknen i norra Chile. Projektets genomförandefas påbörjades under 2003 och de första observationerna planeras till 2007. ESO:s kostnader för investeringarna och driften skall bäras inom budgetramen för bidragen från medlemsländerna.

APEX, Atacama Pathfinder Experiment, är ett radioteleskop placerat på platsen för ALMA-projektet. APEX är ett samarbete mellan Max Planck Institut für Radioastronomie, ESO och Onsala Rymdotservatorium. Teleskopet togs i bruk för vetenskapliga observationer under 2005.

Ungefär 40 svenska forskare utnyttjar ESO. Observationstiden fördelas i konkurrens och svenska forskares andel svarar väl mot Sveriges andel av medlemsbidragen. Forskarnas beviljandeandel ligger på eller över genomsnittet.

Europeiska molekylärbiologiska laboratoriet (EMBL)

Vid EMBL bedrivs i dag grundforskning inom livsvetenskaperna, från cell- och molekylärbiologi till systembiologi. Huvudlaboratoriet ligger i Heidelberg med filialer för strukturbologi i Hamburg (DESY) och Grenoble (ESRF, ILL), databaser för bioinformatik i EBI, Hinxton och laboratorium för musbiologi i Monterotondo. Förutom grundforskning bedriver EMBL avancerad utbildning och träning, utvecklar nya forskningstekniker och instrument, ger service till medlemsländerna samt stödjer tekniköverföring.

Den svenska användningen av filialerna i Hamburg och Hinxton är hög, medan fler svenska forskare borde utnyttja resurserna vid laboratoriet i Heidelberg. Två svenska universitet, Karolinska Institutet och Stockholms universitet, har ingått partnerskap med EMBL.

EMBL har f.n. 18 medlemsländer. Under 2005 godkände EMBL Council Kroatien som ny medlem. Av totalt ca 1 200 anställda vid EMBL finns f.n. tolv svenskar på olika befattningar, bl.a. tre doktorander och tre postdoktorer i Heidelberg. Sveriges medlemsandel under 2005 var 2,66 procent, ca 15,6 miljoner kronor.

Europeiska stipendieprogrammet för molekylärbiologi (EMBC)

EMBC finansierar framför allt kurser, workshops, stipendier för kortare (några månader) eller längre (upp till två år) perioder samt gästforskarbidrag. Antalet ansökningar om framför allt långtidsstipendier (s.k. EMBO-postdocsstipendier) ökar varje år. Beviljningsgraden 2005 för korttidsstipendier var ca 50 procent och för långtidsstipendier ca 15 procent. Beviljningsgraden för forskare i Sverige var högre än 50 procent för korttidsstipendier, men lägre än 15 procent för långtidsstipendier.

EMBO Young Investigator (YI) Programme introducerades 2000 som ett komplement till nationella satsningar på unga forskare. Under 2005 utsågs Sveriges tredje, och första kvinnliga, EMBO YI för åren 2006-2008. Vetenskapsrådet bidrar med ett EMBO YI Award om 15 000 euro per år.

EMBC har för närvarande 25 medlemsländer, men antalet länder som vill söka medlemskap ökar. Sveriges medlemsandel under 2005 var 2,46 procent, ca tre miljoner kronor.

Europeiska synkrotronljuskällan (ESRF)

ESRF är en av världens främsta synkrotronljuskällor med en lagringsring för elektroner på 6 GeV. Den ligger i Grenoble och används av fysiker, kemister, biologer, geovetare och industriforskare.

Sverige är medlem i organisationen genom ett nordiskt konsortium, Nordsync, i vilket även Danmark, Finland och Norge är medlemmar. Konsortiet svarar för fyra procent av medlemsbidragen till ESRF. Av konsortiets andel svarar Sverige för 41,5 procent. Det nordiska utnyttjandet av ESRF är mycket gott. Under år 2004 tilldelades nordiska forskare 5,8 procent av beviljade skift. Detta överutnyttjande har lett till att Nordsync under 2005 betalat ett extra bidrag till ESRF för att ställa bidragets storlek i bättre relation till den tilldelade stråltiden (för Sveriges del motsvarande 181 000 euro). Under 2005 inkom totalt till ESRF projektförslag med begäran om 30 300 åttatimmarsskift varav 12 900 skift (43 procent) kunde beviljas. Totala antalet användarbesök 2004 uppgick till 5 500. ESRF utnyttjas av ett 50-tal forskare från Sverige. Huvuddelen av den svenska användningen gäller makromolekylär kristallografi. Det totala svenska bidraget till ESRF uppgick 2005 till 1,29 miljoner euro, svarande mot tolv miljoner kronor.

Internationella cancerforskningsorganisationen (IARC)

IARC är ett WHO-associerat cancerforskningsinstitut med bas i Lyon. Institutet utgör ett internationellt centrum för epidemiologisk och toxikologisk forskning samt statistik på cancerområdet. Svenska forskare deltar i studier om sambandet mellan kost och cancer. Sveriges medlemsandel är 5,3 procent.

Europeiska universitetsinstitutet i Florens (EUI)

EUI är ett europeiskt universitet som bedriver forskning och forskarutbildning inom ekonomi, historia, juridik, sociologi och statsvetenskap. Vetenskapsrådet finansierar Sveriges medverkan i EUI samt ett stipendieprogram för svenska forskarstuderande. Sveriges medlemsandel är f.n. 2,8 procent.

Medlemmar av EUI är de 15 länder som fram till maj 2004 var medlemmar av EU. Fyra av de länder som då blev medlemmar av EU – Cypern, Polen, Slovakien och Slovenien – har hittills sökt medlemskap i EUI. Cypern har också ratificerat EUI-konventionen. Flera andra länder, bl.a. Norge, har associationsavtal med universitetet.

Forskarutbildningen är ca fyra år. Svenska doktorander vid EUI finansieras av Vetenskapsrådet under de första tre läsåren. Under det fjärde läsåret betalar EUI huvuddelen av stipendierna, med ett tilläggsbidrag från Vetenskapsrådet. Stipendiebeloppet för de nationella stipendierna fastställs av respektive medlemsland. För Sverige utgår samma belopp som utbildningsbidragen, f.n. 14 400 kronor i månaden. Dessutom tillkommer resebidrag och försäkringsavgifter. Vetenskapsrådet kan dessutom ge bidrag till särskilda kostnader i samband med avhandlingsarbetet, t.ex. för fältarbete.

Medlemsländerna medverkar i det första steget av den årliga uttagningen av studenter. Antagningen av doktorander beslutas av EUI och baseras på personliga intervjuer. Antalet svenska sökande uppgick år 2005 till 26 personer. Av dessa antogs fem till EUI:s forskarutbildning. Totalt finansierar Vetenskapsrådet 15 doktorander under 2005/06.

EU-Fusion

Fusionsforskningen i Europa är baserad på Euroatomfördraget från 1957 och är ett prioriterat tematiskt område i det sjätte ramprogrammet (technique 2002-2006) med en budget på 750 miljoner euro. Forskningen koordineras av EU-kommissionen och genomförs med hjälp av ett bilateralt avtal med varje medlemsland samt med hjälp av flera multilaterala avtal. Vetenskapsrådet är den kontraktsskrivande parten för det svenska deltagandet och i samarbetet deltar åtta forskargrupper från Kungliga Tekniska Högskolan, Chalmers, Uppsala universitet, Lunds universitet samt Studsvik Nuclear AB.

Genom det bilaterala avtalet får svenska forskare tillgång till ett tiotal olika bidragsformer från EU. De flesta av dessa bidragsformer är unika för fusionsforskning och återfinns inte inom det 6:e ramprogrammets övriga områden. Vetenskapsrådet transfererar nästan alla dessa bidrag till forskargrupperna.

I juni beslöt EU, USA, Kina, Ryssland, Indien, Sydkorea och Japan att den hittills största forskningsreaktorn, ITER, skall byggas i Frankrike. Kostnaden beräknas till drygt 40 miljarder kronor och ITER blir vid sidan av rymdstationen ISS världens största forskningsprojektet. I och med Indiens inträde i december som fullvärdig partner så representerar ITER-parterna mer än hälften av världens befolkning. Byggandet av ITER kommer sannolikt att leda till att EU:s stöd till fusionsforskningen blir mer projektorienterat än i dag.

Europeiska fusionsforskningsanläggningen (JET)

JET är en gemensam försöksanläggning inom EU:s fusionforskningsprogram som ligger utanför Oxford i England. Det är den största försöksanläggningen i sitt slag, en s.k. tokamak, i världen. Fr.o.m. 1999 har den drivits av fusionsorganisationerna i Europa inom ramen för ett samarbetsavtal, (EFDA, European Fusion Development Agreement) som för närvarande gäller t.o.m. 2006, och ett driftsavtal med den engelska värdorganisationen. Kommissionen svarar för 75 procent av finansieringen av driftsavtalet. En gemensam fond för bidrag till drift och experiment finansieras av medlemsorganisationerna varav Sverige bidrar med cirka 1,1 procent. Vid JET finns en stabsgrupp som leder experimenten i vilken en svensk forskare ingår. Dessutom ingår två svenska forskare i driftorganisationen för JET. JET har under hela 2005 varit stängt för experiment på grund av uppgraderingar. En svensk forskargrupp har under stängningen levererat instrument för neutrondiagnostik till JET. JET beräknas starta i början av 2006.

Jonosfäranläggningen på Nordkalotten (EISCAT)

EISCAT:s radarsystem för studier av jonosfären och magnetosfären är världens mest avancerade av sitt slag. Sändar- och mottagaranläggningar finns i Tromsø, Kiruna och Sodankylä. På Svalbard finns också en sändar- och mottagarstation utanför Longyearbyen. Huvudkontoret ligger i Kiruna.

Den svenska medlemsandelen är 9,3 procent och svenska forskare utnyttjar elva procent av experimenttiden. I Sverige finns drygt 20 aktiva användare, som genomför egna observationsprogram eller som utnyttjar data från anläggningen.

Nuvarande samarbetsavtal mellan medlemsländerna gäller t.o.m. 2006. Inför ett nytt avtal har Vetenskapsrådet låtit genomföra en utvärdering av den svenska verksamheten inom EISCAT med hjälp av internationella experter. Utvärderingen visar att den svenska användningen av EISCAT har varit framgångsrik. I det nya avtalet gällande från 2007 ökar de nordiska länderna (Finland, Norge och Sverige) sina medlemsbidrag. Kina tillkommer som medlemsland medan Tyskland och Frankrike kommer att lämna samarbetet.

EISCAT har beviljats EU-medel dels för en designstudie för en ny typ av radaranläggning, i samarbete med Tromsø universitet, Rutherford Appleton Laboratory och Luleå tekniska universitet, samt för att göra anläggningen tillgänglig för unga nya användare från länder utanför medlemsländerna.

Nordiskt optiskt teleskop (NOT)

NOT är ett 2,5-meters optiskt teleskop på La Palma, en av Kanarieöarna. Teleskopet har blivit internationellt uppmärksammat för sin höga bildkvalitet. Projektet finansieras av de naturvetenskapliga forskningsråden i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Den svenska medlemsandelen är 30 procent. Den svenska andelen av observationstiden har väl svarat mot bidragsandelen. Det finns ca 35 svenska astronomer, som gör egna observationer vid NOT eller som utnyttjar data från observatoriet.

Observatoriet har i allt större utsträckning använts för utbildning – både inom grundutbildningen och för kurser inom forskarutbildningen. En nordisk-baltisk sommarskola, finansierad av NorFA, genomfördes i Litauen i augusti. Studenterna observerade med NOT med hjälp av fjärrkontroll.

Internationellt havsborrningsprogram (IODP)

IODP (Integrated Ocean Drilling Program) är ett internationellt oceanborrningsprogram inom vilket Sverige deltar genom Vetenskapsrådets medlemskap i det europeiska konsortiet ECORD (European Consortium for Ocean Research Drilling). Övriga medlemmar är USA, Japan och Kina. Sveriges medlemskap i IODP möjliggör för svenska forskare att utnyttja hela den infrastruktur som tillhandahålls av programmet för olika oceanborrnings-expeditioner till alla världens oceaner.

Sveriges andel till ECORD under den första treårsperioden utgör 5,5 procent av ECORD:s totala budget om ca 36 miljoner USD på tre år. Sveriges andel till budgeten ger 5,2 svenska forskare rätt att delta i IODP:s expeditioner under den första treårsperioden.

Vetenskapsrådet och Sverige var ordförande för ECORD under april till oktober 2005. ECORD Council sammanträdde en gång i Stockholm på Vetenskapsrådet under denna period. Vetenskapsrådet är också medlem av ett ERA-net (ECORD-net) inom EU:s sjätte ramprogram med starka kopplingar till konsortiet. Vetenskapsrådet är kontraktspart inom ECORD-net och ansvarar för arbetet med att öppna konsortiet för andra europeiska länder.

Under 2005 genomförs sju expeditioner inom programmet. En svensk forskare deltar på en av dessa expeditioner.

Internationella biodiversitetsdatabasen (GBIF)

GBIF:s uppgift är främst att globalt samla information om den biologiska mångfalden (biologisk informatik) och göra den åtkomlig digitalt över nätet. GBIF räknar med att databasen kommer att utvecklas till en mycket eftertraktad infrastruktur för forskning inom en lång rad främst biologiska forskningsfält men också inom samhällsplanering. Sedan bildandet i Montreal i mars 2001 är nu 47 länder anslutna varav 26 betalande. Dessutom deltar 31 vetenskapliga organisationer. GBIF har i slutet av året 81 miljoner uppgifter i sin databas från 150 olika källor. Sverige har rapporterat in ca 5,7 miljoner uppgifter och är tredje största uppgiftslämnare. GBIF har utvärderats av en internationell grupp forskare och revisorer med ett mycket positivt resultat. Den svenska noden i GBIF-nätverket, Naturhistoriska riksmuseet med basresurser från Vetenskapsrådet har också utvärderats och en rapport har godkänts av ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap, som beviljat fortsatt finansiering fram till 2007-06-30.

GBIF Governing Board har hållit två möten under 2005; ett i Bryssel och ett i Stockholm. Det svenska mötet arrangerades av Vetenskapsrådet 10-17 oktober och samlade ca 150 deltagare. Lars M Nilsson vid Vetenskapsrådet valdes till ordförande för GBIF:s budgetkommitté och Elizabeth Watson, Naturhistoriska riksmuseet, till vice ordförande i Nodkommittén.

5.6.2 R2-reaktorn Studsvik

15 500 tkr allokerades till R2-reaktorn Studsvik för första halvåret 2005. Reaktorn lades ner 30 juni och följdaktligen har inget stöd för reaktordrift utbetalats för andra halvåret 2005.

Två nordiska experter har på uppdrag av kommittén för forskningens infrastrukturer granskat Studsviks program för kärnteknisk FoU och därvid särskilt beaktat att reaktorn inte längre är i drift. Båda dessa experter gör bedömningen att Studsvik kan genomföra sitt program trots att man saknar tillgång till egen reaktor. Inom ramen för ett femårigt internationellt OECD/NEA-projekt har flera ramptester (effekttransienter) av kraftreaktorbränsle gjorts i R2, vilka är under utvärdering. Syftet är förståelse av de primära mekanismerna till kapslingsbrott i reaktorbränsle. En snabb ramptest vid onormalt låg vattentemperatur har dessutom gjorts i syfte att se hur sådana förhållanden kan påverka integriteten hos en bränslestav.

Genomförda kemiprojekt har gällt aktivitetssupplevering i kärnkraftverk. Genom doseringar kan korrosionsprodukternas kemiska form påverkas vilket kan minska aktivitetsspridningen i verken. En modell för de kemiska reaktioner som styr korrosionen av rostfritt stål i kokarreaktorer har utvecklats. Initiering och tillväxt av sprickor på grund av interkristallin spänningskorrosion i rostfritt stål och nickelbaslegeringar (Alloy 600 samt svetsgodset Alloy 182) i kokarvattenreaktorer har ägnats stor uppmärksamhet. På förekomsten anledning har ett flerårigt samarbetsprojekt med japanska kraftverk samt SKI startat, vilket syftar till studier av sprickning i lågkolhaltigt, ej sensibiliserat, rostfritt stål.

Även i tryckvattenreaktorer har spricktillväxtnmätningar i nickelbasmaterial, såväl grundmaterial som svetsgodset, på primärsidan varit i fokus. Beräkningsverktyg för pH och konduktivitet vid hög temperatur har utvecklats. På sekundärsidan har järnspecier i matarvattenstråket ägnats särskild uppmärksamhet.

Forskningsområdet slutförvarskemi omfattar flera långtidsstudier av bränsleupplösning under olika förhållanden. Nyligen har ett projekt startats som syftar till att ta reda på hur mycket radionuklider som omedelbart frigörs vid kontakt mellan bränsle och vatten. Studier av korrosionsprodukter har pågått och ingår tillsammans med mekanistiska studier av vätgaskemi i ett EU-projekt.

Tabell 12 Fördelning av kostnaderna för den kärntekniska verksamhetens programområden vid Studsvik (tkr)

	2005	2004	2003
Bränsle	1 400	1 300	1 400
Material (kokarreaktorer)	1 800	1 700	2 300
Material och elektrokemi (tryckvattenreaktorer)	2 100	2 100	1 300
Kemi	1 200	800	800
Slutförvar	1 500	2 100	2 500
Summa	8 000	8 000	8 300

5.6.3 EU:s ramprogram

Vetenskapsrådet, som tillsammans med VINNOVA har NCP-ansvar för området koordinering, fortsatte att engagera sig i EU:s ERA-NET-program och deltog i ett antal ansökningsprogram varav tre, för samarbetet inom områdena biodiversitet (BiodivERsA), Polarforskning (EPC) samt humaniora (HERA), beviljats under året. Totalt deltar Vetenskapsrådet i fem ERA-NET. Med tanke på det ökande samordningsbehovet inom ERA-NET-verksamheten initierade Vetenskapsrådet en intern samordningsgrupp samt, tillsammans med VINNOVA, ett externt samverkansnätverk mellan berörda myndigheter, ERA-NET Forum, vilket kommer att fortsätta att träffas årligen. Vetenskapsrådet verkade vidare under året för att öka antalet svenska sakkunniga i den europeiska kommissionens databas genom att sprida

information om denna. Inom de områden inom det sjätte ramprogrammet som Vetenskapsrådet har kommittéansvar för, var referensgrupperna för genforskning och bioteknik för förbättrad hälsa, medborgare och styrelseformer, mänskliga resurser och rörlighet samt vetenskap och samhälle alla aktiva under året. Frågor om forskningsinfrastruktur och samverkan inom Euratom har hanterats inom Vetenskapsrådets kommitté för forskningens infrastrukturer, KFI. Inom särprogrammet Vetenskap och samhälle utlyste Vetenskapsrådet planeringsbidrag för att stärka det svenska deltagandet. Åtta ansökningar beviljades bidrag.

Utöver detta medverkade Vetenskapsrådet i en informationsdag om programmet samt bidrog till arrangemanget "Researcher's night". För att stärka insatserna i programmet tillsatte Vetenskapsrådet särskilda experter inom etik- och jämställdhetsområdena. Inom Mänskliga resurser och rörlighet, där det svenska deltagandet varit lägre än i många andra särprogram sökte Vetenskapsrådet identifiera möjliga hinder, som t.ex. bidragsbeskattning och storleken på bidrag för forskare som kommer till Sverige, samt verkade för att avlägsna dessa. Inom fusionsforskningen var årets stora händelse överenskommelsen om att ITER skall byggas i Frankrike.

Vetenskapsrådet bidrog till arbetet med utformning av det sjunde ramprogrammet genom att lämna synpunkter på ramprogrammets struktur, ämnesinnehåll i särprogrammen samt på utformningen av det planerade europeiska forskningsrådet. Synpunkter på bl.a. det europeiska forskningsrådet samt ERA-NET plus arbetades även fram via EUROHORC (se nedan).

5.6.4 Samverkan med andra länder

Vetenskapsrådet samarbetar med sina nordiska systerorgan i NOS (NOS-HS, NOS-M och NOS-N) bl.a. via gemensamma program samt med den nordiska publiceringsnämnden (NOP). Under 2005 utsåg NOS-HS fyra nordiska excellenscentra; (1) Cognitive Control: Behavioural and Brain Studies of Cognitive Control in Attention, Perception, Language, Memory, and Emotion, (2) Empirical Labour Economics, (3) The Nordic Countries and the Medieval Expansion of Europe. New Interpretations of a Common Past, (4) NORMS – Nordic Centre of Excellence in Microcomparative Syntax. Dessa centra inledde sin verksamhet hösten 2005. Motsvarande nordiska excellenscentra påbörjades 2004 inom NOS-M för molekylärmedicin. Under 2005 utlyste NOS-N Nordunet3-programmet. Det nordiska forskningsrådet, Nordforsk, inledde sin verksamhet. Organisationen har ansvar för nordiskt samarbete inom forskning och forskarutbildning samt samarbete och koordinering med Nordisk InnovationsCenter (NICE). Vetenskapsrådets vice generaldirektör Gunnel Gustafsson valdes till ledamot av Nordforsks styrelse.

Vetenskapsrådet deltog tillsammans med Formas i den tredje utlysningen av det av EUROHORC-initierade programmet EURYI Awards inom vilken 52 ansökningar om att få vistas vid en svensk institution inkom. EUROHORC tillsammans med den europeiska kommissionen arbetade fram synpunkter på utformning av det europeiska forskningsrådet samt det nya instrumentet ERA-NET plus. På begäran av kommissionen engagerade sig EUROHORC även i frågan om hur man kan undvika "översökning". En konferens, då bl.a. detta ämne kommer att tas upp, planeras till 2006.

Vetenskapsrådet har sedan 2002 det administrativa ansvaret för Sidans forskningsprogram "Swedish Research Links". Detta är ett program som stöder samarbeten mellan forskare i Sverige och i vissa utvalda resursstarka utvecklingsländer. Tre delprogram ingår; Asien, Mellanöstern och Nordafrika (MENA) samt från och med 2004 Sydafrika. Under 2005 inkom totalt 176 ansökningar; 89 inom Asien (varav 46 beviljades), 51 ansökningar inom MENA (varav 32 beviljades) samt 36 ansökningar inom Sydafrika (varav 25 beviljades). Bidragen avser 2006-2008.

Vetenskapsrådet beviljade medel för två workshops för samarbete med forskare i Sydkorea inom ramen för det bilaterala avtalet. Vid Vetenskapsrådet finns sekretariat för de svenska kommittéerna för de internationella programmen ILP (geologi), IGBP (miljö) och WCRP (klimat).

IGFA (International Group of Funding Agencies for Global Change Research) är en internationell samrådsorganisation för forskningsfinansiärer med ansvar för forskning om den globala klimatförändringen. Vetenskapsrådet arrangerade tillsammans med Formas och NSF (USA) en workshop i Sverige om "The Interface Between Global Change and Development-Oriented Research" 16-19 maj 2005 med ca 40 deltagare från biståndsorgan och forskningsråd. Vetenskapsrådet medverkade vidare i IGFA:s årsmöte i Washington 26-28 oktober och deltog i planeringsarbetet inför detta.

5.7 Dyrbar vetenskaplig utrustning och högpresterande datorsystem

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Vetenskapsrådet skall genom sin fördelning av medel till dyrbar vetenskaplig utrustning skapa förutsättningar för både grundläggande och tillämpad forskning av högsta kvalitet."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa hur stödet till dyrbar vetenskaplig utrustning fördelat sig mellan olika lärosäten och ämnesområden, mellan nationella och internationella anläggningar samt mellan bidrag till inköp av utrustning och till utveckling av utrustning.*
- *Redovisa hur stödet fördelat sig mellan högpresterande datorsystem och övrig dyrbar vetenskaplig utrustning.*
- *Redovisa hur Vetenskapsrådets verksamhet och samarbetet mellan forskningsfinansiärer och forskningsutförande institutioner vidareutvecklats för att uppnå en optimal anskaffning och användning av dyrbar vetenskaplig utrustning.*

5.7.1 Dyrbar vetenskaplig utrustning

Stödet till dyrbar utrustning uppgick till 96 760 tkr. Fördelningen på högskolor framgår av tabell 18 under Forskningsinfrastruktur. Även bidrag till dyrbar vetenskaplig utrustning vid nationella och internationella forskningsanläggningar ingår i bidragen. Av de medel som betalats ut till dyrbar vetenskaplig utrustning kan hälften hänföras till konstruktion eller utveckling av utrustning i någon form. Indelningen är dock inte helt enkel och en gråzon existerar där standarddelar sätts samman för att få en ny funktion. Alla investeringar i nationella eller internationella anläggningar har här tagits upp som konstruktion av utrustning eftersom anläggningen som helhet kan sägas vara en egen konstruktion som byggs upp av forskarna. Av utbetalningarna under året avser cirka 14 procent internationella anläggningar och cirka 22 procent nationella anläggningar. Fördelningen av forskningsstödet mellan ämnesområden baserad på 2005 års ansökningar framgår nedan.

Ämnesområde	2005 %
Areella näringar	5
Humaniora	1
Medicin	13
Naturvetenskap	59
Teknikvetenskap	23

Det bör noteras att gränserna mellan medicin och naturvetenskap samt mellan teknik och naturvetenskap är flytande. Ämnesindelningen bygger på den huvudsakliga forskningen som tänkts bedrivas med hjälp av utrustningen. Utrustning som placerats vid MAX-laboratoriet i Lund har här bokförts som naturvetenskap.

5.7.2 Högpresterande datorsystem och övrig dyrbar utrustning, SNIC

Vetenskapsrådet samlade i början av 2003 stödet till högpresterande datorer och grid-verksamhet till den virtuella organisationen Swedish National Infrastructure for Computing (SNIC).

SNIC har under sina första verksamhetsår bl.a. visat att samarbete mellan finansörer och universitet inte bara är möjligt utan också framgångsrikt. Vetenskapsrådet står för finansieringen och visst administrativt stöd medan medverkande centra i samverkan själva avgör hur verksamheten praktiskt skall bedrivas. Vetenskapsrådet har tillsammans med motsvarande organ i övriga nordiska länder stött ett nordiskt pilotprojekt inom grid-området och är partner i projektet EGEE (Enabling Grids for European E-science). Genom att förankra arbetet inom SNIC i internationella samarbeten beräknas risken för dubbelarbete minska och en högre effektivitet uppnås.

SNIC genomförde i slutet av 2004 en användarstudie som har avrapporterats under 2005. Resultatet visar att användarna ser SNIC som en förbättring jämfört med den tidigare situationen med oberoende HPC-centra, samtidigt som de ger förslag till hur modellen kan förbättras ytterligare. SNIC har under året också tagit initiativ till att en användarförening bildas och har under året anordnat två användarmöten.

Vetenskapsrådet avser att fortsättningsvis behandla frågorna om högpresterande datorsystem, lagring och tunga beräkningar i nära anslutning till andra infrastrukturer för forskningen inom ramen för kommittén för forskningens infrastrukturer.

5.7.3 Samarbete mellan forskningsfinansierare och forskningsutförande institutioner

I samband med ansökningar om bidrag till dyrbar vetenskaplig utrustning ombeds de sökande ange om forskningsprojekten där utrustningen skall användas är finansierade av andra svenska myndigheter eller forskningsstiftelser. De ansökningar där så är fallet remitteras till respektive finansör innan de behandlades i Vetenskapsrådets beredningsgrupper. Under beredningsarbetet görs granskare och beredande organ särskilt uppmärksamma på att både grundläggande och tillämpad forskning skall stödjas genom Vetenskapsrådets fördelning av medel för dyrbar vetenskaplig utrustning och att andra finansörers utlåtanden skall tas i beaktande. FAS, Formas och VINNOVA är representerade i kommittén för forskningens infrastrukturers styrelse och har därmed insyn i och möjlighet att påverka beslut avseende dyrbar vetenskaplig utrustning. Vetenskapsrådets organisation med beredningsgrupper bestående av aktiva forskare säkerställer att besluten bygger på vetenskaplig grund och att de är förankrade i forskningsutförande institutioner.

Stödet till Swedish Microfabrication Network, μ -Fab, ett nätverk för mikrofabrikationslaboratorier, samfinansierat av Vetenskapsrådet, VINNOVA, Knut och Alice Wallenbergs stiftelse och Stiftelsen för Strategisk Forskning har fortsatt under 2005 med fem miljoner kronor per finansör. Vetenskapsrådet är värmyndighet för detta stöd, vilket innebär att administrativt stöd ges till den av finansörerna utsedda styrelsen. Aktiviteterna har under året varit inriktade mot att öka samarbetet mellan laboratorerna samt att förenkla utnyttjandet av de olika laboratorerna. Man har bland annat börjat att utveckla av ett gemensamt system för tidsbokning. Aktiviteter mot nya potentiella användare har också genomförts.

5.8 Utfall fördelat per vetenskapsområde

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- Redovisningen skall visa totalt utfall för Vetenskapsrådet samt vara fördelat per ämnesråd och för relevanta delområden inom respektive ämnesråd, utbildningsvetenskapliga kommittén och för den forskning som finansieras från anslagspost 5. Återrapporteringen skall där så är möjligt redovisas i form av tidsserier för de tre senaste åren.

5.8.1 Ansökningar

Antalet ansökningar för 2006 som inkom våren 2005 uppgick till 6 261 (se tabell 13). Motsvarande antal ansökningar våren 2004 var 5 180. En stor del av ökningen avser den nya bidragsformen postdoktorsanställning i Sverige och utlysningen av forskarassistentanställningar inom humaniora och samhällsvetenskap. Beviljningsgraden i den allmänna utlysningen minskade jämfört med 2004, vilket berodde på ökat antal ansökningar om postdoktorsstipendier och postdoktorsanställningar i Sverige (se tabell 15).

Tabell 13 Antal ansökningar, beviljade ansökningar och beviljat belopp i den allmänna utlysningen

	2005	UTLYSNINGSÅR 2004	2003
a) Ansökningar utom postdoktorsstipendier/ -anställningar och dyrbar utrustning			
Humaniora och samhällsvetenskap*			
Antal ansökningar	1 390	981	915
Antal beviljade ansökningar	127	118	87
Beviljat belopp första året (tkr)	90 383	76 192	59 849
Medelbidrag (tkr)	712	646	688
Konstnärlig FoU-verksamhet			
Antal ansökningar	25	22	34
Antal beviljade ansökningar	14	11	7
Beviljat belopp första året (tkr)	10 476	5 617	3 893
Medelbidrag (tkr)	748	511	556
Medicin			
Antal ansökningar	1 473	1 250	1 153
Antal beviljade ansökningar	390	347	389
Beviljat belopp första året (tkr)	171 240	127 907	165 322
Medelbidrag (tkr)	439	369	425
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Antal ansökningar	2 201	2 273	2 026
Antal beviljade ansökningar	566	505	488
Beviljat belopp första året (tkr)	348 862	311 907	287 367
Medelbidrag (tkr)	617	618	589
Utbildningsvetenskap			
Antal ansökningar	274	315	271
Antal beviljade ansökningar	39	46	37
Beviljat belopp första året (tkr)	42 648	43 517	43 048
Medelbidrag (tkr)	1 094	946	1 163

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 13

	UTLYSNINGSÅR		
	2005	2004	2003
Forskningsinfrastruktur, databaser			
Antal ansökningar	32	25	40
Antal beviljade ansökningar	10	13	13
Beviljat belopp första året (tkr)	8 330	9 500	9 795
Medelbidrag (tkr)	833	731	753
Forskningsinfrastruktur, planeringsbidrag			
Antal ansökningar	44	–	–
Antal beviljade ansökningar	16	–	–
Beviljat belopp första året (tkr)	6 386	–	–
Medelbidrag (tkr)	399	–	–
Summa antal ansökningar**	5 439	4 866	4 449
Summa antal beviljade ansökningar**	1 162	1 040	1 026
Summa beviljat belopp första året (tkr)**	678 325	574 640	571 109
Summa medelbidrag (tkr)**	584	553	557

b) Postdoktorstipendier/-anställningar (se även tabell 7)

Antal ansökningar	763	236	350
Antal beviljade ansökningar	93	45	87

c) Forskningsinfrastruktur, dyrbar utrustning

Antal ansökningar	59	78	71
Antal beviljade ansökningar	11	24	17

Summa allmänna utlysningen

Antal ansökningar	6 261	5 180	4 870
Antal beviljade ansökningar	1 266	1 109	1 130

* År 2004 ingår också riktad satsning på demokratiforskning.

** I summan för 2003 ingår också tio ansökningar och fem beviljade bidrag om sammanlagt 1 835 tkr till genusforskning.

Förutom den allmänna utlysningen av medel har Vetenskapsrådet särskilda utlysningar av bidrag för starka forskningsmiljöer, för resor och konferenser (humaniora och samhällsvetenskap, naturvetenskap och teknikvetenskap samt utbildningsvetenskap), för sabbats-termin utomlands (medicin), för publicering och tidskrifter (humaniora och samhällsvetenskap), samt bidrag till SIDA-program. Antal ansökningar, beviljade bidrag och beviljat belopp framgår av tabell 14.

Tabell 14 Antal ansökningar, beviljade ansökningar och beviljat belopp i särskilda utlysningar

	UTLYSNINGSÅR		
	2005	2004	2003
Starka forskningsmiljöer			
Antal ansökningar	–	261	–
Antal beviljade bidrag	10*	–	–
Humaniora och samhällsvetenskap			
Tidskrifter			
Antal ansökningar	39	47	46
Antal beviljade bidrag	28+10*	36	43
Beviljat belopp (tkr)	3 863	4 918	3 520

tabellen fortsätter på nästa sida

	UTLYSNINGSÅR		
	2005	2004	2003
Publicering			
Antal ansökningar	62	120	105
Antal beviljade bidrag	34+26*	61	69
Beviljat belopp (tkr)	4 086	4 495	4 524
Konferenser			
Antal ansökningar	80	64	65
Antal beviljade bidrag	30	36	47
Beviljat belopp (tkr)	2 454	3 842	3 703
Medicin			
Sabbatstermin			
Antal ansökningar	2	14	15
Antal beviljade bidrag	1	8	6
Konferenser/Symposier			
Antal ansökningar	18	8	10
Antal beviljade bidrag	13	2+2*	5
Beviljat belopp (tkr)	787	255	358
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Resor utomlands			
Antal ansökningar	179	150	168
Antal beviljade bidrag	129	93	121
Beviljat belopp (tkr)	2 863	2 080	3 676
Konferenser			
Antal ansökningar	37	40	33
Antal beviljade bidrag	34	28	28
Beviljat belopp (tkr)	1 485	1 497	1 365
Utbildningsvetenskap			
Konferenser/Utlandsvistelse m.m.			
Antal ansökningar	79	170	161
Antal beviljade bidrag	54	94	108
Beviljat belopp (tkr)	1 696	1 999	1 997
Extern finansiering			
Projektbidrag, SIDA-program			
Antal ansökningar	176**	152**	62
Antal beviljade bidrag	103**	88**	44

* Från tidigare utlysning.

** Inklusive Sydafrika.

5.8.2 Beviljningsgrad

Tabell 15 visar beviljningsgraden i den allmänna utlysningen. Det framgår att beviljningsgraden för ansökningar inom medicin och naturvetenskap och teknikvetenskap är ca 25 procent. Beviljningsgraden är mycket låg inom humaniora och samhällsvetenskap och har fallit jämfört med föregående år. Även inom utbildningsvetenskap är den mycket låg. Medelbidraget i årets utlysning var högst inom utbildningsvetenskap. Ämnesråden har olika strategi och roll när det gäller finansiering av forskning inom sina områden. Medelbidraget ligger ofta på nivån 600 tkr. Ansökningstrycket och traditionen hos forskarna att söka och hos ämnesråden att bevilja bidrag varierar mellan vetenskapsområdena. Detta framgår av att andelen beviljat belopp (i förhållande till ansökt belopp) varierar från 30 procent inom medicin till ca 80 procent inom utbildningsvetenskap och humaniora och samhällsvetenskap.

Tabell 15 Andel beviljade ansökningar i procent (beviljningsgrad) och andel beviljat belopp i den allmänna utlysningen

	UTLYSNINGSÅR		
	2005 %	2004 %	2003 %
Humaniora och samhällsvetenskap			
Andel beviljade ansökningar**	9,1	12,0	9,5
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp*	83	65	70
Konstnärlig FoU-verksamhet			
Andel beviljade ansökningar	56,0	50,0	20,6
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp*	58	28	31
Medicin			
Andel beviljade ansökningar**	26,5	27,8	33,7
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp*	30	22	26
Naturvetenskap och teknikvetenskap			
Andel beviljade ansökningar**	25,7	22,2	24,1
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp*	49	50	51
Utbildningsvetenskap			
Andel beviljade ansökningar**	14,2	14,6	13,7
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp*	80	66	79
Forskningsinfrastruktur, databaser			
Andel beviljade ansökningar	31,3	52,0	32,5
Beviljat belopp i procent av ansökt belopp*	90	78	65
Summa			
Andel beviljade ansökningar**	21,3	21,4	23,1
Summa allmänna utlysningen			
Andel beviljade ansökningar	20,2	21,4	23,2

* Beviljat belopp (exklusive påslag) dividerat med sökt belopp för de forskare som har beviljats bidrag.

** Exklusive ansökningar om postdoktorsstipendier/-anställningar (se tabell 7) och dyrbar utrustning.

5.8.3 Forskningsstöd till nya bidragsmottagare

Vetenskapsrådet kan från och med denna årsredovisning redovisa fördelningen mellan nya bidragsmottagare och tidigare mottagare av forskningsbidrag genom sökning i Vetenskapsrådets ansökningshanteringssystem VRAPS. På grund av att Vetenskapsrådet tidigare tvingats även använda sig av de gamla forskningsrådets ansökningshanteringssystem med ofullständiga data har detta tidigare inte varit möjligt.

Tabell 16 redovisar antalet personer som under 2005 ansökt och beviljats bidrag (projekt och anställningar) för 2006 och antalet av dessa som inte hade bidrag år 2005. Totalt för alla ämnesråden, inklusive utbildningsvetenskap, är andelen nya bidragsmottagare 54 procent. Noterbart är att andelen är hela 90 procent inom humaniora och samhällsvetenskap och 83 procent inom utbildningsvetenskap.

Tabell 16 Andel nya bidragsmottagare i allmänna utlysningen

	2005	UTLYSNINGSÅR 2004	2003
Humaniora & Samhällsvetenskap			
Personer som beviljats bidrag	141	131	–
Personer som inte hade bidrag ansökningsåret	127	113	–
Andel nya bidragsmottagare (%)	90	86	–
Medicin			
Personer som beviljats bidrag	390	341	–
Personer som inte hade bidrag ansökningsåret	184	115	–
Andel nya bidragsmottagare (%)	47	34	–
Naturvetenskap & Teknikvetenskap			
Personer som beviljats bidrag	554	495	–
Personer som inte hade bidrag ansökningsåret	256	160	–
Andel nya bidragsmottagare (%)	46	32	–
Utbildningsvetenskap			
Personer som beviljats bidrag	40	34	–
Personer som inte hade bidrag ansökningsåret	33	22	–
Andel nya bidragsmottagare (%)	83	65	–
Summa			
Personer som beviljats bidrag	1 125	1 002	–
Personer som inte hade bidrag ansökningsåret	600	410	–
Andel nya bidragsmottagare (%)	54	41	–

5.8.4 Forskningsstödet fördelning på bidragsformer

Vetenskapsrådet arbetar med ett antal bidragsformer. I tabell 17 har bidragen till enskilda forskare sammanförts i sju olika grupper:

- projektbidrag
- starka forskningsmiljöer
- bidrag till anställningar
- stipendier (postdoktor och EUI-doktorand)
- bidrag till dyrbar utrustning eller försöksdjur (medicin)
- bidrag till resor och konferenser
- bidrag till publicering och tidskrifter

Projektbidrag är den vanligaste bidragsformen och den svarar för 73,0 procent av Vetenskapsrådets stöd till forskare eller forskargrupper. Anställningar svarar för 18,7 procent av stödet. Högst är andelen inom medicin (24,6 procent). Bidrag till utrustning och försöksdjursverksamhet svarar för 4,7 procent. Bidrag till publicering och tidskrifter ges endast av ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap.

Tabell 17 Lämnade bidrag till forskare/forskargrupper fördelade på bidragsformer (tkr)

	2005	2004	2003
Projektbidrag			
Humaniora och samhällsvetenskap*	201 853	209 519	206 314
Medicin	358 307	353 249	335 858
Naturvetenskap och teknikvetenskap	742 058	766 012	775 148
Utbildningsvetenskap	113 004	119 322	103 676
Forskningsinfrastruktur m.m.	31 394	31 292	33 740
Summa	1 446 615	1 479 394	1 454 736

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 17

	2005	2004	2003
Starka forskningsmiljöer			
Humaniora och samhällsvetenskap	4 400	0	0
Medicin	6 600	0	0
Naturvetenskap och teknikvetenskap	11 000	0	0
Summa	22 000	0	0
Anställningar			
Humaniora och samhällsvetenskap	65 785	62 956	54 833
Medicin	122 956	121 780	101 381
Naturvetenskap och teknikvetenskap	188 703	191 816	187 049
Utbildningsvetenskap	7 428	4 481	670
Summa	384 872	381 033	343 933
Stipendier			
Humaniora och samhällsvetenskap	2 696	2 801	2 390
Medicin	8 360	10 407	6 358
Naturvetenskap och teknikvetenskap	11 407	9 119	3 416
Forskningsinfrastruktur m.m.	0	0	155
Summa	22 463	22 327	12 164
Utrustning, försöksdjur			
Medicin	2 980	3 102	3 724
Naturvetenskap och teknikvetenskap	9 102	7 373	5 615
Forskningsinfrastruktur m.m.	96 760	85 711	97 865
Summa	108 842	96 186	107 204
Resor och konferenser			
Humaniora och samhällsvetenskap	2 455	3 949	3 710
Medicin	587	255	358
Naturvetenskap och teknikvetenskap	5 498	4 800	5 225
Utbildningsvetenskap	1 772	1 999	1 926
Forskningsinfrastruktur m.m.	371	616	17
Summa	10 684	11 619	11 236
Publicering, tidskrifter			
Humaniora och samhällsvetenskap	8 228	7 040	8 303
Summa	8 228	7 040	8 303
Övriga bidrag			
Humaniora och samhällsvetenskap*	7 672	10 284	6 704
Medicin	400	5 175	271
Naturvetenskap och teknikvetenskap	292	794	1 281
Utbildningsvetenskap	6 409	2 997	14 883
Forskningsinfrastruktur m.m.	5 422	12 731	9 922
Summa	20 194	31 981	33 061
Bidrag till forskare/forskargrupper fördelade på anslagposter			
Humaniora och samhällsvetenskap*	293 088	296 549	282 254
Medicin	500 190	493 968	447 950
Naturvetenskap och teknikvetenskap	968 060	979 914	977 734
Utbildningsvetenskap	128 613	128 799	121 155
Forskningsinfrastruktur m.m.	133 947	122 277	136 701
Summa anslagposter	2 023 898	2 021 507	1 965 794

* Inklusive demokratiforskning.

5.8.5 Forskningsstödet fördelning på mottagare

Fördelningen av Vetenskapsrådets bidrag för 2005 på lärosäten och andra mottagare framgår av tabell 18. Det största bidraget inom medicin gick till Karolinska institutet (217 457 tkr), inom naturvetenskap och teknikvetenskap till Lunds universitet (176 620 tkr), inom humaniora och samhällsvetenskap till Stockholms universitet (59 489 tkr) och inom utbildningsvetenskap till Linköpings universitet (25 036 tkr). Vetenskapsrådets stöd till de nya lärosätena fördubblades mellan 2001 och 2003, och låg på samma nivå 2004 som 2003. Under 2005 minskade bidragen med 15 476 tkr (15 procent).

Tabell 18 Lämnade bidrag till forskare/forskargrupper fördelade på mottagande högskola och vetenskapsområde (tkr)

	2005	2004	2003
Uppsala universitet			
Humaniora och samhällsvetenskap*	56 110	54 969	55 936
Medicin	54 311	47 675	50 038
Naturvetenskap och teknikvetenskap	175 134	175 151	165 774
Utbildningsvetenskap	11 435	10 704	11 804
Forskningsinfrastruktur m.m.	25 239	15 326	25 052
Summa	322 229	303 826	308 604
Lunds universitet			
Humaniora och samhällsvetenskap*	41 199	41 220	39 173
Medicin	87 486	91 171	93 093
Naturvetenskap och teknikvetenskap**	176 620	177 502	184 737
Utbildningsvetenskap	6 083	5 717	6 398
Forskningsinfrastruktur m.m.	34 198	41 324	27 148
Summa	345 586	356 934	350 549
Göteborgs universitet			
Humaniora och samhällsvetenskap*	42 710	46 276	42 755
Medicin	70 248	75 355	72 434
Naturvetenskap och teknikvetenskap**	61 904	60 709	59 143
Utbildningsvetenskap	19 772	19 252	18 987
Forskningsinfrastruktur m.m.	9 963	7 251	7 481
Summa	204 597	208 843	200 800
Stockholms universitet			
Humaniora och samhällsvetenskap*	59 489	56 195	48 944
Medicin	3 555	3 481	2 859
Naturvetenskap och teknikvetenskap**	117 291	116 283	114 085
Utbildningsvetenskap	9 894	10 280	8 012
Forskningsinfrastruktur m.m.	20 001	10 064	17 438
Summa	210 230	196 303	191 338
Umeå universitet			
Humaniora och samhällsvetenskap	16 318	13 390	17 319
Medicin	32 701	33 258	30 220
Naturvetenskap och teknikvetenskap**	54 298	55 941	56 098
Utbildningsvetenskap	9 660	8 681	8 575
Forskningsinfrastruktur m.m.	7 892	7 819	8 015
Summa	120 870	119 090	120 227
Linköpings universitet			
Humaniora och samhällsvetenskap*	4 855	7 911	5 286
Medicin	17 623	15 452	14 833
Naturvetenskap och teknikvetenskap**	64 807	66 841	72 686
Utbildningsvetenskap	25 036	24 551	16 136
Forskningsinfrastruktur m.m.	5 011	5 607	4 611
Summa	117 332	120 362	113 552

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 18

	2005	2004	2003
Karolinska institutet			
Humaniora och samhällsvetenskap	3 800	5 428	3 888
Medicin	217 457	214 880	193 411
Naturvetenskap och teknikvetenskap	27 132	26 737	28 463
Utbildningsvetenskap	2 200	2 200	2 220
Forskningsinfrastruktur m.m.	19 651	14 516	15 971
Summa	270 240	263 762	243 953
Kungliga Tekniska Högskolan			
Humaniora och samhällsvetenskap	6 605	7 015	7 849
Medicin	0	208	263
Naturvetenskap och teknikvetenskap**	142 356	140 106	132 811
Utbildningsvetenskap	6 080	4 071	1 600
Forskningsinfrastruktur m.m.	7 459	5 688	4 572
Summa	162 500	157 088	147 095
Luleå tekniska universitet			
Humaniora och samhällsvetenskap	1 495	500	685
Naturvetenskap och teknikvetenskap**	9 266	10 701	12 829
Utbildningsvetenskap	2 957	3 817	5 785
Forskningsinfrastruktur m.m.	931	1 890	1 766
Summa	14 649	16 908	21 065
Lantbruksuniversitetet			
Humaniora och samhällsvetenskap	429	415	220
Medicin	2 505	2 641	1 682
Naturvetenskap och teknikvetenskap**	22 186	28 288	27 173
Utbildningsvetenskap	338	0	203
Forskningsinfrastruktur m.m.	4 404	4 647	2 959
Summa	29 861	35 991	32 237
Handelshögskolan/EFI			
Humaniora och samhällsvetenskap	3 854	3 841	4 689
Medicin	992	992	0
Summa	4 846	4 833	4 689
Chalmers Tekniska Högskola			
Humaniora och samhällsvetenskap	900	67	385
Naturvetenskap och teknikvetenskap**	104 251	119 643	123 545
Utbildningsvetenskap	770	0	0
Forskningsinfrastruktur m.m.	15 497	14 793	13 617
Summa	121 418	134 502	137 547
Övriga universitet och högskolor			
Humaniora och samhällsvetenskap*	28 630	33 624	34 294
Medicin	2 539	3 995	3 847
Naturvetenskap och teknikvetenskap	23 034	24 546	21 383
Utbildningsvetenskap	34 414	40 267	40 860
Forskningsinfrastruktur m.m.	2 384	4 045	5 912
Summa	91 001	106 477	106 296
SUMMA UNIVERSITET OCH HÖGSKOLOR	2 015 359	2 024 919	1 977 952
Övriga mottagare			
Humaniora och samhällsvetenskap	29 114	28 814	29 640
Medicin	19 372	21 528	13 689
Naturvetenskap och teknikvetenskap	30 507	37 801	37 382
Utbildningsvetenskap	0	457	575
Forskningsinfrastruktur m.m.	13 708	13 046	14 660
Summa	92 702	101 646	95 946
SUMMA TOTALT	2 108 060	2 126 565	2 073 898

* Inklusiv demokratiforskning.

** Inklusiv energiforskning.

5.8.6 Forskningsstödet fördelning på ämnesområden

Fördelningen av bidrag på ämnesområden framgår av tabellerna 19-23. I siffrorna för varje ämnesområde ingår bidragen från både respektive ämnesråds anslagspost och den gemensamma anslagsposten 5.

Det största ämnesområdet inom humaniora och samhällsvetenskap är övrig samhällsvetenskap (118 775 tkr), inom medicin mikrobiologi och infektioner (82 356 tkr), inom naturvetenskap och teknikvetenskap ekologi och biodiversitet (82 878 tkr) och inom utbildningsvetenskap didaktik (33 118 tkr).

Tabell 19 Lämnade bidrag till forskare/forskargrupper fördelade på ämnesområden inom humaniora och samhällsvetenskap (tkr)

	2005	2004	2003
Språkvetenskap (inklusive småämnena)	25 660	36 003	35 016
Historiskt-filosofiska området	71 528	71 403	66 018
Beteendevetenskap	25 054	29 375	27 593
Övrig samhällsvetenskap*	118 775	105 030	95 226
Rättsvetenskap	10 503	7 110	9 601
Religionsvetenskap	7 399	10 652	11 603
Konstnärligt område	19 669	19 351	19 558
Arbetsmarknadsforskning	0	790	2 934
Forskning om offentlig sektor	280	88	206
Byggforskning	0	0	947
Människan, samhälle, IT	0	0	1 330
Kultur och samhälle i Asien	17	155	363
Svenskt-finskt	0	0	128
Kriminalvetenskap	525	536	2 062
Nazism	1 928	2 361	2 529
Kommunism	0	17	0
HS allmänt (stipendier, gästprofessur, litteraturutgivning, teaterhistoria m.m.)*	11 750	13 677	7 140
Summa forskningsanslaget	293 088	296 549	282 254
Särskilda program och regeringsuppdrag			
Nazism	1 473	2 361	2 529
Kommunism	0	755	2 185
NORFA	948	0	0
Summa särskilda program och regeringsuppdrag	2 420	3 115	4 714

* Inklusive demokratiforskning.

Tabell 20 Lämnade bidrag till forskare/forskargrupper fördelade på ämnesområden/målområden inom medicin (tkr)

	2005	2004	2003
Andningsorganen	9 267	8 339	8 291
Anestesiologi och intensivvård	4 812	4 446	4 670
Beroendeframkallande medel	2 755	3 227	4 079
Biokemisk struktur och metabolism	22 318	22 471	20 063
Blodets koagulering/blodpropp	6 116	4 728	3 120
Cancer	12 258	9 245	7 960
Cell- och molekylärbiologi	71 461	64 998	59 349
Diabetes	22 138	19 475	18 620
Endokrina organ	15 214	16 570	17 930
Folkhälsovetenskap	11 904	6 836	5 587
Genetik och genetiska sjukdomar	20 647	17 659	16 143

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 20

	2005	2004	2003
Hjärtat och kärlsystemet	31 213	31 218	27 683
Huden	825	1 033	1 008
Läkemedel	500	800	789
Matsmältning/njurar	14 449	14 673	12 183
Miljömedicin och toxikologi	3 508	1 994	778
Mikrobiologi och infektioner	82 356	78 865	70 041
Nervsystemet	74 511	66 684	57 341
Odontologi	4 397	6 109	10 333
Prenatal- och perinatalforskning	5 546	5 894	5 106
Psykiska sjukdomar	21 719	21 628	18 534
Radiologi och bildteknik	3 415	4 384	3 596
Reproduktionsorganen	8 893	9 451	6 933
Rörelseapparaten	19 281	15 258	16 139
Sinnesorgan	8 736	8 081	7 652
Utvecklingsbiologi	8 017	6 433	7 987
Vård	10 963	6 975	5 409
Medicin allmänt	2 472	35 995	30 126
Etik i vården	500	500	500
Summa forskningsanslaget	500 190	493 968	447 950
Extern finansiering			
JDRF/KAW (Diabetes)	0	0	7 550
Genterapi	0	4 902	9 403
JDRF/Svenska Diabetesförbundet (Stamceller)	8 600	11 466	11 466
Summa extern finansiering	8 600	16 368	28 419

Tabell 21 Lämnade bidrag till forskare/forskargrupper fördelade på ämnesområden inom naturvetenskap och teknikvetenskap (tkr)

	2005	2004	2003
Nya områden och tvärvetenskap inkl. medicinsk teknik	30 513	28 118	28 848
Processer i mark, luft, vatten	43 458	43 226	42 904
Geologi och geofysik	38 430	37 249	38 365
Bioteknik	44 023	41 324	39 865
Biokemi och biofysik	43 723	43 052	46 129
Organisk, oorganisk och analytisk kemi	42 287	44 992	46 468
Fysikalisk och teoretisk kemi	46 768	48 625	44 806
Kemiteknik	22 802	27 976	28 994
Ekologi och biodiversitet	82 878	83 505	80 631
Organismbiologi	62 300	61 147	60 240
Cell- och molekylärbiologi	64 571	71 013	68 545
Halvledarfysik, elektronik, elektroteknik och fotonik	41 700	46 471	47 242
Subatomär fysik och astrofysik	62 827	62 166	59 881
Atom- och molekylfysik, rymd- och plasmafysik	32 933	31 175	30 806
Kondenserade materiens fysik	55 955	58 607	62 037
Teknisk fysik	39 236	35 473	37 748
Materialvetenskap	30 012	33 287	30 571
Matematik och teknisk matematik	55 745	52 407	52 204
Datavetenskap	37 971	39 067	37 662
Signaler och system	40 352	42 334	42 748
Teknisk mekanik	33 411	33 412	33 363
Funktionsgenomik	0	520	2 534
Matematik – naturvetenskap/teknikvetenskap	0	0	794
NT allmänt (industridoktorander, foass. underrepr. kön)	16 164	14 229	13 994
Gridteknik	0	755	864
Summa forskningsanslaget	968 060	980 129	978 243

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 21

	2005	2004	2003E
Extern finansiering			
Bränslen	17 513	23 139	20 632
Transport	4 873	9 111	8 594
Elproduktion	15 640	17 569	18 309
Industri	0	1 845	1 717
Miljöeffekter och systemfrågor	2 470	2 639	3 457
Summa Energiforskning	40 496	54 303	52 709
Tage Erlanders fond	230	0	0
Summa extern finansiering	40 726	54 303	52 709

Tabell 22 Lämnade bidrag till forskare/forskargrupper fördelade på ämnesområden inom utbildningsvetenskap (tkr)

	2005	2004	2003
Utbildningshistoria	11 738	11 223	6 716
Utbildningssystem	9 504	9 745	10 768
Värdefrågor	7 855	10 899	10 902
Individens lärande	11 961	12 919	11 152
Grupprocesser	21 654	17 261	6 915
Didaktik	33 118	35 642	37 488
Professioner	21 783	20 608	17 220
Effektstudier	2 060	4 615	3 120
Utbildningsvetenskap allmänt	8 940	5 887	16 874
Summa forskningsanslaget	128 613	128 799	121 155
Extern finansiering			
DISTUM	100	1 198	1 377
Summa extern finansiering	100	1 198	1 377

Tabell 23 Lämnade bidrag till forskare/forskargrupper fördelade på ämnesområden inom forskningsinfrastruktur m.m. (tkr)

	2005	2004	2003
Dyrbar utrustning	96 760	85 711	89 119
Desirée (Stockholms universitet)	4 800	0	9 060
Databaser för longitudinell forskning	20 869	20 828	20 461
Genusforskning (äldre projekt)	5 325	9 520	9 555
Tidigare FRN-program	0	0	3 050
Etik i vården	400	400	400
Fusionsteknik	3 478	3 427	3 376
Polarforskning	302	298	0
Tekniskt industriellt utbyte	181	0	155
Internationella malariasekretariatet	750	750	750
Övrigt	1 082	1 343	775
Summa forskningsanslaget	133 947	122 277	136 701
Extern finansiering			
Sida - Swedish Research Links	28 771	16 929	9 000
Databas - demens	2 046	2 067	2 027
Internationellt sekretariat för neuroinformatik	1 500	0	0
Summa extern finansiering	32 317	18 996	11 027

5.9 Särskilda forskningsatsningar

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall redovisa omfattning och inriktning av sina insatser inom biologisk mångfald och ekologisk hållbar utveckling samt vård- och omsorgsforskning.*

5.9.1 Insatser för biologisk mångfald samt vård- och omsorgsforskning m.m.

Vetenskapsrådets kommitté för forskning om biologisk mångfald har under året utarbetat ett program för forskning om biologisk mångfald. Programmet har legat som grund för årets forskningsstöd. Under 2005 behandlade kommittén 223 ansökningar om forskningsbidrag från samtliga ämnesråd varav 29 gavs stöd. För närvarande stöds 86 forskningsprojekt med ett medelbelopp av 538 000 kr. Vetenskapsrådet deltar i två internationella projekt för finansiering av forskning om biologisk mångfald: EuroDiversity inom ESF och BioDiversa inom EU:s FP6. Under året har utgivits en publikation från konferensen vid årsskiftet 2004/05 "Skådebröd eller levebröd? – Forskning till stöd för FN:s konvention om biologisk mångfald".

Sverige deltar i de internationella organisationerna Diversitas och GBIF (Global Biodiversity Information Facility) med sin svenska nod vid Naturhistoriska riksmuseet och ger finansiellt stöd från anslaget för biologisk mångfald. Vetenskapsrådet har bidragit med underlag i de två statliga utredningarna om biologisk mångfald.

Inom programmet för unga forskare ingår sedan 2003 Vetenskapsrådets finansiering av postdoktorstipendier inom medicin samt naturvetenskap och teknikvetenskap. Programmet byggdes upp under forskningspropositionen 2001-2003 och låg 2005 på 111 950 tkr. Programmet för vårdvetenskap byggdes upp under den tidigare forskningspropositionen till nivån 20 000 tkr.

Tabell 24 Lämnade bidrag till riktade satsningar enligt forskningspropositionen 2001 och vårpropositionen 2002 (tkr)

	2005	2004	2003
Unga forskare (ap. 5)	111 950	114 244	110 682
Biologisk mångfald (ap. 5)	19 859	20 269	20 895
Biologisk mångfald (ap. 3)	30 019	30 018	29 545
Vårdvetenskap (ap. 2)	19 503	22 189	20 712
Summa	181 332	186 720	181 834

5.9.2 Forskningsprogram om Sveriges förhållande till nazismen

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall översiktligt redovisa utvecklingen vad gäller det femåriga forskningsprogrammet om Sveriges förhållande till nazismen, Nazityskland och Förintelsen enligt regeringsbeslut den 27 april 2000, nr 11.*

Forskningsprogrammet Sveriges förhållande till nazismen avslutades med den konferens som hölls på Södergarns kursgård på Lidingö den 24-25 oktober 2005 och programmet är nu i sin publiceringsfas. Förutom slutkonferensen har flera mindre möten och seminarier arrangerats under året.

5.9.3 Polarforskning

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall redovisa hur ansvaret för den vetenskapliga planeringen av svensk polarforskning hanterats samt översiktligt beskriva den planerade polarforskningens inriktning samt kostnaderna för planeringen.*
-

Ansvaret för svensk polarforskning fördelas mellan Vetenskapsrådet och Polarforskningssekreteriatet. Vetenskapsrådet har det vetenskapliga ansvaret medan Polarforskningssekreteriatet ansvarar för logistiken. Det ömsesidiga beroendet medför omfattande samarbete mellan myndigheterna både formellt och informellt. Det formella samarbetet har skötts via Polarforskningskommittén som har haft ansvaret att dra upp riktlinjerna för en svensk strategi för polarforskning samt vara rågivande organ till Vetenskapsrådet och Polarforskningssekreteriatet beträffande forskning i polarområdena.

Polarforskningskommittén har under året utarbetat en strategi för det svenska deltagandet i Internationella Polaråret 2007-2008 (IPY). Under arbetet med strategin har myndigheter och departement inbjudits att delta genom att Polarforskningskommittén utvidgats till att utgöra en svensk nationalkommitté för IPY (IPY-NC). IPY-NC har visat sig vara ett framgångsrikt koncept för att uppnå god samordning för svensk polarforskning varför Vetenskapsrådet ämnar vara värd för IPY-NC t.o.m. 2009. För att stödja IPY-NC har Vetenskapsrådet avsatt personalresurser motsvarande en halvtidstjänst.

Den utarbetade strategin framhåller vikten av IPY och att svensk forskning under IPY bör utgå från de unika plattformar för polarforskning som Sverige har tillgång till samt att forskningen bör fokuseras till de internationella forskningsprojekt där svenska forskare har en ledande roll.

International Arctic Science Council (IASC) beslutade under 2005 att flytta sitt sekretariat från Oslo till Stockholm från och med 1 januari 2006. IASC:s sekretariat kommer att finansieras av Vetenskapsrådet till en kostnad av 1,5 miljoner kronor årligen. Polarforskningssekreteriatet kommer att vara värd och ha arbetsgivaransvaret för personalen vid sekretariatet. Flytten innebär en unik möjlighet för Sverige att följa den internationella utvecklingen inom arktisk forskning. På europeisk nivå pågår ett arbete med att uppnå en ökad samordning mellan forskningsfinansiärer inom polarforskning genom ERA-NET European Polar Consortium (EPC). Vetenskapsrådet är den svenska representanten i det samarbetet och rådet har ett särskilt ansvar inom EPC för analys av den europeiska forskningen och logistiken inom polarforskning. En rapport är under utarbetande och skall levereras till EU-kommissionen under våren 2006.

5.10 Forskning om utbildningsvetenskap

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall särskilt redovisa inriktningen av den forskning som finansieras av utbildningsvetenskapliga kommittén och kommentera hur uppbyggnaden av det utbildningsvetenskapliga forskningsområdet fortskrider.*
-

Innehållslig utveckling

Projektet redovisas i åtta områden; utbildningshistoria, utbildningssystem, värdefrågor, individens lärande, grupprocesser, didaktik, professioner och effektstudier. Årets beviljade projekt ger en relativt jämn fördelning. Det område som haft lägst antal ansökningar och också lägsta utfallet är effektstudier. Särskilda satsningar har gjorts för detta område under

åren, dels genom riktade planeringsbidrag, dels genom en konferens kring forskning byggd på användning av existerande databaser med internationella prov. För projekt som erhållit medel under perioden 2001–2005 har en viss förskjutning skett. Under 2001 dominerade projekt riktade mot didaktiska frågor. Därefter följde forskning rörande individens lärande och värdefrågor. Inledningsvis kom ett stort antal ansökningar om medel för didaktisk forskning. Detta område hade tidigare varit underfinansierat. Med etablerandet av utbildningsvetenskapliga kommittén har didaktikforskning fått nya ekonomiska förutsättningar. Förändring under 2004 och 2005 tyder på att området om inte mättats ändå har nått en nivå i paritet med forskning inom övriga områden.

Den samverkan mellan forskare vid olika lärosäten som i regleringsbrevet ålagts sökande har stimulerat till flera olika typer av samarbete, mellan institutioner och fakulteter inom ett lärosäte och mellan institutioner vid skilda lärosäten. Detta samarbete har många gånger varit disciplinöverskridande. Nästan samtliga fakultetsområden finns representerade bland huvudsökande och medsökande. I de flesta projekten har doktorander deltagit. Detta innebär dock att de seniora forskarnas utrymme varit mindre. Detta påpekas också i den internationella utvärdering som gjorts av avrapporterade projekt, inriktade på forskning inom ämnesdidaktik (matematik, naturvetenskap och svenska). Utvärderarna pekar på att inom dessa områden synes internationella forskningskontakter och publicering vara lägre än förväntat. Med satsningen på större projekt, som innesluter doktorander, samt satsningarna på forskarskolorna har tematiseringar inom utbildningsvetenskap åstadkommit. Under de år utbildningsvetenskapliga kommittén verkat har området etablerats och dess tvärvetenskapliga karaktär förstärkts.

5.11 Administrativa kostnader

I tabell 25 redovisas verksamhetsgrenarnas administrativa kostnader som belastar forskningsanslaget. Separat anges kostnaderna för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, seminarier och resor som belastat forskningsanslaget.

Tabell 25 Administrativa kostnader på forskningsanslaget, verksamhetsgren forskningsstöd (tkr)

	2005	2004	2003
Utvärderingar			
Humaniora och samhällsvetenskap	0	0	517
Medicin	4	0	369
Naturvetenskap och teknikvetenskap	712	1 001	907
Utbildningsvetenskap	130	0	0
Forskningsinfrastruktur m.m.	38	310	0
Summa Utvärderingar	884	1 311	1 793
Beredningsarbete			
Humaniora och samhällsvetenskap	3 064	2 058	2 203
Medicin	3 565	3 887	3 579
Naturvetenskap och teknikvetenskap	8 671	9 126	8 636
Utbildningsvetenskap	674	695	648
Forskningsinfrastruktur m.m.	1 705	2 046	651
Summa Beredningsarbete	17 679	17 813	15 717
Konferenser och seminarier			
Humaniora och samhällsvetenskap	215	225	382
Medicin	222	470	237
Naturvetenskap och teknikvetenskap	95	257	290
Utbildningsvetenskap	367	373	479
Forskningsinfrastruktur m.m.	691	234	423
Summa Konferenser och seminarier	1 590	1 559	1 811

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 25

	2005	2004	2003
Övriga resor			
Humaniora och samhällsvetenskap	773	778	924
Medicin	886	750	1 079
Naturvetenskap och teknikvetenskap	663	2 011	2 165
Utbildningsvetenskap	296	221	387
Forskningsinfrastruktur m.m.	2 762	1 390	1 672
Summa Övriga resor	5 381	5 150	6 227
Övriga administrativa kostnader			
Humaniora och samhällsvetenskap	3 360	2 226	1 296
Medicin	3 535	2 763	3 626
Naturvetenskap och teknikvetenskap	2 431	3 555	4 910
Utbildningsvetenskap	2 200	2 175	961
Forskningsinfrastruktur m.m.	5 356	5 162	7 032
Summa Övriga administrativa kostnader	16 882	15 881	17 825
Summa Administrativa kostnader			
Humaniora och samhällsvetenskap*	7 412	5 287	5 322
Medicin	8 213	7 870	8 890
Naturvetenskap och teknikvetenskap	12 572	15 950	16 909
Utbildningsvetenskap	3 667	3 464	2 476
Forskningsinfrastruktur m.m.	10 552	9 141	9 778
Summa Administrativa kostnader	42 417	41 714	43 375

* Exklusive forskaranställningar förvaltade av Vetenskapsrådet.

6. VERKSAMHETSGREN FORSKNINGSinFORMATION

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Vetenskapsrådet skall föra ut information om forskning och forskningsresultat till utförare och användare av forskning samt till en intresserad allmänhet."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa vilka insatser som genomförts för att sprida information om forskning och forskningsetiska frågor, insatsernas omfattning och inriktning samt kostnaderna för insatserna.*
- *Redovisa vilka särskilda insatser som genomförts för att stimulera till debatt om och popularisering av forskning.*
- *Redovisa hur rådets insatser samordnats med och kompletterat andra aktörers insatser.*
- *Redovisa hur Vetenskapsrådets internetbaserade informationssystem utvecklats på kostnader, tillgång till information i systemet, antal anslutna organisationer samt antal besökare.*

Tabell 26 Kostnader för verksamhetsgren forskningsinformation (tkr)

	2005	2004	2003
Summa	44 385	41 417	41 360

Forskningskommunikation är en av Vetenskapsrådets tre huvuduppgifter. I sin forskningsstrategi för 2005-2008 betonade rådet forskningskommunikationens roll för ökad demokrati och tillväxt. Även EU har i Lissabonstrategin framhållit dialogen mellan medborgarna och forskarsamhället som avgörande för att nå uppsatta mål.

Under år 2005 arbetade Vetenskapsrådet för att hitta nya vägar som förbättrar kommunikationen mellan forskare och olika målgrupper. I samarbete med universiteten och högskolorna har Vetenskapsrådet diskuterat lösningar för att samhället i större utsträckning skall få möjlighet att ta del av forskarnas kompetens och deras forskningsresultat. Som Vetenskapsrådet redovisat i tidigare årsredovisningar saknar forskare i dag incitament för att ägna sig åt forskningskommunikation. Detta gäller inte bara i Sverige utan också i en rad andra länder. En väg för att skapa ett större intresse för kommunikationen var att i samband med utlysningen av Linnéstöd och Berzelii Centra kräva att en kommunikationsstra-

tegi skall ingå i ansökan. Ett liknande krav ställer EU för att ge stöd till forskningsprojekt inom FP6. En annan fråga som Vetenskapsrådet arbetat med under året är den utredning om hur erfarenheterna från Expertsvar för journalister skulle kunna användas för att stärka kontakterna mellan politiker och forskare. Ytterligare ett område har varit att prioritera det europeiska samarbetet inom ramen för programmet Science and Society. Ett mål har varit att öka det svenska deltagandet i programmet.

Vetenskapsrådets nationella uppdrag för forskningskommunikation är ett komplement till den roll som universitet och högskolor har enligt högskolelagen. Det innebär enligt rådets forskningsstrategi för 2005-2008 att vara katalysator och att bredda samarbetet med relevanta aktörer. Under året inledde Vetenskapsrådet t.ex. ett fruktbart samarbete med Nationalencyklopedin (NE) och stärkte basen för forskning.se genom att fler ägare nu ingår.

Forskning engagerar om den blir en del av människors vardag. Det gäller att "rycka aktualiteten i rockskörten" som Herbert Tingsten uttryckte det. I arbetet med forskningskommunikation strävar Vetenskapsrådet efter att göra forskningen synlig i aktuella samhällsfrågor. Rådet tog t.ex. mycket aktiv del i Designåret 2005 och inledde samarbete med en rad nya aktörer, t.ex. SVID och Svensk Form. Vetenskapsrådet ser också sitt uppdrag att samordna Linnéåret 2007 som ett tillfälle att, tillsammans med andra aktörer, stimulera ungas intresse för forskning och lyfta fram framgångsrik svensk forskning internationellt.

En sammantagen bedömning av de insatser som Vetenskapsrådet gjort inom forskningsinformation under år 2005 är att insatsernas kontinuitet, omfattning och bredd gemensamt verkar för att forskning blir diskuterad och att forskningsresultat når ut till alltfler människor och att förutsättningarna för dialog därmed ökar. Det gäller t.ex. forskning.se som under 2005 hade tredubblat antalet besökare jämfört med 2004. Syftet med och sätet att arbeta, som komplement till och arena för forskarnas och lärosätenas egna insatser har också stärkts och blivit tydligare, t.ex. när det gäller samarbetet kring Forskartorget på Bok- och biblioteksmässan där besöksiffrorna kontinuerligt stiger. Vetenskapsrådet prövar också löpande nya metoder och utnyttjar den senaste tekniken för att öka kontakterna mellan forskarna och samhället. Här kan som exempel nämnas samarbetsprojektet Vetenskapslandet som sänds i den digitala Kunskapskanalen och Östersjöprojektet inom forskning.se. Samtidigt tillkommer nya samarbetspartners i takt med att nya områden och metoder prövas och ett nätverk av aktörer inom forskningskommunikation i Sverige och internationellt växer just nu fram. Här kan nämnas samarbetet med Nationalencyklopedin och Förbundet Unga forskare och Kungl. Vetenskapsakademien i arrangemanget av EU Contest for Young Scientists.

Återrapporteringskrav – Vetenskapsrådets prioriteringar

Vetenskapsrådets skall "informera om forskning och forskningsresultat till såväl utförare och användare av forskning samt till en intresserad allmänhet". Det innebär mycket skiftande målgrupper. Under 2005 har Vetenskapsrådet prioriterat framför allt forskarna och breda grupper som allmänhet och skola. Journalister och medier är i kommunikationsarbetet viktiga kanaler för att nå ut.

Nedan redovisar Vetenskapsrådet de aktiviteter som genomförts under respektive återrapporteringskrav. Då en aktivitet kan hänföras till flera återrapporteringskrav har rådet valt att kategorisera aktiviteterna efter 1) strategin att samverka med andra aktörer, 2) kanal som t.ex. Internet eller en publikation och 3) syftet att informera eller skapa dialog. Kostnaderna för forskningsinformation har i tabell 27 fördelats på de fyra återrapporteringskraven.

Tabell 27 Kostnader för forskningsinformation (tkr)

Forskningsanslaget	2005	2004	2003
Information om forskning och forskningsetiska frågor			
HS - Tvärsnitt			
administrativa kostnader	1 330	1 222	1 168
M - Forskning & Medicin			
administrativa kostnader	1 072	1 131	1 137
NT - Tentakel			
administrativa kostnader	771	17	0
Skolforum			
administrativa kostnader	591	231	123
lämnade bidrag	160	0	0
Forska			
administrativa kostnader	771	815	1 484
Temabok			
administrativa kostnader	0	864	657
Ämnesbaserad forskningsinformation			
administrativa kostnader	752	1 497	787
lämnade bidrag	80	423	118
Personalkostnader			
administrativa kostnader	2 613	0	0
Delsumma	8 139	6 200	5 474
Debatt om och popularisering av forskning			
Designåret			
administrativa kostnader	184	0	0
lämnade bidrag	340	0	0
Fysikåret			
administrativa kostnader	225	0	0
lämnade bidrag	160	0	0
Vetenskapsfestival			
administrativa kostnader	211	162	166
lämnade bidrag	525	500	500
Forskartorget/Bok & Bibliotek			
administrativa kostnader	805	1 927	3 128
Teknikvetenskap för barn			
administrativa kostnader	199	396	193
lämnade bidrag	0	0	150
Källa			
administrativa kostnader	282	39	310
Personalkostnader			
administrativa kostnader	553	0	0
Delsumma	3 484	3 024	4 447

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 27

Samordning med andra aktörers insatser

Vetenskapslandet			
administrativa kostnader	3	9	0
lämnade bidrag	1 230	950	0

Se Hjärnan

administrativa kostnader	769	1 539	332
lämnade bidrag	308	0	0

Kunskapspriset

administrativa kostnader	0	108	0
lämnade bidrag	400	0	0

Linnéåret

administrativa kostnader	78	0	0
lämnade bidrag	1 750	350	0

Vetenskap & allmänhet

administrativa kostnader	50	50	0
lämnade bidrag	315	350	300

Forskning & Framsteg

lämnade bidrag	1 478	1 474	1 447
----------------	-------	-------	-------

Internationella projekt

administrativa kostnader	240	279	29
lämnade bidrag	210	35	0

Övriga projekt

administrativa kostnader	13	515	193
lämnade bidrag	98	477	1 850

Personalkostnader

administrativa kostnader	675	0	0
--------------------------	-----	---	---

Delsumma	7 617	6 137	4 150
-----------------	--------------	--------------	--------------

Internetbaserade informationssystem

Forskarservice

administrativa kostnader	641	0	0
--------------------------	-----	---	---

Forskning.se

administrativa kostnader	2 326	1 172	1 511
--------------------------	-------	-------	-------

Expertsvar

administrativa kostnader	1 277	514	406
lämnade bidrag	88	81	59

Expertsvar för beslutsfattare

administrativa kostnader	196	0	0
--------------------------	-----	---	---

Övriga projekt (Codex, Vise)**

administrativa kostnader	0	1 141	1 443
--------------------------	---	-------	-------

Delsumma	4 529	2 907	3 419
-----------------	--------------	--------------	--------------

Myndighetsinformation*

administrativa kostnader	0	4 332	5 178
--------------------------	---	-------	-------

Delsumma	0	4 332	5 178
-----------------	----------	--------------	--------------

tabellen fortsätter på nästa sida

fortsättning på tabell 27

Media*			
administrativa kostnader	0	830	818
Delsumma	0	830	818
Summa forskningsanslaget	23 769	23 430	23 486
administrativa kostnader	16 628	18 790	19 062
lämnade bidrag	7 142	4 640	4 424
Förvaltningsanslaget	2005	2004	2003
Forskningsinformation	6 207	12 815	13 562
Myndighetsinformation, redaktion	9 680	5 172	4 262
Summa förvaltningsanslaget	15 887	17 987	17 824
Externa medel	2005	2004	2003
Forskning.se	888	0	0
Särskilda projekt (Klimat, Östersjön)	548	0	0
KK-stiftelsen	0	0	50
EU Contest (SSF, Astra)	366	0	0
Linnéjubiléet	2 927	0	0
Summa extern finansiering	4 729	0	50
Total finansiering	44 385	41 417	41 360

* Fr.o.m. 2005 ingår myndighetsinformation och media i förvaltningsanslaget.

** Fr.o.m. 2005 ingår bidraget till Codex i verksamhetsgrenen strategi och analys.

6.1 Information om forskning och forskningsetiska frågor

Under denna rubrik redovisar Vetenskapsrådet de aktiviteter där utförarna av forskning, dvs. forskarna, är främsta målgrupp. Forskarna är en nyckelgrupp i Vetenskapsrådets arbete. Engagerade forskare och en god kommunikation mellan olika grupper är en förutsättning för att Vetenskapsrådet skall kunna fullgöra sin uppgift. En omfattande del av rådets insatser riktar sig direkt till denna målgrupp. Det gäller t.ex. Vetenskapsrådets tidskrifter, publikationer och annan ämnesspecifik information.

Under detta återrapporteringskrav återfinns även skolsatsningar och media. Skolan är en prioriterad målgrupp och Vetenskapsrådet har under året, i samarbete med Nationellt resurscentrum för biologi och Göteborgs universitet, arbetat för att få till stånd en långsiktig satsning på kompetensutveckling av lärare inom den nya biologin.

En bedömning av årets insatser är att Vetenskapsrådet med skapandet av den elektroniska tidskriften Tentakel nu har direkta kanaler till forskarna inom alla discipliner. Det gör det möjligt att föra en dialog med forskarna kring forskningspolitiska frågor och inte minst frågor kring etik kan diskuteras och debatteras. Här får också viktiga forskningsresultat som kan ha betydelse för annan forskning möjlighet att lyftas fram. Inom myndigheten pågår en diskussion om effektivisering och samverkan mellan samtliga publiceringskanaler i syfte att sprida information och kommunikation till forskarna tvärfackligt. Inom skolområdet har Vetenskapsrådet samverkat med andra aktörer. Syftet är att genom uthålliga insatser bidra till förändring.

Tidskrifter

Vetenskapsrådet ger ut tre tryckta tidskrifter; Tvärsnitt, Forskning & Medicin, och Forska. Under året har också en nättidskrift inom naturvetenskap och teknikvetenskap, Tentakel, startats. Elektroniska nyhetsbrev utges också från respektive ämnesområde.

Forska skall synliggöra Vetenskapsrådets roll, skapa debatt i forskningsrelaterade ämnen och visa var myndigheten står när det gäller forskningspolitik, forskningsfinansiering och

forskningsinformation. Tidningen når cirka 5 000 prenumeranter och riktar sig till forskare som får bidrag från Vetenskapsrådet, till ledamöter i Vetenskapsrådets styrelse, ämnesråd, kommittéer och beredningsgrupper samt till andra som berörs av Vetenskapsrådets verksamhet, exempelvis nyckelpersoner vid andra forskningsfinansiärer samt politiker. Under 2005 gavs sex nummer ut.

Forskning & Medicin startade som ett samarbetsprojekt mellan ämnesrådet för medicin och de sex medicinska fakulteterna i landet 2002. Syftet är att sprida information om medicinsk forskningsfinansiering, att stimulera till debatt och öka kunskapsspridningen nationellt och fakultetsövergripande. Tidningen utkommer med fyra nummer per år.

Vetenskapsrådet har under 2005 fortsatt sin satsning på tidskriften *Tvärnsnitt* som inleddes hösten 2004. Genom att under en försöksperiod distribuera tidskriften till alla anställda inom humaniora och samhällsvetenskap vid Sveriges lärosäten, har avsikten varit att skapa ett starkt forum för forskare inom området. Huvudsyftet har varit att sprida forskningsinformation mellan utförare av forskning från olika discipliner, samt till allmänheten, media och beslutsfattare. Ett underliggande syfte har varit att skapa större förutsättningar för tvärvetenskapliga initiativ inom humaniora och samhällsvetenskap. Satsningen har rönt stor uppskattning. Försöksperioden avslutas i och med 2005 och *Tvärnsnitt* kommer fortsättningsvis att distribueras till individuellt betalande prenumeranter.

Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap startade under året nättidningen *Tentakel*. Tidningens primära målgrupp är forskare inom naturvetenskap och teknikvetenskap. Syftet är att tidningen skall fungera som en kontaktkanal inom forskarsamhället och locka till debatt inom aktuella områden. Innehållet består av forskningspolitik, forskningspengar och forskningsresultat. På sajten finns möjlighet till att göra direkta kommentarer och även se multimediafiler, till exempel filmer som producerats av forskare.

Publikationer

I Vetenskapsrådets rapportserie publiceras analyser, utvärderingar och dokumentation av den verksamhet som Vetenskapsrådet stödjer. Under 2005 producerades 15 rapporter. Publikationerna säljs genom Vetenskapsrådets internetbokhandel, via Seeligs bokdatabas och på mässor. Många av rapporterna behandlar ämnesdidaktik och andra frågor inom det utbildningsvetenskapliga området, några innehåller utvärderingar av svenska forskares projekt inom det naturvetenskapliga området. Bland andra ämnen märks genusvetenskap, tvärvetenskap och forskningsetik.

Vetenskapsrådets temabok från 2004 *Designmedvetenskap* har under året tryckts till med 500 exemplar. Boken ingår i Vetenskapsrådets uppdrag från regeringen under Designåret 2005.

Metod & Praktik är den andra utgåvan i en årlig serie böcker om forskning och utvecklingsarbete inom det konstnärliga området. Med anledning av Designåret 2005 ingår ett par artiklar som speciellt behandlar designforskning.

Under året har ett arbete med att ta fram s.k. Faktablad inletts. Syftet är att sprida information om vilken forskning Vetenskapsrådet stödjer men också att informera om områden som utvärderas eller på annat sätt uppmärksammas under året. Målgruppen är forskarsamhället, andra organisationer/myndigheter med forskningsfinansiering som uppgift, nationellt och internationellt och en forskarintresserad allmänhet.

”Nytta av medicinsk forskning”

Vetenskapsrådet har under året producerat en skrift om aktuell medicinsk forskning som rådet stödjer. Skriften som producerats av en arbetsgrupp vid ämnesrådet för medicin tillsammans med kansliet, lyfter fram framgångsrik svensk medicinsk forskning som fått stor betydelse för behandling och vård och visar på att forskning gör nytta.

Teknikvetenskap

Teknikvetenskap var ett tema som lyftes fram under 2005. Vetenskapsrådet genomförde seminariet "Teknik, innovationer och tillväxt – vikten av teknikvetenskap", tillsammans med VINNOVA och KVA. Seminariet lockade ett 70-tal deltagare från myndigheter, högskolor/universitet, andra forskningsfinansierare, fackförbund, näringsliv, riksdag, departement samt journalister. Seminariet satte fokus på teknikvetenskapen och teknikforskningens möjligheter och roll för innovation och tillväxt diskuterades. Som en annan del i att lyfta fram teknikvetenskap upprättades temat "Nanoteknik", med frågor och svar samt information kring ämnet, på forskning.se. Ett informationsarbete kring att lyfta fram medicinsk teknik har påbörjats i samband med en internationell utvärdering som görs inom området i samarbete med VINNOVA och SSF. Arbetet kommer att fortsätta under 2006.

Informationsåtgärder för nya KFI

En rad informationsåtgärder har vidtagits för att stödja KFI inom Vetenskapsrådet, t.ex. ett e-nyhetsbrev. Ett föredrag om CERN har arrangerats tillsammans med föreningen riksdagsmän och forskare, RIFO. Produktion påbörjades i december av en engelskspråkig icke-periodisk tidning, Facilities for Future Discoveries, där ett tvärsnitt av de forskningsinfrastrukturer som svenska forskare använder presenteras. Den riktar sig främst till Vetenskapsrådets internationella samarbetspartners. KFI har även bistått med informationsstöd till Allan Larsson i samband med regeringsuppdraget om den europeiska spallationskällan, ESS.

Skolan – ett prioriterat område

I sin forskningsstrategi har Vetenskapsrådet prioriterat skolans elever och lärare när det gäller forskningskommunikation. Att nå den växande generationen och möta barns nyfikenhet med spännande kunskap från forskning är avgörande för vår framtid. Rekryteringsaspekten är viktig men än viktigare är den demokratiska aspekten. Alla medborgare berörs av forskningen och dess resultat. I skolan finns en unik möjlighet att skapa ett livslångt engagemang. Samtidigt är skolan ett område som många vill komma in i. Vetenskapsrådet har valt att koncentrera sina satsningar och samarbeta med aktörer med samma mål. Syftet är att genom uthålliga insatser bidra till förändring.

Den nya biologin i skolan syftar till att stödja lärarkårens arbete med att utveckla undervisningen kring den nya biologin i skolans olika stadier. Vetenskapsrådet tillhandahåller inom projektet webbresursen Nya biologin och boken "Genteknik, kloning och stamceller" och har under 2005 arrangerat cirka 30 fortbildningsdagar med sammanlagt 600 deltagande lärare på över 20 olika orter runt om i landet. Tillsammans med Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik och Göteborgs universitet arbetar Vetenskapsrådet för att samla en rad nationella aktörer för en långsiktig samordnad kraftsamling i området.

Barn ser på framtiden är ett samarbete mellan IVA och Vetenskapsrådet som fortsatt under 2005. Samarbete har också inletts med CETIS (Centrum för teknik i skolan) och NTA-projektet och en rad Science Centers. Tanken är att med utgångspunkt från vardagliga fenomen stimulera till diskussioner om framtida teknik- och forskningsfrågor. Projektet vänder sig till barn i åldrarna 10-12 år och deras lärare. Under 2005 genomfördes en tävling för mellanstadieelever som vanns av klass 6 B från Råneåskolan som fick ta emot pris av kronprinsessan Victoria vid Vetenskapsfestivalen i Göteborg.

Den levande frågelådan genomförs varje år och är ett samarbete mellan Vetenskapsrådet och Uppsala universitet, Stockholms universitet, Linköpings universitet, Göteborgs universitet, Lunds universitet och Umeå universitet. Syftet är att bejaka nyfikenheten och inspirera till naturvetenskap genom personliga förebilder och intressanta fakta. Forskare från ämnena inom naturvetenskap mötte 12-åringar och besvarade deras frågor den 13 maj. Totalt deltog cirka 3 000 elever. Evenemanget väckte stort intresse i lokalpress på samtliga

orter. Elevernas lärare gav genom enkätsvar betyg 4,1 (högst 5) för arrangemanget som helhet och eleverna själva gav i snitt betyg 3,84. Samarbetet fortsätter och planeras att kunna utvecklas med lärarhandledning och utvärderande fokusgrupper.

Vetenskapsrådet deltog i Skolforum 2005 som samarbetspart i det s.k. Skolutvecklings-torget och med utställning.

CODEX – en webbplats om etik

CODEX syftar till att ge forskare och andra intressenter tillgång till, och kännedom om de riktlinjer, etiska koder och lagar som reglerar och ställer etiska krav på forskningsprocessen. Webbplatsen CODEX drivs genom avtal av Centrum för Bioetik vid Karolinska institutet och Uppsala universitet. Antalet besökare på CODEX uppskattades i november år 2005 till ca 1 600 per vecka, vilket är en ökning med 30 procent från föregående år.

Mediearbete

Med anledning av att forskningsfrågor är aktuella i medierna i princip dagligen är Vetenskapsrådets service till journalister och kontakten med pressen en av de högst prioriterade verksamheterna. Under 2005 skickades något färre pressmeddelanden ut, 50 stycken under året jämfört med 52 stycken 2004, och ett antal pressträffar anordnades kring olika forskningsfrågor.

I samband med besluten om den årliga ansökningsomgången anordnade Vetenskapsrådet ett seminarium där journalister, forskare, forskningsfinansiärer och andra myndigheter och intresseorganisationer var inbjudna. Seminariet var ett nytt sätt att presentera besluten om projektbidrag och andra stöd genom att ge ett tvärsnitt av de projekt som fått bidrag utifrån ett gemensamt tema. Temat var Sveriges åldrande befolkning. Här presenterades fem forskningsprojekt från lika många discipliner som fått bidrag kring åldrande. Seminariet samlade många representanter från samtliga grupper och en gemensam intresseväckande diskussion fördes om möjligheten att se på en forskningsfråga utifrån olika fristående forskningsperspektiv.

När det gäller kvantiteten på såväl inkommande s.k. pressklipp som utåtriktade aktiviteter är antalet ungefär detsamma som ett par år tillbaka. Möjligen kan detta ses som ett tecken på att den relativt nya myndigheten nu har stabiliserat sig.

6.2 Debatt om och popularisering av forskning

Under denna rubrik har Vetenskapsrådet valt att presentera projekt vars främsta syfte är dialog. Det är naturligtvis inte möjligt att dra en skarp gräns mellan att informera om forskning och att skapa dialog. En bra dialog förutsätter kunskap. Vetenskapsrådets roll är att underlätta dialogen mellan forskarna och andra grupper i samhället genom att göra det enklare att producera och hitta god populärvetenskap och lyfta fram kontroversiella frågor till diskussion. Konkret innebär det att i samarbete med lärosäten och andra aktörer skapa en bra infrastruktur och arenor för forskningskommunikation. Ett exempel är forskning.se som redovisas under internetbaserade informationssystem. Som nämnts ovan återstår mycket att göra när det gäller att skapa incitament för forskare att arbeta med forskningskommunikation. En del i det arbetet är utbildning, en annan uppmuntran. Vetenskapsrådet har under året gått in som en part i Kunskapspriset. Kunskapsprisets syfte är att uppmuntra dem som på ett nytt, annorlunda eller lustfyllt sätt lyckats stimulera andra att söka kunskap. Här spelar forskarsamhället en viktig roll.

Designåret

Vetenskapsrådet har mycket aktivt deltagit i Designåret såväl genom att delta i styrgruppen för kampanjkontoret som genom en rad aktiviteter. Målet för rådets arbete var att

föra ut forskning inom designområdet till branschen och en bred allmänhet. Detta skedde t.ex. genom Vetenskapsrådets befintliga kanaler: forskare inom designområdet deltog i Vetenskapsrådets inslag under Vetenskapsfestivalen och Bok- och biblioteksmässan. Arrangemangen har varit välbesökta. Vetenskapsrådets temabok, Designmedvetenskap, har haft god avsättning och uppmärksamhet i media.

Vetenskapsrådet har också i samarbete med Svensk Forms regionalavdelningar inlett och genomfört evenemang i Malmö och Norrköping/Linköping. I Malmö genomförs flera workshops och en installation med deltagare från K3 vid Malmö högskola och Form/design Center i Malmö. I Norrköping genomförs ett projekt där lärare får träffa designforskare från Linköping i en workshop. Lärarna får sedan involvera sina elever i olika designprojekt vilka sedan presenteras på Norrköpings museum. Dessa båda projekt redovisas under början av 2006.

Fysikåret

Tillsammans med KVA har Vetenskapsrådet samordnat och stött universitets deltagande i Fysikens år 2005. Syftet var att öka engagemanget och sprida goda idéer till aktiviteter.

Vetenskapsrådet har också deltagit i genomförandet av vetenskapsteatern The Albert Einstein Show. Dessutom bidrog Vetenskapsrådet med ett nationellt kalendarium för fysikens år på forskning.se. Där visades 34 aktiviteter under året. I anknytning till kalendariet fanns också en länksamling och en exklusiv webbutställning av forskares fysikbilder för att väcka nyfikenhet för ämnet fysik. De olika satsningarna har varit mycket lyckade och i flera fall rönt stor uppmärksamhet i både lokal och rikstäckande press.

Populärare vetenskap på Bok- och biblioteksmässan

För tredje året i rad arrangerade Vetenskapsrådet Populärare vetenskap på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg 2005. Denna gång tillsammans med UR och Nationalencyklopedin. Ett trettiotal samarbetspartner från universitet, högskolor, stiftelser, akademier, forskningsråd, förlag m.fl. bidrog till att evenemanget är en stor succé. Syftet är att på ett lättfattligt sätt förklara forskningens frontlinjer inom en rad ämnesområden. Över 8 000 personer besökte de ca 70 populärvetenskapliga aktiviteterna på Forskartorget samt seminarier. Aktiviteterna besöktes av många lärare och den största gruppen besökare är fortfarande kvinnor.

Vetenskapsfestivalen

Vetenskapsrådet är en av huvudmännen bakom den Internationella Vetenskapsfestivalen i Göteborg som fungerar som något av en nationell experimentscen för att pröva och utvärdera olika former av forskningskommunikation. Vid 2005 års festival medverkade Vetenskapsrådet bland annat genom att arrangera en debatt om Open access, teaterföreställningen The Albert Einstein Show och en kurs för forskare i att kommunicera sin forskning. Vetenskapsrådet stod också bakom seminarier om materiens mysterier, design och polarforskning, en frågelåda om fysik samt sagor om genteknik och mycket annat. De allra flesta arrangemang var välbesökta.

Källa blev Pocketerad populärvetenskap – POP

Under 2005 påbörjades nyutveckling av Vetenskapsrådets populärvetenskapliga serie Källa. Produktion av första numret (tema: läsning/läs- och skrivsvårigheter) påbörjades parallellt med konceptutveckling. Serien bytte namn från Källa till Pocketerad populärvetenskap (POP) och kommer att ges ut i formen av en pocketbok. Liksom Källa-serien skall POP ge fördjupad, men lättförståelig kunskap inom forskning från olika vinklar och underlag till offentlig debatt om aktuella samhällsfrågor som berör många. Mer tyngd läggs vid mer lättförståeligt språk, samt större satsning på marknadsföring för att nå fler. På forskning.se kommer det att finnas mer information om de ämnen som tas upp i POP-böckerna. Första numret ges ut under våren 2006.

Polarforskning

Tillsammans med Polarforskningssekretariatet arrangerade Vetenskapsrådet ett samtal kring forskningskommunikation ombord på isbrytaren Oden. Ca 20 vetenskapsjournalister och forskare deltog i en givande diskussion om roller, ansvar och nyhetsvärdering. Tillsammans ordnade de båda organisationerna en inspirationsträff för att berätta om vad som är på gång inför polaråret, IPY 2007-2008, och för att diskutera och utbyta idéer. En förstudie har genomförts inför att ta fram ett dataspel om polarforskning. Vetenskapsrådet och Polarforskningssekretariatet deltog även tillsammans på Vetenskapsfestivalen med program för skola och allmänhet, "Störtcool fysik, iskalla fakta och polarresor förr och nu". Seminarier med olika perspektiv på polarforskning som totalt närmare 200 personer tog del av. Till aktiviteten trycktes en broschyr med resebrev från sydpolen som främst riktar sig till skolan.

6.3 Samordning med andra aktörers insatser

Som tidigare nämnts är samverkan en övergripande strategi för Vetenskapsrådets arbete med forskningskommunikation. Många aktiviteter skulle kunna rymmas under denna rubrik. Dock har vi valt att presentera aktiviteter där Vetenskapsrådet tar en aktiv roll utan att ha huvudansvar för genomförande. Som framgår innebär detta samarbete i flera fall att forskning presenteras på befintliga arenor.

Se Hjärnan!

I februari öppnade vandringsutställningen Se Hjärnan! på Universeum i Göteborg. Projektet är ett samarbete med Riksutställningar och KK-stiftelsen. Utställningen har under år 2005 besökt Göteborg, Malmö, Kalmar och Kristianstad. Utställning fortsätter sin turné i Sverige under år 2006. En bred programverksamhet på respektive ort med några av Sveriges främsta forskare har dragit stora åhörarskaror på alla orter. Vetenskapsrådet har även på forskning.se producerat en webbplats om hjärnan. Syftet med projektet har varit att sprida kunskap om var svensk forskning står i dag inom neurovetenskap. Målgruppen har varit den breda allmänheten med intresse för forskning och framtidsfrågor.

Premiär – "De skyldiga"

Vetenskapsrådet har fortsatt sitt samarbete med Stockholms stadsteater och för första gången har en föreställning om samhällsvetenskaplig forskning, kriminologi, satts upp. I samarbete med Vetenskapsfestivalen producerades också, som tidigare nämnts, föreställningen The Albert Einstein Show.

Vetenskapslandet 2005

Hösten 2004 startade UR och SVT den digitala tv-kanalen Kunskapskanalen. Ett program i Kunskapskanalen är Vetenskapslandet. Ett halvtimmes vetenskapsmagasin som bygger på inslag från landets universitet och högskolor. I samarbete med UR, FAS, Formas, VINNOVA, KK-stiftelsen, Myndigheten för nätuniversitetet och Universitets-TV i Göteborg har Vetenskapsrådet inlett ett treårigt projekt med syfte att utveckla programserien.

Under 2005 sändes 38 program vilket innebär att totalt 52 program sänts sedan starten med nära 300 inslag. 34 av totalt 39 högskolor och universitet har varit representerade i programmet samt 26 har helt eller delvis varit med och producerat inslag.

Samtliga inslag har visats på webben via forskning.se, webb-tv-sidan som i genomsnitt har haft 2 000 unika besökare per månad. Sex fortbildande workshops har getts och två konferenser har hållits. Vetenskapslandet har även exponerats under Vetenskapsfestivalen genom ett seminarium tillsammans med Research-TV.

Science and Society

För att stimulera ett ökat svenskt deltagande i EU:s Science and Society-program har under året en informationsdag kring årets utlysningar ägt rum i samarbete med EU/FoU-rådet. Vetenskapsrådet har dessutom utlyst och fördelat planeringsbidrag för dem som avser att medverka som koordinator eller samarbetspartner i EU:s ansökningar. Dessa bidrag har hittills alla lett till att ansökningar har sänts till EU. Arbetet kommer att förfinas och fortsätta under nästa år.

Linnéåret

Under året har Vetenskapsrådet fått regeringens uppdrag att samordna 300-årsfirandet av Carl von Linnés födelse. En delegation har inrättats för att styra projektet och ett kansli för att samordna de svenska insatserna har placerats vid Kungl. Vetenskapsakademien. Linné 2007 ger ett unikt tillfälle att lyfta fram svensk forskning och stimulera intresset för högre utbildning och vetenskap. Många aktörer runt om i landet har redan långt gående planering av de mest skiftande och spännande aktiviteter. Vetenskapsrådet kommer att medverka med både egna projekt samt i några stora samarbetsprojekt.

6.4 Internetbaserade informationssystem

Internet är en mycket viktig kanal och ett kraftfullt verktyg i arbetet med forskningskommunikation. Störst blir effekten om det kan kombineras med andra kanaler. Det är den strategi Vetenskapsrådet valt, vilket såväl projekten Den nya biologin som Se Hjärnan!, Vetenskapslandet och Planeten är exempel på. Internet är ännu en ny kanal med stora utvecklingsmöjligheter. Det är därför mycket positivt att en rad forskningsfinansiärer valt att samarbeta kring forskning.se. Det har gjort det möjligt för sajten att befinna sig i absoluta fronten såväl tekniskt som innehållsmässigt. Den internationella uppmärksamhet som forskning.se rönt för sina kunskapsöversikter är ett gott bevis för detta. Vetenskapsrådet är värmyndighet för forskning.se som f.n. ägs av FAS, Formas, VINNOVA, KK-stiftelsen, MISTRA, Naturvårdsverket, Vårdalstiftelsen och Vetenskapsrådet i samverkan. Förhandlingar pågår med ytterligare ägare.

Forskning.se

Forskning.se skall underlätta kommunikation mellan olika aktörer i samhället. Antalet förfrågningar till forskning.se om samarbete har ökat. Redaktionen har haft kontakter med 70 organisationer under året, varav 10 internationella. Antalet unika besökare under november var 117 000 stycken (35 000 november 2004). Antalet besök under samma tid låg på drygt 227 000. De tre mest populära tjänsterna är nyheter, sökning och kunskapsöversikter. (Mätning av målgrupper påbörjad nov/dec.) Riksbankens Jubileumsfond har beslutat blir ny delägare från 2006.

Kunskapsöversikter via Infact-konceptet presenterades under en konferens i Bryssel och rönt stort intresse. En EU-ansökan är inlämnad inom Science and Society med syfte att underlätta internationellt samarbete och spridning av konceptet.

Inom informationsstruktur och sökning (IS-projektet) hämtas nu data från fem lärosäten. Intresset från lärosätena att ingå i pilotförsöket är stort. En ambition på forskning.se är att utnyttja kunskap från svensk forskning, bl.a. har två examensarbeten knutits till projektet. Det ena handlar om klustring, dvs. hur olika texter kan grupperas efter innehåll, det andra om automatisk nivågradering av olika texters svårighetsgrad. IS-projektet fortsätter 2006.

Fyra nya teman har hittills lanserats under året; Se Hjärnan!, Designforskning, Jordbävningar och Nanoteknik. Ytterligare fem teman är påbörjade: Fågelinfluensa, Matematik, Läsning, Östersjön (Infact) och Global Change (Infact). En frågelåda öppnades inom Se Hjärnan!. Gymnasieskolan har inbjudits till debattävling på temat Nya biologin.

Forskarservice

Vetenskapsrådet lanserade i mitten av februari en omstrukturerad webbplats, www.vr.se, med syfte att förbättra informationen till forskarsamhället och allmänheten. Under året har webbredaktionen arbetat med att vidareutveckla design och innehåll på vr.se. Det har även undersökts hur den nya strukturen uppfattades av besökarna. Som ett resultat av undersökningarna har tillgänglighetstester och målgruppsanpassningar genomförts. [Vr.se](http://vr.se) har under året haft som målsättning att skapa en webbplats som ger relevant service och information åt alla medborgare i samhället. För att säkerställa denna utveckling har Vetenskapsrådet under år 2005 aktivt deltagit i nätverket för 24-timmarswebben. Vetenskapsrådet har även tagit initiativ till att starta ett nätverk med de webbansvariga på FAS, Formas och VINNOVA. Målet är att utveckla forskarservicen på respektive webbplats. Under året hade vr.se ca 350 000 besökare med tydliga besökstoppar kring stora ansökningsomgångar på våren och bidragsbesluten i november.

Expertsvar

Medietjänsten Expertsvar har nu över 4 500 användare och hanterade cirka 1 800 journalistfrågor, som vardera i snitt fick två eller tre hänvisningar till forskare som kan det aktuella ämnet. Ca 1 400 pressmeddelanden publicerades på webbplatsen www.expertsvar.nu. Genom samarbetet med forskning.se exponeras dessa också för allmänheten. Via samarbetsavtal med AlphaGalileo i London, IDW i Tyskland och EurekaAlert i USA har svenska forskningsnyheter totalt fått cirka en halv miljon nya "läsningar" (hits och e-post) världen över. Främst är målgruppen journalister, men nya kategorier som presumtiva studenter och företagare nås via Study in Sweden Mobility Portal och Cordis. Expertsvarssamarbetet omfattar alla svenska universitet, merparten av högskolorna, forskningsinstituterna och forskningsfinansiärerna.

Expertsvar – beslutsfattare

Att stärka kontakterna mellan viktiga nyckelgrupper som forskare och journalister och forskare och politiker är en uppgift för Vetenskapsrådet. Samma ambition finns inom EU där händelser som klimatförändring, terrorism och tsunamin illustrerar behovet av vetenskapligt underlag i beslutprocessen. Vetenskapsrådet har initierat en utredning för att se hur man kan utnyttja erfarenheterna från Expertsvar för journalister för att stärka kontakterna mellan politiker och forskare och ge politiker ökad tillgång till kvalificerat beslutsunderlag. Studien fokuserar på två kanaler, en motsvarighet till Expertsvarstjänsten för beslutsfattare och ett nationellt besöksprogram.

6.5 Stöd och komplement till andra aktörer

Som Vetenskapsrådet tidigare redovisat utlyser rådet endast i undantagsfall medel för forskningsinformation. När det sker handlar det om riktade utlysningar i samband med speciella aktiviteter. Under 2005 fanns t.ex. medel att söka för programverksamhet i anslutning till vandringsutställningen *Se Hjärnan!*. Även i anslutning till Designåret har vissa medel ställts till Svensk Forms regionalföreningars förfogande. Detta har redovisats under respektive projekt. Under denna rubrik redovisar Vetenskapsrådet de stöd rådet under 2005 gett andra aktörer. En bärande princip vid stöd är att Vetenskapsrådet på något sätt har insyn i verksamheten.

Forskning och Framsteg

Som delägare i Forskning och Framsteg stödjer Vetenskapsrådet tidskriften *Forskning och Framsteg*. Rådet är representerat i styrelsen och biträdande generaldirektör Gunnel Gustafsson är f.n. ordförande.

Vetenskap och allmänhet (VA)

Vetenskapsrådet är aktiv medlem i föreningen Vetenskap och Allmänhet (VA) och har under året givit stöd till ett antal opinionsundersökningar. Rådet ingår i VA:s referensgrupp för opinionsundersökningar.

European Union Contest for Young Scientists – 2006

Sverige kommer att vara värd för EU Contest for Young Scientists final den 23–28 september 2006, en tävling som samlar bortåt 150 gymnasieungdomar från hela Europa. Under tävlingsveckan kommer de unga forskarna att visa sina nyskapande projektarbeten inom naturvetenskap och teknik. Arrangörer är Förbundet Unga Forskare i samarbete med Kungl. Vetenskapsakademien och Vetenskapsrådet. Under året har ett kansli etablerats inom Vetenskapsrådet och planering av program och organisation har tagit fart.

7. VERKSAMHETSGREN STRATEGI OCH ANALYS

7.1 Analyser och utvärderingar

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Vetenskapsrådet skall genomföra analyser och utvärderingar av hög kvalitet i frågor som rör svensk forskning och forskningspolitik samt utnyttja dessa för att utveckla verksamheten."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa vilka analyser och utvärderingar som initierats eller genomförts, de viktigaste slutsatserna av dessa, vilka åtgärder de föranlett samt planerade utvärderingar och analyser.*

Tabell 28 Kostnader för verksamhetsgren strategi och analys (tkr)

	2005	2004	2003
Summa	20 596	32 023	23 198

Verksamhetsgrenens kostnader var speciellt höga 2004 eftersom Vetenskapsrådet var värd för det första europeiska forskningsmötet, Euroscience Open Forum 2004, i Stockholm. Mötet finansierades i huvudsak genom externa bidrag.

En av Vetenskapsrådets tre huvuduppgifter är forskningspolitiska frågor. Där ingår att rådet, som enda forskningsfinansiär, är rådgivare till regeringen i dessa frågor. Vetenskapsrådet gör analyser och strategiska överväganden när det gäller forskning och forskningsfinansiering både i nationellt och internationellt perspektiv.

Rådet samverkar löpande med andra aktörer kring analys och utvärdering med syfte att utbyta erfarenheter, diskutera aktuella frågor och öka jämförbarheten. Vetenskapsrådet följer den allmänna forskningspolitiska utvecklingen samt arbetar kontinuerligt med statistik- och metodutvecklingen inom fältet, bl.a. genom hantering av bibliometriska data och Vetenskapsrådets interna datasystem, och genom statistiksamarbete med SCB. Förutom nedanstående analyser och utvärderingar har ett antal interna analyser, beslutsunderlag

och promemorior producerats. Vidare samverkar rådet löpande med andra aktörer kring analys och utvärdering med syfte att utbyta erfarenheter, diskutera aktuella frågor samt öka jämförbarheten.

7.1.1 Analyser

Den studie av tvärvetenskap som genomförts av Vetenskapsrådets analysenhet avslutades våren 2005 med rapporten *Tvärvetenskap - en analys* (Vetenskapsrådets rapportserie 2005:10). Tvärvetenskap är ett växande och väsentligt inslag inom alla vetenskapsområden. Drivkrafterna är huvudsakligen inomvetenskapliga. Omfattningen är så stor att det inte är motiverat att vidta åtgärder för att ytterligare öka andelen tvärvetenskap. Studien visar också att Vetenskapsrådets bedömningssystem inte missgynnar tvärvetenskapliga projekt. Beredningsorganisationen måste självfallet fortlöpande anpassas till framväxten av nya discipliner. Studien visar också att kvaliteten på tvärvetenskaplig forskning, mätt med bibliometriska indikatorer, är jämförbar med kvaliteten på annan forskning. Rapporten har presenterats för Vetenskapsrådets styrelse och ledning.

Rådets fördelning av forskningsstöd har studerats inom analysenheten både allmänt och med avseende på andel kvinnor och män bland beviljade bidrag/anställningar och beviljad andel av sökt belopp. Exempelvis kommer en analys av jämställdheten i fördelningen av forskningsstöd att presenteras för Vetenskapsrådets ledning i början av 2006. Motsvarande analyser kommer att utföras kommande år.

Vetenskapsrådet överlämnade till SCB den 1 oktober 2004 Revidering av forskningsstatistiken från 1990 och framåt – regeringsuppdrag till SCB, en PM som ger ett omfattande underlag om metodproblem inom forskningsfinansieringsstatistiken avseende universitet och högskolor från 1990, inklusive en särskild utredning om utvecklingen av högskolans lokal-kostnader. Analysenheten bidrog under våren 2005 med ytterligare underlag till förbättring av forskningsstatistiken avseende högskolan. Arbetet fortsätter nu på SCB.

Vetenskapsrådet har studerat kostnaderna för forskarutbildningen. Studien kommer att publiceras på www.vr.se i början av 2006.

Högskolans personal- och rekryteringssituation har studerats, särskilt med avseende på visstidsanställningar. Studierna kommer att fortsätta under 2006.

Vetenskapsrådet utför en systematisk genomgång av de reformer inom forskning och forskarutbildning som genomförs. En t.o.m. 2005 uppdaterad version av *Forskning och forskarutbildning, Reformerna 1990–2002* kommer att publiceras i början av 2006.

Vetenskapsrådet startade under 2003 ett projekt om forskargruppsuppföljning i samarbete med övriga statliga forskningsfinansiärer. Projektet syftar till att införa ett gemensamt återrapporteringsystem för de flesta finansiärerna av högskolans forskning, som baserar sig på rapportering från forskargrupperna inom högskolan. Arbetet har prövats på ett tiotal forskargrupper under 2005 och kommer att prövas i större skala under 2006.

Vetenskapsrådet har sedan 2003 en publikationsdatabas, med cirka 1 miljon publikationer per år fr.o.m. 1982, inköpt från Thompson Scientific i samarbete med VINNOVA. Under året har arbetet med databasen fortskridit bl.a. avseende de bibliometriska metoderna. Ett antal studier har utförts på uppdrag av lärosäten, både bibliometriska analyser av hela lärosäten och analyser av olika forskargrupper. En studie har gjorts av forskargrupper som ansökt till Formas program för starka forskningsmiljöer. En bibliometrisk studie av cancerforskare har gjorts på uppdrag av Cancerfonden. Kvartärgeologiska forskare har studerats som ett kompletterande underlag för en internationell utvärdering av ämnet. En studie av forskare inom odontologi har inletts. Studierna utgående från publikationsdatabasen kommer att fortsätta och vidareutvecklas.

Ett antal mindre omfattande PM om publiceringsstatistik har av Vetenskapsrådets analysenhet lämnats till Vetenskapsrådets ledning, till ämnesråd respektive till Utbildningsdepartementet. Vetenskapsrådet har också deltagit med publiceringsdata i ett samarbete med VINNOVA om utvecklingen av bioteknikregioner.

En studie har också gjorts av kvaliteten, mätt med bibliometriska mått, på artiklar ingående i doktorsavhandlingar jämfört med övriga publicerade artiklar. Resultaten visar inte några nämnvärda kvalitetsskillnader. Studien kommer att publiceras på rådets hemsida i början av 2006.

En uppföljning av beredningen av Vetenskapsrådets stöd till starka forskningsmiljöer har genomförts och publicerats på rådets hemsida. Denna studie har använts som ett underlag inför utformningen av utlysningen av det nya stödet Linnéstöd.

Vetenskapsrådet har sedan våren 2001 använt ett webbaserat ansökningssystem. Som ett underlag för vidareutveckling av systemet ombads även detta år var tionde sökande, cirka 620 forskare, besvara en webbenkät. Omkring 73 procent, eller 451 forskare, svarade. Systemet fick detta år tyvärr stora överbelastningsproblem de två sista ansökningsdagarna, vilket drabbade cirka hälften av de sökande. Resultatet av enkäten redovisas i Forskarnas åsikter om Vetenskapsrådets ansökningsomgång 2005 som finns på Vetenskapsrådets webbsida. Vetenskapsrådet har i år inlett ett projekt för att bl.a. kvalitetssäkra systemet och åtgärda problemen.

Vetenskapsrådets analysenhet har också utfört enkätundersökningar, dels av beredningsgruppsmedlemmarnas åsikter om Vetenskapsrådets webbaserade system för granskare, dels av kanslipersonalens åsikter om det nya systemet för tryckning och distribution av ansökningshandlingar. Dessa undersökningar kommer att användas i utvecklingen av respektive system och rutiner.

Regeringens uppdrag till Vetenskapsrådet att kartlägga den nationella infrastrukturen inom humaniora och samhällsvetenskap samt föreslå en nationell struktur för bevarande och tillhandahållande av databaserat material från humaniora och samhällsvetenskaperna redovisas i avsnitt 9.8.

7.1.2 Utvärderingar

International Evaluation of Quaternary Geology in Sweden, rapport 2:2006. Utvärderingen utfördes av en grupp bestående av fem experter från Finland, Norge, Storbritannien och USA. Totalt utvärderades 20 forskare och deras forskningsprojekt inom området kvartärgeologi med finansiering under perioden 2000-2005 från Vetenskapsrådet och det tidigare Naturvetenskapliga forskningsrådet (NFR). Expertgruppen var överlag imponerade av den höga kvaliteten på svensk kvartärgeologisk forskning men konstaterade också att det finns allvarliga brister och ekonomiska problem vid universitet och högskolor i Sverige. De stora universitetens institutioner har vuxit utan att ökade forskningsresurser har tilldelats dem av den svenska regeringen. Detta har skett samtidigt som nya universitet har bildats som inte kunnat bidra med tillräckliga forskningsresurser till sin forskande personal. Såväl seniora som juniora forskare som investerat tio eller fler år i forskning riskerar att tvingas lämna akademien på grund av bristen på anställningar för personer som är mitt i sin forskarkarriär.

Expertpanelen konstaterar att finansieringen av doktorander verkar vara relativt hög trots bristen på senare karriärmöjligheter. Panelen konstaterar också att Sverige fortfarande klarar av att upprätthålla en relativt hög andel postdok i landet, främst på grund av att de har finansiering från källor utanför Sverige. Risken med den bekymmersamma ekonomiska situationen vid universiteten är också att tidigare investeringar i utrustning kan vara hotad då det inte förefaller finnas medel för tekniker som kan underhålla utrustning vid institutionerna. För att finna en lösning på de ekonomiska problemen måste såväl regeringen som universiteten och forskningsråden samverka.

En uppföljning av Vetenskapsrådets satsning på vårdvetenskaplig forskning har slutförts. En rapport kommer att publiceras i början av 2006.

7.2 Samverkan med andra aktörer

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Vetenskapsrådet skall genom egna initiativ och genom samverkan med andra finansiärer och utförare av forskning bidra till en god samordning av forskningsresurserna samt en ökad förståelse till förnyelse, kraftsamling och profilering inom det svenska forskningssystemet."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa och kommentera sina insatser i förhållande till målet. För rådets samverkan med andra aktörer skall framgå i vilka former samverkan bedrivits, vilka aktiviteter som genomförts, vilka särskilda initiativ rådet har tagit för att utvidga och fördjupa samverkan samt en bedömning av hur arbetet bidragit till förnyelse, kraftsamling och profilering av forskningen. Rådet skall särskilt redovisa hur rådet arbetat tillsammans med universitet och högskolor för att samordna resurser och profilera forskning och forskarutbildning inom s.k. småämnena.*

Cheferna för Vetenskapsrådet, FAS, Formas och VINNOVA möts regelbundet för övergripande diskussioner och informationsutbyte. Mellan myndigheterna finns samverkansgrupper av tillfällig eller mer permanent karaktär, beroende på uppdraget. Ett exempel på en grupp av mer långsiktig karaktär är samverkansgruppen för analys- och utvärderingsfrågor, där även representanter för Högskoleverket och Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) ingår. En arbetsgrupp för samordning av forskningsfinansiering som arbetat under 2004 överlämnade 2005 en rapport med förslag (se kapitel 9). Under 2005 har även avstämningar skett av arbetsläget när det gäller de nya bidragsformerna Linnéstöd och stöd till Berzelii Centra (se kapitel 9).

Den stora kretsen av forskningsfinansiärer, dvs. såväl statliga myndigheter som stiftelser, har fortsatt att mötas regelbundet för att diskutera frågor av gemensamt intresse. Man har bl.a. utbytt information om olika typer av satsningar på starka forskningsmiljöer som görs av ett antal finansiärer. Ett annat ämne som diskuterats har varit jävsproblematik vid behandling och beviljning av forskningsstöd till ledamöter i styrelser och beredningsgrupper.

Vetenskapsrådet har under 2005 samverkat med SUHF i olika sammanhang. Det viktigaste arbetet har gällt utformningen av det nya stödet till starka forskningsmiljöer och forskarskolor. Vetenskapsrådet har tillsammans med SUHF:s ledning tagit fram ett discussionsunderlag om utformningen samt haft detta som ett underlag för ett möte dit samtliga universitet och högskolor varit inbjudna. En annan viktig aspekt av samverkan är också att hålla varandra informerade om pågående projekt för att identifiera möjligheter till gemensamma satsningar. En sådan har nyligen identifierats och under 2006 kommer ett gemensamt projekt om kartläggning av karriärvägar inom högskolan att bedrivas.

Informationsutbyte kring internationella ärenden sker i en samrådsgrupp bestående av ledamöter från EU/FoU-rådet, Energimyndigheten, FAS, Formas, Naturvårdsverket, Rymdstyrelsen, SIDA, Vetenskapsrådet och VINNOVA. Under 2005 har särskild tonvikt lagts på Europa-relaterade frågor. Även vidare frågor, som Unesco-samarbetet, behandlas i samrådsgruppen.

Forskningsforum har under 2005 genomfört två s.k. "hearings" kring aktuella forskningsfrågor:

- Svenska studenters och doktoranders ekonomiska situation i internationell jämförelse. Inledare Torsten Kälveborn, Högskoleverket.
- Objektiviteten i anslagsfördelningen. Inledare från Formas, VINNOVA och Vetenskapsrådet.

Arrangemangen besöktes av 15-20 personer.

7.3 Forskningsetiska frågor

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa vilka insatser som genomförts i forskningsetiska frågor.*
-

Att de etiska aspekterna tillgodoses i forskningen har betydelse både för dess kvalitet och för förtroendet för forskningen i samhället. Vetenskapsrådets arbete med etikfrågor inriktas på fyra områden:

- Information och debatt
- Utformning av riktlinjer och policydokument
- Etikprövning av forskning
- Hantering av misstankar om oredlighet i forskning
- Information och debatt

Vetenskapsrådet skall enligt sin instruktion "... ta initiativ till att etiska frågor uppmärksammas vid forskning och förmedla information om forskningsetiska frågor". Utifrån detta söker rådet allmänt sprida information om etiska frågor och skapa en större medvetenhet om deras betydelse i forskarsamhället. Huvudansvaret för att driva detta arbete ligger, under styrelsen, på Vetenskapsrådets etikkommitté.

Som en del av uppdraget anordnar etikkommittén vissa konferenser. Under år 2005 har kommittén anordnat en konferens om hantering av integritetskänsligt forskningsmaterial, med brett deltagande från bl.a. högskole- och forskningsvärlden. Vetenskapsrådet kommer att arbeta vidare med att utforma riktlinjer för hur sådant material skall hanteras, i samverkan med bl.a. Sveriges universitets- och högskoleförbund som också har tagit upp denna fråga.

Skriften "Vad är god forskningssed?", som behandlar olika frågor kring forskarpraxis, med inriktning på att utgöra underlag för diskussioner och att kunna användas i utbildning, utkom i början av år 2005.

Utformning av riktlinjer och policydokument

I februari 2003 beslöt Vetenskapsrådet att de som ansöker om forskningsstöd från Vetenskapsrådet i ansökan skall redovisa eventuella kommersiella intressen. Syftet med redovisningen är att skapa full öppenhet kring eventuella kommersiella bindningar, och säkerställa att sådana bindningar inte hindrar att forskningsresultat kan nyttiggöras i samhället. En kontinuerlig diskussion förs om hur denna redovisning kan följas upp.

Etikkommittén arbetar med att utforma en parallellskrift med etiska riktlinjer för hela forskningsområdet, som en parallellskrift till den ovan nämnda "Vad är god forskningssed?". Kommittén arbetar också bl.a. med frågor om sekretess i forskningen.

Etikprövning av forskning

En viktig uppgift för Vetenskapsrådet är att se till att den forskning som rådet stödjer genomförs på ett etiskt godtagbart sätt. Ett villkor för att forskare skall få bidrag från rådet är att deras forskning granskas ur detta perspektiv. Den 1 januari 2004 etablerades en ny organisation för etisk prövning, som arbetar i enlighet med föreskrifter i lagen (2003:460) om etisk prövning av forskning som avser människor. I de avseenden som anges i lagen krävs ett godkännande från de genom lagen etablerade etikprövningsnämnderna. Hösten 2005 lades förslag fram om vissa ändringar och kompletteringar i lagen; utredningen bygger bl.a. på den rapport som Vetenskapsrådet enligt regeringens uppdrag presenterade i oktober 2003. I rapporten pekar Vetenskapsrådet på vissa områden där etisk prövning bör ske men som faller utanför lagen, och föreslår ändringar i lagen för att även dessa skall innefattas.

Vetenskapsrådet ställer vissa krav på etisk granskning som inte innefattas i lagen. Strävan är dock att etikprövningsnämnderna skall granska forskningsprojekt även utifrån dessa krav, något som de kan göra genom så kallade rådgivande yttranden. Vetenskapsrådet har tagit upp en diskussion med etikprövningsnämnderna om hur detta skall kunna ske, bl.a. i relation till de i den nämnda utredningen framförda förslagen. Vetenskapsrådet har också inlett interna diskussioner om hur frågor kring etikprövningen skall hanteras om de i utredningen framförda förslagen om ökade uppgifter för rådet genomförs.

Ansvar för den etiska granskningen av forskning som använder försöksdjur har fr.o.m. den 1 januari 2004 den nya Djurskyddsmyndigheten i Skara. Vetenskapsrådet är företrätt i dess styrelse och i dess råd för alternativa metoder till djurförsök.

Hantering av misstankar om oredlighet i forskning

Vetenskapsrådet inrättade år 2002 en särskild expertgrupp för granskning av misstankar om oredlighet i forskning. Enligt de riktlinjer som gäller för expertgruppen skall den kunna biträda en arbetsgivare med en utredning av misstankar om oredlighet. Vetenskapsrådet tar däremot inte emot anmälningar direkt till rådet från t.ex. enskilda personer.

Expertgruppen har granskat, respektive granskar f.n. ett antal ärenden där universitet och högskolor har begärt bistånd med utredning av Vetenskapsrådet. En viss ökning av sådana ärenden har märkts. Expertgruppen kan därutöver granska misstankar om oredlighet i forskning som Vetenskapsrådet stöder, bl.a. i anslutning till de grunder för när ett av Vetenskapsrådet beslutat bidrag skall kunna dras in, vilket fastställdes av Vetenskapsrådets styrelse i oktober 2004.

I april 2004 föreslog Vetenskapsrådet i en skrivelse till regeringen att denna skulle ta initiativ till att i författningsform ge en ram för hur misstankar om oredlighet i forskningen skall behandlas. Detta för att säkerställa att misstankar som förs fram får en objektiv och rättvis behandling, och att förtroendet för forskningen stärks. Vetenskapsrådet inriktade sig i första hand på högskolan, men anförde i förslaget att en permanent lösning bör utformas så att den kan tillämpas för all forskning, oberoende av var i landet den bedrivs. Regeringen har ännu inte tagit ställning till förslaget.

7.4 Hantering av ansvar för utbildning inom etik

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall redovisa hur ansvaret för utbildning av ledamöter och ersättare i Centrala etikprövningsnämnden och de regionala etikprövningsnämnderna hanterats.*

Under 2005 har en fullständig utbildningsomgång genomförts omfattande ca 500 ledamöter och ersättare i de regionala nämnderna för etikprövning av forskning som avser människor. Utbildningen har genomförts på fyra orter i landet och i samverkan med kansliet för den Centrala etikprövningsnämnden.

Eftersom utbildningsåtagandet inte är finansierat över Vetenskapsrådets anslag förutsätts det att avgift skall tas ut av dem som deltar. Risken för minskat deltagande är därmed uppenbar. För att hålla nere kostnaden för dem som deltar har Vetenskapsrådets personal tillsammans med personal från Centrala etikprövningsnämnden rest ut till berörda orter (Uppsala slogs samman med Stockholm). Utbildningarna har genomgående fått mycket positiva omdömen.

Någon föreskrift som avser etikprövning av forskning som avser människor har inte givits ut i Vetenskapsrådets författningsamling under året.

8. VERKSAMHETSOMRÅDE FORSKNINGSFRÄMJANDE INSATSER

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Tillhandahålla hög kapacitet för datakommunikation, goda logistiska och operativa förutsättningar för polarforskning samt informations- och analysverksamhet som effektivt bidrar till Sveriges utbyte av EU:s forskningssamarbete."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa en samlad bedömning av hur rådets verksamhet bidragit till den del av målet som avser kapacitet för datakommunikation.*
-

SUNET är en verksamhetsgren inom Vetenskapsrådet med en egen styrelse. SUNET:s handläggning och ekonomiadministration sköts av Vetenskapsrådets personal. För att få ett allsidigt underlag för Vetenskapsrådets fortsatta handläggning av dessa frågor har Vetenskapsrådets styrelse beslutat att genomföra en internationell utvärdering av SUNET. KFI har under året tagit initiativ till en sådan utvärdering som beräknas vara klar våren 2006. (Vetenskapsrådet behandlar fr.o.m. år 2005 datakommunikation i nära anslutning till andra infrastrukturfrågor för forskning inom ramen för KFI.)

Den framtida utvecklingen av behov och teknikutveckling diskuterades under 2004 i en särskild framtidsgrupp. Förslagen från denna grupp (rapporten finns publicerad på <http://basun.sunet.se/aktuellt/framtiden.html>) har under året sänts på remiss till universitet och högskolor. SUNET:s styrelse har därefter beslutat att genomföra en upphandling av ett nät som inte bara ersätter dagens generella datakommunikationsnät utan också ger möjlighet att tillgodose vissa forskningsområdets behov av dedicerade förbindelser via egna våglängder. SUNET:s placering hos Vetenskapsrådet har bidragit till att SUNET i sin verksamhet kommit att uppmärksamma forskningens speciella behov mer än tidigare.

8.1 Verksamhetsgren universitetsdatanät/SUNET

Mål enligt regleringsbrevet

- *"Svenska universitet och högskolor skall genom universitetsdatanätet SUNET ges tillgång till datakommunikation av hög kapacitet och erbjudas tjänster inom datakommunikation som svarar mot deras efterfrågan."*

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Redovisa hur SUNET utvecklas med avseende på kapacitet, kostnader, driftsäkerhet samt samverkan med andra nationella datanät och med lärosätenas interna datanät. Redovisningen skall relatera SUNET till den internationella utvecklingen inom området.*

Tabell 29 Kostnader för verksamhetsgren universitetsdatanät (tkr)

	2005	2004	2003
Summa	156 243	165 940	162 259

SUNET finansieras med statliga anslag och med avgifter från de anslutna universiteten och högskolorna. Avgiften står i proportion till högskoleenheternas intäkter under föregående år. "Externa" organisationer betalar en avgift som är proportionell mot anslutningens kapacitet, samtidigt som avgiften också påverkas av organisationens storlek räknat i antal anställda. Anslaget till SUNET över statsbudgeten uppgick 2005 till 39 409 tkr, vilket motsvarar knappt 25 procent av SUNET:s budget. Ca 6 000 tkr har SUNET fått in i form av avgifter från s.k. externa organisationer (ESA, akademier, vissa myndigheter m.fl. organisationer som högskolorna har samarbete med), medan huvuddelen, 112 000 tkr, finansierats av universitet och högskolor.

Kapacitet

Kapaciteten i nätet har under året varit densamma som föregående år. SUNET förhyr ryggradsförbindelser om 10 Gbit/s och accessförbindelser med kapaciteten 2,5 Gbit/s av Telia-Sonera. I Stockholm hyr SUNET accessförbindelser av AB Stokab. Samtliga accessförbindelser är s.k. svart fiber-förbindelser och kan användas med valfri utrustning och självvald kapacitet. De statliga museerna, Kungliga biblioteket, de konstnärliga högskolorna och de externa organisationer i Stockholmsområdet som är anslutna till SUNET via fiberförbindelser använder i de flesta fall kapaciteten 100 Mbit/s. Det finns även enstaka förbindelser med kapaciteten 1 Gbit/s. Vissa av dessa organisationer har skaffat eller efterfrågar redundant förbindelse till SUNET för att gardera sig mot störningar förorsakade av trasiga förbindelser eller routrar.

Närmare information om kapacitetsutnyttjandet i nätet kan erhållas via <http://basun.sunet.se/aktuellt/trafikstat.html>. Allmänt kan konstateras att ökningstakten i utnyttjandet inte är lika hög som tidigare, delvis beroende på att en del av de studentbostäder som har tillgång till SUNET under året har förts över till andra operatörer.

Ett tillskott till trafiken (om än av mindre omfattning) väntas SUNET få framöver som ett resultat av den upphandling av IP-telefoni som SUNET genomfört under året. Detta ger högskolorna möjlighet att utnyttja IP-telefoni över SUNET för hela eller delar av sin telefontrafik.

Driftsäkerhet

Genom att GigaSunet har en ringformad struktur både vad gäller ryggradsförbindelserna och accessförbindelserna och genom att såväl ryggradsroutrarna som accessroutrarna

vid högskolorna är dubblerade, har nätet en extremt hög tillgänglighet. Trafiken till eller från ett universitet eller en högskola störs inte av att en enstaka förbindelse eller en enstaka router är ur funktion. Värt att notera är att stormen Gudrun i januari 2005, tack vare SUNET:s design, inte orsakade något trafikavbrott på SUNET:s ryggradsnät.

Driften av GigaSunet sker i tre nivåer. Nivå 1 sköts av Telia MNS och omfattar dygnet-runt-bevakning och felanmälan. Nivå 2 sköts av KTHNOC (SUNET:s driftgrupp vid KTH) och omfattar avancerad felsökning, routing, konfigurering och rådgivning. Nivå 3 tar hand om ledningsfrågor, nätdesign och uppföljningsstudier. Genom dubblingen av funktioner kan SUNET minimera de tillfällen då en högskola drabbas av ett fullständigt avbrott i sin SUNET-förbindelse. SUNET publicerar löpande information om vilka avbrott de olika typerna av förbindelser drabbas av (se <http://proj.sunet.se/Rapporter/MNS/2005/>).

Sedan NIC-SE i september 2005 som första landsdomän infört DNSSEC för säker identifiering av servrar har SUNET beslutat att låta DNSSEC-signera SUNET-domänen.

I samarbete med universitet och högskolor driver SUNET också projekt som syftar till att inom hela högskolan införa fungerande system för identifiering av användare och tilldelning av behörigheter. SUNET kommer bl.a. att delta i Eduroam-samarbetet.

Samverkan med andra nationella datanät

SUNET är anslutet till alla de stora nationella knutpunkterna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall och är dessutom anslutet till en del lokala/regionala knutpunkter. Så kallad "direktpeering" används till en del större operatörer för att minska belastningen på knutpunkterna.

SUNET har samtrafik utan trafikavgifter med alla operatörer som önskar samtrafik och som uppfyller de tekniska krav som ställs i SUNET:s peeringpolicy, vilken fastställdes av styrelsen i april 2003.

SUNET har under 2005 i samverkan med andra operatörer vidtagit åtgärder för att försvåra åtkomst till servrar som innehåller barnpornografi.

Den internationella utvecklingen inom datakommunikation

En jämförelse baserad på bl.a. material från organisationen TERENA visar att dagens SUNET ligger väl i nivå med näten i andra länder i de flesta avseenden och förefaller mycket kostnadseffektivt.

I likhet med många andra nät för forskning och utbildning planerar SUNET nu att införa en infrastruktur som använder sig av svart fiber och ger möjlighet att bygga s.k. hybridnät. En nödvändig förutsättning för hybridnät är att man själv kan kontrollera fiber under längre tidsperioder. En viktig trend är därför att forskningsnät i hela världen långtidshyr eller skaffar sig oinskränkt användarrätt till fiberpar under lång tid till ett förmånligt pris.

Ett föregångsland i detta avseende är Nederländerna, där forskningsnätet SURFNET redan har hunnit skaffa sig tillgång till ett mycket omfattande fibernät.

Tabell 30 SUNET:s administrativa kostnader (tkr)

	2005	2004	2003
Drift av nationella nät	66 522	78 982	66 592
Internationella förbindelser	25 378	21 168	28 753
Tjänster utöver grundläggande kommunikationstjänster	5 875	9 962	6 915
Utveckling, testverksamhet, utredning och utbildning	3 780	3 238	2 553
Administration och samordning	4 065	3 303	3 841
Finansiella kostnader och avskrivningar	46 589	47 681	52 566
Summa SUNETs anslag och externa medel	152 208	164 334	161 220

9. UPPDRAG OCH ÖVRIGA ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

9.1 Samarbete med FAS, Formas och VINNOVA

Åtterrporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall i samråd med FAS, Formas och VINNOVA identifiera områden inom vilka gemensamma initiativ kan tas. Vetenskapsrådet skall med de nämnda myndigheterna och eventuella andra forskningsfinansiärer samordna finansieringen av forskningsområden och forskningsprojekt av gemensamt intresse. Vetenskapsrådet skall redovisa hur och i vilken omfattning sådant samarbete har skett.*

Den finansieringssamverkan som Vetenskapsrådet har med olika finansiärer spänner över en hel del områden och sker i olika former. En omfattande redovisning av pågående eller nyligen avslutad finansieringssamverkan gjordes i årsredovisningen för 2004.

En arbetsgrupp som tillsatts av cheferna för Vetenskapsrådet, FAS, Formas och VINNOVA lade 2005 fram en rapport med förslag till nya områden där samordnad finansiering skulle vara lämplig. Tre expertgrupper arbetar nu vidare med konkret planering av gemensamma insatser på var sitt område, nämligen funktionshinder och handikapp, medicinsk teknik samt klimatforskning. När det gäller medicinsk teknik kommer även Stiftelsen för strategisk forskning att medverka i satsningen. Avsikten är att gemensamma utlysningar av medel inom de tre områdena skall kunna ske 2006 och att beredningsarbetet därefter skall ske i nära samråd mellan de deltagande finansiärerna.

Under 2005 utlyste Vetenskapsrådet och Formas gemensamt Linnéstödet som endast kan sökas av universitet och högskolor, inte av enskilda forskare eller forskargrupper, och som riktar till starka grundforskningsmiljöer. Stödformen har sitt ursprung i den forskningspolitiska propositionen "Forskning för ett bättre liv" (prop. 2004/05:80). Vidare utlyste Vetenskapsrådet och VINNOVA gemensamt Berzelii Centra som också var en följd av en särskild satsning i propositionen. Bidrag kommer att ges till centra där excellent grundforskning bedrivs och där ambitionen är att på sikt nyttiggöra forskningen genom kommersiella tillämpningar. Inför utlysningarna samarbetade forskningsråden och VINNOVA nära om utformningen av villkoren för bidrag och av beredningsproceduren.

9.2 Det svenska forskningsläget i ett internationellt perspektiv

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Kortfattat redovisa det svenska forskningsläget i ett internationellt perspektiv och i samband med detta belysa aktuella forskningspolitiska frågor.*
-

Vetenskapsrådet överlämnade i november 2003 sin forskningsstrategi för 2005–2008 till regeringen. I strategin redovisas det svenska forskningsläget i internationellt perspektiv och ges en belysning av aktuella forskningspolitiska frågor. Ett så omfattande arbete görs bara i samband med uppdrag om att utforma forskningsstrategier. Fortlöpande gör dock Vetenskapsrådet uppföljningar och analyser av svensk forskning, t.ex. i form av produktion av publiceringsstatistik, och genomför internationella utvärderingar av olika områden inom svensk forskning. Ofta återkommande kommentarer gäller den höga kvaliteten på svensk forskning trots den internationellt sett låga finansieringen. Detta kan tyda på att de granskade svenska forskarna är effektiva i sin forskargärning och att de ekonomiska ramarna är en begränsande faktor.

En viktig forskningspolitisk fråga för närvarande är det europeiska forskningsrådet. Det är viktigt att denna fråga löses på ett transparent och betryggande sätt. Ett europeiskt forskningsråd bör vara forskarstyrt och premiera vetenskaplig excellens genom bottom-up-förfarande och peer review. Det bör vidare ha en tillräckligt stor budget. Om det bildas enligt dessa principer torde svenska forskare ha goda möjligheter att konkurrera om nya resurser.

9.3 Databaser för longitudinella studier

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall i nära samråd med FAS finansiera uppbyggnad och drift av longitudinella databaser inom samhällsvetenskaperna. En översiktlig beskrivning av vilka databaser som finansierats och hur samverkan med FAS bedrivits skall redovisas.*
-

Vetenskapsrådet har i uppdrag att i nära samråd med FAS finansiera uppbyggnad och drift av longitudinella databaser inom samhällsvetenskaperna. Longitudinella databaser bygger på uppgifter om samma individer eller familjer insamlade vid olika tidpunkter. Genom dessa upprepade observationer/datainsamlingar ges goda möjligheter att kartlägga orsaksförhållanden i samhälls- och beteendevetenskaplig forskning eller folkhälsoforskning.

Budget för detta ändamål är 21 000 tkr per år. Av dessa brukar ca 8 000-9 000 tkr vara tillgängliga varje år för nya satsningar. En tvärvetenskaplig kommitté har tillsatts för att årligen genomföra kvalitetsgranskning av ansökningar. Under år 2005 flyttades beslutsrätt/ansvar för området till KFI, men kvalitetsgranskning av ansökningar sköttes fortfarande av kommittén för longitudinella databaser.

Utlysningen under våren 2005 avsåg medel för år 2006-2008. Stöd kunde sökas för uppbyggnad och underhåll av longitudinellt, individbaserat forskningsmaterial av hög kvalitet inom de samhällsvetenskapliga, beteendevetenskapliga och folkhälsovetenskapliga fälten. Medlen kan avse skapande av nya longitudinella databaser, komplettering av existerande databaser, vård och dokumentation av databaser eller konferenser om longitudinella forskningsproblem.

Bidrag beviljades till tio databaser av hög internationell kvalitet. De flesta bidrag avser komplettering, utvidgning eller underhåll av befintliga databaser. Ett bidrag gavs till uppbyggnad av en ny databas och ett bidrag gavs för att återskapa en intressant, men efter Sovjetunionens sönderfall tillfälligt övergiven databas. Denna databas kommer att användas för forskning som kan kasta nytt ljus över Estlands, f.d. Sovjetunionens och östeuropas folkhälsokriser. Det gäller den klyfta i folkhälsa och livslängd som finns mellan öst- och västeuropa och en snabb försämring av folkhälsan i samband med Sovjetunionens sönderfall (sociala, ekonomiska och politiska omvandlingen).

Med stöd av de i år beviljade bidragen insamlas data som vid efterföljande bearbetning kommer att ge kunskap av betydande samhällsrelevans. I en ny databas insamlas uppgifter som skall ge möjlighet att undersöka om långvarig exponering för elektromagnetiska fält från mobiltelefoner är förenad med förhöjd risk för sjukdom eller ohälsa.

Utifrån de befintliga databaser som kompletteras eller utvidgas t.ex. utifrån det svenska tvillingregistret, växer kunskap om arvets och miljöns effekter på åldrande fram. I flera av databaserna insamlas uppgifter rörande olika aspekter av hälsofrågor, t.ex. uppgifter om förändringar i kvinnors eller mäns livsstil och hälsa och uppföljning av effekter av miljö och genetik på läsförmåga och lässvårigheter. Även i år beviljades stöd till en databas som skall möjliggöra utvärdering av marknadspolitiska åtgärder.

Den unika tillgången till i databaser insamlat forskningsmaterial har under åren gjort det möjligt för svensk forskning att uppnå internationellt ledande positioner inom viktiga områden inom medicin och beteendevetenskap.

Sammanfattningsvis kan konstateras att under år 2005 publicerades utvärderingen av den stora databasen "Levnadsnivå-undersökningen", och 35 projekt har finansierats av vilka sju projekt skall avslutas under året. Beslut har tagits beträffande tio nya projekt som skall finansieras mellan år 2006-2008. Tillsammans med tidigare beslut kommer 38 databaser att få stöd under år 2006.

9.4 Försöksdjursvetenskap

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall svara för bevakning av försöksdjursvetenskap och för fortsatt utveckling inom området.*

Vid Vetenskapsrådet finns sedan den 1 juli 2001 en nämnd för försöksdjursvetenskap. Den övertog de uppgifter som Medicinska forskningsrådets nämnd för försöksdjursvetenskap tidigare haft. En översyn av nämndens verksamhet genomfördes under 2003. Enligt den instruktion för nämnden som beslutades under våren 2004 delegerades ansvaret för nämndens verksamhet till ämnesrådet för medicin.

Nämnden är en nationell expertgrupp för forskning om försöksdjur samt skall vara forskarsamhällets policyorgan i försöksdjursfrågor. Nämndens ledamöter representerar forskning med djurexperimentell inriktning och utses så att bred kompetens inom nämnden uppnås. Bland nämndens uppgifter ingår att följa utvecklingen inom försöksdjursområdet nationellt och internationellt och föreslå initiativ inom detsamma, att verka för utökad och förbättrad information, samt att bereda ansökningar om bidrag till kvalitetshöjande åtgärder i samband med försöksdjursverksamhet, t.ex. för s.k. hälsoinventeringar av försöksdjur. Nämnden har under 2005 behandlat ansökningar för olika ändamål. Beslut fattas av ämnesrådet för medicin.

Under 2005 har nämnden aktivt medverkat i det omfattande förändringsarbete som pågår av gällande bestämmelser för användningen av försöksdjur. Vidare har Vetenskapsrådet och Djurskyddsmyndigheten under året beslutat att inrätta och samfinansiera en anställning som forskarassistent i försöksdjursvetenskap. Försöksdjursverksamheten omfattar också internationell verksamhet samt rådgivning och information till personal vid högskolor, myndigheter, lärare och elever, beslutsfattare och massmedia.

Tabell 31 Ansökningar och bidrag till försöksdjursverksamhet

	2005	2004	2003
Kvalitetshöjande åtgärder			
Antal ansökningar	8	16	15
Antal beviljade ansökningar	2	8	9
Hälsoinventeringsprogram			
Antal ansökningar	7	7	7
Antal beviljade ansökningar	7	7	7
Specialiststudier i försöksdjursvetenskap			
Antal ansökningar	0	0	1
Antal beviljade ansökningar	0	0	1
Vidareutbildning för försöksdjurspersonal			
Antal ansökningar	6	8	7
Antal beviljade ansökningar	1	1	1
Övrigt			
Antal ansökningar	0	0	3
Antal beviljade ansökningar	0	0	3
Summa antal ansökningar	21	31	33
Summa antal beviljade ansökningar	10	16	21

9.5 Professur i svenska språket vid universitetet i Tartu, Estland

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vid Vetenskapsrådet skall finnas en anställning som professor i svenska språket som är placerad vid universitetet i Tartu, Estland.*

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap finansierar professuren med medel från Svenska institutet. Kostnaden uppgår 2005 till 779 tkr.

9.6 Kontakter med Unescos vetenskapliga program

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall ansvara för kontakterna med Unescos vetenskapliga program och främja kopplingen till svensk forskning inom dessa program. Vetenskapsrådet skall i samråd med Svenska Unescorådet bistå regeringen i förberedelserna inför Unescos 33:e generalkonferens.*
-

Svenska kommittén för Unescos vetenskapliga program vid Vetenskapsrådet och dess programkommittéer har under året fortsatt arbetet med att aktivera forskningsnätverk i Sverige och utveckla samarbetet mellan forskare och myndigheter inom vart och ett av de fem vetenskapliga programmen. Programkommittén för IGCP ordnade tillsammans med Sveriges geologiska förening och representanter från Unesco en heldag för att nå unga forskare och öka deras intresse för forskning inom ramen för Unescos geologiska program.

Programkommittén för det samhällsvetenskapliga programmet, MOST, har förberett en workshop och dialog mellan forskare och myndigheter inför Unescos konferens 2006 i Argentina. Den gemensamma programkommittén för oceanografi och hydrologi, IOC och IHP, har under året utvecklat strategier för forskning om hållbar integrerad inlands-kusthavsvatten-hantering. Arbetet inom programkommittén för biosfärområden, MAB, resulterade under 2005 i att Unesco upptog det svenska biosfärområdet Kristianstad vattenrike i sitt internationella nätverk.

År 2005 har även inneburit nya internationella åtaganden för kommittén. Sverige är genom kommitténs forskare representerade i Unescos globala rådsförsamlingar för vetenskapsprogrammen MAB och MOST för de kommande fyra åren. Samarbetet med de nordiska länderna har förstärkts under 2005 och har bland annat resulterat i att en nordisk resolution för en utvärdering av Unescos vetenskapliga program blivit antagen vid Unescos 33:e generalkonferens. Parallellt har kommittén verkat för att utveckla gemensamma och programöverskridande diskussioner i enlighet med Unescos och FN:s millenniummål om t.ex. hållbar utveckling.

9.7 Tekniskt industriellt utbyte av internationellt deltagande

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Vetenskapsrådet skall översiktligt redovisa användningen av de medel som utnyttjats för att främja industriella och tekniska fördelar av svensk medverkan i internationella forskningsanläggningar.*
-

Vetenskapsrådet skall enligt regleringsbrevet använda minst 925 tkr för att främja det tekniska och industriella utbytet av svenskt deltagande i de internationella forskningsanläggningarna. En betydande del av arbetet under första halvåret har ägnats åt att stödja Allan Larsson i hans regeringsuppdrag ("om ett eventuellt svenskt ESS-värdskap"). Utredningens andra del avslutas 2005-12-31. Vidare har arbetet med att försöka få svenska företag intresserade av ITER fortsatt. Likaså har arbetet in mot CERN och ESO (ALMA- och OWL-projekten) fortsatt. Kontakter har i första hand varit inriktade mot svensk flyg- och rymdindustri samt svenska ingenjörskonsultfirmor.

9.8 Kartläggning av den nationella infrastrukturen inom humaniora och samhällsvetenskap

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet

- *Som underlag för sitt arbete med vetenskaplig infrastruktur skall Vetenskapsrådet kartlägga den nationella infrastrukturen inom humaniora och samhällsvetenskap samt föreslå en nationell struktur för bevarande och tillhandahållande av databaserat material från human- och samhällsvetenskaperna. Uppdraget skall redovisas senast den 30 april 2005.*

Vetenskapsrådet överlämnade rapporten Om forskningens infrastrukturer inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige till regeringen. I rapporten konstateras att infrastrukturer inom humaniora respektive samhällsvetenskap är av delvis olika slag. Inom samhällsvetenskaperna finns en lång tradition av att bygga register. Där finns longitudinella databaser och material baserade på tvärsnittsstudier av individer eller andra sociala fenomen. Många humanister arbetar direkt med material från arkiv, forskningsbibliotek, museer och andra samlingar. Mycket av detta material är inte digitaliserat. Databaser inom humaniora finns endast undantagsvis. Som exempel kan nämnas språkdatabaserna vid universiteten. En kanske särskilt intressant utveckling representeras av humanistlaboratorierna.

Materialen utformas allt oftare i samverkan mellan olika aktörer, såväl nationellt som internationellt. Forskningsdatabaserna uppvisar en allt större komplexitet och det finns ett ökat behovet av att få tillgång till materialen. För att främja utvecklingen krävs bl.a. att materialen dokumenteras och digitaliseras enligt gemensamma standarder och att problem med personuppgiftslagen får en lösning. Arbetet med infrastrukturer inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige bör bedrivas i samverkan med European Research Observatory for the Humanities and Social Sciences (EHROS), som är en del av EU-organet European Strategy Forum for Research and Infrastructure (ESFRI).

Det finns större databaser som är permanent lokaliserade till universitet och forskningsinstitut och det finns data lagrade hos myndigheter och organisationer. Därför dras i rapporten slutsatsen att det behövs en nationell funktion för informationsförmedling, rådgivning, internationella kontakter samt insamling och lagring av vissa forskningsbaserade datamaterial. Svensk Samhällsvetenskaplig Datatjänst bör även fortsättningsvis kunna fylla den funktionen, samtidigt som dess uppdrag bör vidgas till att också omfatta forskningsdata inom humaniora. Rapporten föreslår att Vetenskapsrådet blir huvudman för verksamheten. Därmed kan en samordning med annan liknande verksamhet inom Vetenskapsrådet samt som med andra aktörer komma till stånd.

10. KANSLIET

10.1 Organisation

Den nya kommittén för forskningens infrastrukturer (KFI) startade sin verksamhet den 1 januari 2005. Den har personellt bemannats genom viss omorganisation och omfördelning av arbetsuppgifter bland befintlig personal. Uppgiften har dock snabbt växt och medfört behov av nyrekrytering.

10.2 Verksamhet

Uppgifterna för kansliorganisationen ökar kontinuerligt inom alla verksamhetsområden. Till detta kommer nya uppgifter t.ex. vad gäller programstöd och när det gäller etikprövningslagstiftningen. Ytterligare ett område som ökar i omfattning är forskningsetik, där Vetenskapsrådets kansliresurser svarar för biträde till rådets etikkommitté och oredlighetsgrupp i utredningar om oredlighet i forskning, på uppdrag av lärosätena.

Kansliet är inte dimensionerat för dessa nya uppgifter. Inom förvaltningsanslagets ram finns inte utrymme för de personalresurser som behövs för dessa tillkommande uppgifter vid sidan av den ökning av den vanliga verksamheten som också skett. Trots åtstramningar räcker inte förvaltningsanslaget till. En bidragande orsak till detta är den hyreshöjning som skedde under hösten 2005. Rådet ser nu över sina möjligheter att minska hyreskostnaden när hyreskontraktet går ut vid årsskiftet 2008/09.

10.2.1 Kompetensförsörjning

Vetenskapsrådet har förhållandevis lätt att rekrytera personal med adekvat kompetens inom de flesta aktuella befattningskategorier. Under 2005 har dock rörligheten ökat något utöver den som beror på pensionsavgångar.

Vetenskapsrådets övergripande mål för kompetensförsörjningen är att bidra till en effektiv organisation, där medarbetarnas erfarenhet och kompetens tillvaratas och utvecklas.

Fortlöpande åtgärder vidtas för att bredda och fördjupa kompetensen på alla nivåer för att svara mot de nya och delvis förändrade uppgifter som rådet fick vid jämförelse med

den tidigare forskningsrådsorganisationen. Det sker genom såväl kompetensutveckling som nyrekrytering men också genom kompetensväxling. Vakanser i hela organisationen används för att höja kompetensen genom nyrekrytering inom andra områden.

10.2.2. Personal

Definitioner

Ledningskompetens omfattar vid Vetenskapsrådet i detta sammanhang generaldirektör, biträdande generaldirektör, huvudsekreterare för en ämnesgrupp, avdelningschefer, gruppchefer och funktionsansvariga.

Kärnkompetens har vid Vetenskapsrådet definierats som de personalkategorier som självständigt handlägger uppgifter inom verksamhetsområdena forskningsfinansiering, forskningspolitik och forskningsinformation.

Stödkompetens har vid Vetenskapsrådet definierats dels som tekniska och administrativa befattningar såsom systemutvecklare, systemtekniker, forskningsadministratör, personaladministratör, ekonomer, ekonomihandläggare, arkivarie, huvudregistrator, myndighetsinformator m.m., som servicefunktioner som vaktmästare, och som telefonist/receptionist.

Åldersstruktur

Åldersstrukturen inom gruppen *ledningskompetens* visar på en övervikt för medelålders och äldre arbetstagare (46-65 år), vilket belyser den normala karriärstegen. Huvudsekreterare t.ex. rekryteras bland de seniora lärarna och forskarna, dvs. professorerna.

I gruppen *kärnkompetens* är det övervikt för medelålders och äldre män och för yngre kvinnor. 55 procent av kvinnorna är 45 år eller yngre. Bland männen är det endast 35 procent yngre.

Åldersstrukturen i gruppen *stödkompetens* är jämnare, både för män och också för kvinnor. 48 procent av kvinnorna är 45 år eller yngre medan motsvarande siffra för männen är 53 procent.

Antal anställda

Vid årets slut var antalet anställda 136 fördelat på 46 män och 90 kvinnor.

Jämställdhet

Ett av de övergripande målen för Vetenskapsrådets jämställdhetsarbete är en jämn könsfördelning av kvinnor och män på alla nivåer. Jämställdhetsaspekter skall beaktas vid beslut om arbetsorganisation, arbetsmiljö, lönesättning, rekrytering, utbildning och annan personalutveckling.

I kategorin *ledningskompetens* är andelen män 62 procent.

I kategorin *kärnkompetens* är andelen kvinnor 64 procent.

I kategorin *stödkompetens* är andelen kvinnor 72 procent.

Vid nyrekrytering söker rådet särskilt kvinnor till befattningar som systemutvecklare/systemsupport och vid rekrytering till ekonomihandläggare, forskningsadministratör och inom informationsområdet söker rådet särskilt män.

Personalrörlighet

Personalrörligheten under perioden 2003–2005 framgår av tabell 32.

Antalet nyanställda (fast anställda) ökade med 15 stycken under år 2005. Under året slutade åtta personer.

Tabell 32 Personalrörligheten

	2005	2004	2003
Nyanställda	15	11	12
Avslutade anställningar	8	14	6

Etnisk och kulturell mångfald

Vetenskapsrådet eftersträvar såväl etnisk som kulturell mångfald bland sina anställda. Verksamheten i sig har många kontaktpunkter med andra såväl nationella som internationella organ inom verksamhetsområdet och vi ser etnisk och kulturell mångfald som en tillgång. Av integritetsskäl görs ingen kartläggning i detta sammanhang.

Kompetensutveckling/Kompetensväxling (Trygghetspengarna)

Ett led i Vetenskapsrådets satsning på kompetensförsörjning är det omställningsarbete som sker vid sidan av kompetensutvecklande insatser för befintlig personal. Det är fråga om ett långsiktigt åtagande över flera år och avser kompetensväxling. Under perioden 2001-2005 har 1 418 tkr avsatts till kompetensutveckling. Av dessa har hittills 1 374 tkr använts, varav 287 tkr under 2005.

10.2.3 Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron under 2005 jämfört med 2004 har minskat från 4,2 procent till 3,7 procent i förhållande till den sammanlagda arbetstiden.

Tabell 33 Sjukfrånvaro (procent)

	2005	2004	2003
Totalt	3,7	4,2	5,2
Andel långtidssjuka (60 dagar eller mer)	47,9	59,9	61,6
Kvinnor	4,5	5,3	5,5
Män	2,2	2,1	4,9
Anställda -29 år	-	6,2	5,8
Anställda 30-49 år	2,4	2,6	4,6
Anställda 50 år -	5,1	5,5	5,8

10.2.4 VRAPS

Vetenskapsrådets ärende- och projekthanteringssystem VRAPS som vidareutvecklas i egen regi, är kärnan i myndighetens IT-stöd för beredning av ansökningar om forskningsstöd. Det är mycket resurskrävande och vissa kvalitetsbrister har funnits. Under 2005 har ett projekt startats för att kvalitetssäkra systemet och utvecklingsprocessen.

10.2.5 Elektronisk fakturahantering

Vetenskapsrådet införde under 2005 elektronisk fakturahantering. Det har minskat såväl den administrativa tidsåtgången totalt sett som risken för betalningsanmärkningar p.g.a. för sena betalningar.

11. FINANSIELL REDOVISNING

11.1 Sammanställning över väsentliga uppgifter

VETENSKAPSRÅDET inklusive SUNET

Belopp i tkr	2005	2004	2003	2002	2001
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad	85 000	145 000	144 000	145 000	50 000
Utnyttjad	22 445	66 212	98 763	143 663	25 681
Inklusive finansiell leasing	0	0	0	94	126
Kontokredit Riksgäldskontoret					
Beviljad	14 474	13 894	13 414	12 600	10 000
Utnyttjad	0	0	0	11 555	2 105
Räntekontot					
Ränteintäkter	912	1 147	1 467	2 250	2 867
Räntekostnader	0	0	0	0	0
Intäkter av avgifter och andra ersättningar					
SUNET beräknat belopp					
i regleringsbrevet	124 650	185 100	136 000	114 000	80 200
Utfall SUNET	116 092	119 214	136 184	100 980	2 250
Utfall totalt	123 497	128 843	141 276	105 485	3 312
Anslagskredit					
Beviljad i regleringsbrevet					
Anslag 46:1 Allmänna val	0	250	250	0	0
Anslag 26:1 Forskning och forskningsinformation	0	124 904	121 691	103 488	88 855
Anslag 26:2 Vetenskapsrådet, förvaltning	0	2 990	2 866	2 647	3022
Anslag 26:8 SUNET	0	1 963	966	1 900	6340
Utnyttjad Anslag 26:1					
Forskning och forskningsinformation	0	18 764	13 611	6 615	0
Utnyttjad Anslag 26:2					
Vetenskapsrådet, förvaltning	0	0	14	947	0
Anslagssparande					
Anslagssparande	2 472	-18 539	-9 676	-586	18 221
-därav intecknade åtaganden	0	0	0	0	13 027
Bemyndiganden					
Åtaganden	4 982 532	4 628 386	4 488 287	2 457 355	1 867 838
Tilldelade bemyndiganden	5 100 000	4 926 500	4 685 000	2 794 000	2 926 000
Personal, st					
Antal årsarbetskrafter	128	126	122	119	111
Medelantal anställda	134	131	129	126	122
Driftkostnad per årsarbetskraft					
	2 223	2 468	2 432	2 430	2 019
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	7 849	-7 287	6 983	-27 847	45 213
Balanserad kapitalförändring	10 562	18 198	10 654	39 170	-6 125
Utgående myndighetskapital					
	23 807	15 959	23 246	16 263	44 110

11.2 Resultaträkning inklusive SUNET

Belopp i tkr	Not	2005	2004
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		210 937	211 925
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	123 497	128 843
Intäkter av bidrag		10 576	14 238
Finansiella intäkter	2	712	817
Summa		345 722	355 823
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-118 855	-124 388
Kostnader för lokaler		-19 194	-18 145
Övriga driftkostnader		-146 551	-168 493
Finansiella kostnader	4	-1 706	-3 692
Avskrivningar och nedskrivningar		-50 822	-48 741
Summa		-337 128	-363 459
Verksamhetsutfall		8 594	-7 636
Resultat från andelar i intresseföretag		-745	349
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		2 444 375	2 490 157
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		79 160	22 326
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		37 760	33 111
Finansiella intäkter		202	330
Lämnade bidrag		-2 561 497	-2 545 924
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	18	7 849	-7 287

11.3 Balansräkning inklusive SUNET

Belopp i tkr	Not	2005-12-31	2004-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	5	4 701	4 463
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	6	776	922
Summa immateriella anläggningstillgångar		5 477	5 385
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7	1 154	1 618
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	8	17 269	60 328
Summa materiella anläggningstillgångar		18 423	61 946
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i dotterbolag och intresseföretag	9	4 652	5 396
Summa finansiella anläggningstillgångar		4 652	5 396
Fordringar			
Kundfordringar		198	154
Fordringar hos andra myndigheter	10	3 579	6 101
Övriga fordringar	11	2 799	6 612
Summa fordringar		6 576	12 867
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	12	30 164	26 514
Upplupna bidragsintäkter	13	10 336	6 937
Summa periodavgränsningsposter		40 500	33 451
Avräkning med statsverket	14	21 191	13 590
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	15	41 685	30 236
Summa kassa och bank		41 685	30 236
SUMMA TILLGÅNGAR		138 504	162 871
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital		4 457	4 457
Resultatandelar i dotterbolag och intresseföretag	16	939	591
Balanserad kapitalförändring	17	10 562	18 198
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	18	7 849	-7 287
Summa myndighetskapital		23 807	15 959
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	19	1 888	2 625
Summa avsättningar		1 888	2 625
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	22 445	66 212
Skulder till andra myndigheter	21	14 928	8 324
Leverantörsskulder	22	17 902	11 280
Övriga skulder	23	4 503	2 872
Summa skulder m.m.		59 778	88 688
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	24	6 351	12 016
Oförbrukade bidrag	25	43 729	40 814
Övriga förutbetalda intäkter	26	2 951	2 769
Summa periodavgränsningsposter		53 031	55 599
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		138 504	162 871
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

11.4 Resultaträkning exklusive SUNET

Belopp i tkr	Not	2005	2004
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		173 147	173 101
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	7 405	9 629
Intäkter av bidrag		9 874	14 238
Finansiella intäkter	2	113	325
Summa		190 539	197 293
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-118 046	-122 365
Kostnader för lokaler		-18 922	-17 741
Övriga driftkostnader		-42 013	-54 267
Finansiella kostnader	4	-262	-232
Avskrivningar och nedskrivningar		-5 677	-4 520
Summa		-184 920	-199 125
Verksamhetsutfall		5 619	-1 832
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		2 442 756	2 489 723
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		79 160	22 326
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		37 760	33 111
Finansiella intäkter		202	330
Lämnade bidrag		-2 559 878	-2 545 490
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	18	5 619	-1 832

11.5 Balansräkning exklusive SUNET

Belopp i tkr	Not	2005-12-31	2004-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	5	4 701	4 463
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	6	776	922
Summa immateriella anläggningstillgångar		5 477	5 385
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7	1 154	1 618
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	8	3 619	4 846
Summa materiella anläggningstillgångar		4 773	6 464
Fordringar			
Kundfordringar		185	154
Fordringar hos andra myndigheter	10	2 500	2 118
Övriga fordringar	11	2 799	6 612
Summa fordringar		5 484	8 884
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	12	2 971	2 200
Upplupna bidragsintäkter	13	10 336	6 937
Summa periodavgränsningsposter		13 307	9 137
Avräkning med statsverket *	14	21 191	13 590
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret *	15	30 273	23 165
Summa kassa och bank		30 273	23 165
SUMMA TILLGÅNGAR		80 505	66 625
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	17	-12 224	-10 391
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	18	5 619	-1 832
Summa myndighetskapital		-6 605	-12 223
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	19	1 888	2 625
Summa avsättningar		1 888	2 625
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	9 679	11 707
Skulder till andra myndigheter	21	11 422	4 904
Leverantörsskulder	22	9 524	5 281
Övriga skulder	23	4 486	2 850
Summa skulder m.m.		35 111	24 742
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	24	6 235	11 369
Oförbrukade bidrag	25	43 729	40 112
Övriga förutbetalda intäkter	26	147	0
Summa periodavgränsningsposter		50 111	51 481
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		80 505	66 625
* Dessa jämförelsetal har korrigerats vad gäller uppdelningen mellan Vetenskapsrådet och SUNET för korrekt jämförelse mellan 2004 och 2005.			
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

11.6 Resultaträkning SUNET

Belopp i tkr	Not	2005	2004
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		37 790	38 824
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	116 092	119 214
Intäkter av bidrag		702	0
Finansiella intäkter	2	599	492
Summa		155 183	158 530
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-809	-2 023
Kostnader för lokaler		-272	-404
Övriga driftkostnader		-104 538	-114 226
Finansiella kostnader	4	-1 444	-3 460
Avskrivningar och nedskrivningar		-45 145	-44 221
Summa		-152 208	-164 334
Verksamhetsutfall		2 975	-5 804
Resultat från andelar i intresseföretag		-745	349
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		1 619	434
Lämnade bidrag		-1 619	-434
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	18	2 230	-5 455

11.7 Balansräkning SUNET

Belopp i tkr	Not	2005-12-31	2004-12-31
TILLGÅNGAR			
Materiella anläggningstillgångar			
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	8	13 650	55 482
Summa materiella anläggningstillgångar		13 650	55 482
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i dotterbolag och intresseföretag	9	4 652	5 396
Summa finansiella anläggningstillgångar		4 652	5 396
Fordringar			
Kundfordringar		13	0
Fordringar hos andra myndigheter	10	1 079	3 983
Summa fordringar		1 092	3 983
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	12	27 193	24 314
Summa periodavgränsningsposter		27 193	24 314
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret *	15	11 412	7 071
Summa kassa och bank		11 412	7 071
SUMMA TILLGÅNGAR		57 999	96 246
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital		4 457	4 457
Resultatandelar i dotterbolag och intresseföretag	16	939	591
Balanserad kapitalförändring	17	22 786	28 589
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	18	2 230	-5 455
Summa myndighetskapital		30 412	28 182
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	12 766	54 505
Skulder till andra myndigheter	21	3 506	3 420
Leverantörsskulder	22	8 378	5 999
Övriga skulder	23	17	22
Summa skulder m.m.		24 667	63 946
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	24	116	647
Oförbrukade bidrag	25	0	702
Övriga förutbetalda intäkter	26	2 804	2 769
Summa periodavgränsningsposter		2 920	4 118
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		57 999	96 246
* Dessa jämförelsetal har korrigerats vad gäller uppdelningen mellan Vetenskapsrådet och SUNET för korrekt jämförelse mellan 2004 och 2005.			
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

11.8 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag	Belopp i tkr							
Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp 2005	Utgifter 2005-01-01-2005-12-31	Utgående överföringsbelopp 2005-12-31
Utgiftsområde 01 Rikets styrelse								
01:46:01:002								
		1	5 000	-1		5 000	-5 000	0
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning								
16:26:01001								
		-2 677	247 912			245 235	-245 191	44
16:26:01002		37	429 608			429 645	-429 360	285
16:26:01003		-14 949	802 858			787 909	-787 747	162
16:26:01004		877	127 748			128 625	-127 631	994
16:26:01005	1, 2		934 681	-2 052	-15 137	917 492	-917 456	36
16:26:01		-16 712	2 542 807	-2 052	-15 137	2 508 906	-2 507 385	1 521
16:26:02001			104 458	11		104 469	-103 518	951
16:26:08001			39 409			39 409	-39 409	0
Summa		-16 711	2 691 674	-2 042	-15 137	2 657 784	-2 655 312	2 472
Avslutade anslag								
16:26:01005	1	-830		830				
16:26:01006	1	-1 222		1 222				
21:35:05001		212		-212				
"Summa avslutade anslag"		-1 840		1 840				
16.26.02			11	-11				
Summa totalt		-18 540	2 691 674	-213	-15 137	2 657 784	-2 655 312	2 472

Not 1
Ingående överföringsbelopp på avslutade anslagsposter 16:26:01005 Dyrbar vetenskaplig utrustning och 16:26:1006 Övrig forskningsfinansiering har enligt regleringsbrev omfördelats till anslagspost 16:26:01005.

Anslagspost 16:26:01005 Dyrbar vetenskaplig utrustning ingår fr. o.m. år 2005 i anslagsposten 16:26:01005 Övrig forskningsfinansiering och forskningsinfrastruktur.

Not 2
Indragning enligt regleringsbrev, regeringsbeslut U2004/5173/DK, U2005/5631/BIA

Finansiella villkor
Anslagskredit
Inga beviljade anslagskrediter enligt regleringsbrevet.

Redovisning mot inkomsttitel
Vetenskapsrådet redovisar inte mot någon inkomsttitel.

Andra finansiella villkor	Belopp i tkr			
	Villkor	Minst	Utgifter	Saldo
16:26:01003	Natur- och teknikvetenskaplig forskning			
	<i>Grundforskning om olika arters naturliga beteenden</i>	30 000	30 448	-448
16:26:01005	Övrig forskningsfinansiering m.m.			
	<i>Bidrag till drift av R2-reaktorn i Studsvik och för kärnteknisk forskning</i>	39 000	39 000	0
	<i>Främjande av industriella och tekniska fördelar</i>		925	-10
	<i>Genus- och jämställdhetsforskning</i>		10 000	-169
	<i>Unescos vetenskaplig forskning</i>	800	0	-310
	<i>Tvårvetenskaplig forskning om olika arters naturliga beteenden</i>		20 339	-339

11.9 Redovisning mot bemyndiganden (belopp i tkr)

Anslag	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden per 2005-12-31	2006	Utestående åtagandenas fördelning per år				2010
					2007	2008	2009		
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning									
16:26:01001	Humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning (ram)	480 000	436 086	465 901	223 126	140 943	79 221	22 153	458
16:26:01002	Medicinvetenskaplig forskning (ram)	915 000	906 262	1 001 350	470 807	323 860	173 849	32 834	0
16:26:01003	Natur- och teknikvetenskaplig forskning (ram)	1 702 000	1 710 826	1 756 041	821 223	580 499	303 058	50 573	688
16:26:01004	Utbildningsvetenskaplig forskning (ram)	240 000	214 016	246 185	118 839	79 415	43 931	4 000	0
16:26:01005	Övrig forskningsfinansiering och forskningsinfrastruktur (ram)	1 763 000	1 310 085	1 513 055	747 398	355 453	262 185	110 166	37 853
	Summa totalt	5 100 000	4 577 275	4 982 532	2 381 393	1 480 169	862 245	219 726	38 999

Villkor enligt regleringsbrev:

"Vetenskapsrådet får inom ramen för den totala bemyndiganderam som gäller för anslaget 26:1 omfördela bemyndiganderamar mellan anslagsposterna under anslaget."

Kommentarer Utestående åtaganden per 2005-12-31

Anslag	2005-12-31	Åtaganden som har ökat med utnyttjandet av anslagskrediten	Åtaganden som har minskats med anslagssparandet vid årets slut	Utestående
				åtaganden per 2005-12-31
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning				
16:26:01001	Humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning (ram)	465 945	44	465 901
16:26:01002	Medicinvetenskaplig forskning (ram)	1 001 636	286	1 001 350
16:26:01003	Natur- och teknikvetenskaplig forskning (ram)	1 756 203	162	1 756 041
16:26:01004	Utbildningsvetenskaplig forskning (ram)	247 178	993	246 185
16:26:01005	Övrig forskningsfinansiering och forskningsinfrastruktur (ram)	1 513 091	36	1 513 055
	Summa totalt	4 984 053	1 521	4 982 532

11.10 Finansieringsanalys inklusive SUNET

Belopp i tkr	Not	2005	2004
DRIFT			
Kostnader	27	-286 783	-315 778
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag		210 937	211 925
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	28	123 497	128 842
Intäkter av bidrag		10 576	14 238
Övriga intäkter		712	817
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		345 722	355 822
Ökning (-) av kortfristiga fordringar	29	-758	454
Ökning (+) av kortfristiga skulder	30	13 345	8 941
KASSAFLÖDE FRÅN DRIFT		71 526	49 439
INVESTERINGAR			
Investeringar i materiella tillgångar		-5 049	-13 381
Investeringar i immateriella tillgångar		-2 603	-2 738
Summa investeringsutgifter		-7 652	-16 119
Finansiering av investeringar			
Lån från Riksgäldskontoret		6 615	16 110
Amorteringar		-50 382	-48 661
Försäljning av anläggningstillgångar		0	94
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		-43 767	-32 457
Förändring kortfristiga skulder avseende investeringar		-1 057	-29
KASSAFLÖDE TILL INVESTERINGAR		-52 476	-48 605
Transfereringsverksamhet			
Lämnade bidrag		-2 561 497	-2 545 924
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-2 561 497	-2 545 924
Finansiering av transfereringsverksamhet			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		2 444 375	2 490 157
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag		79 160	22 326
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		37 760	33 111
Finansiella intäkter		202	330
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		2 561 497	2 545 924
KASSAFLÖDE FRÅN TRANSFERERINGSVERKSAMHET		0	0
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		19 050	834
Specifikation av förändring av likvida medel			
Likvida medel vid årets början		43 826	42 992
Ökning (+) av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret		11 449	10 373
Ökning (+) av avräkning med statsverket		7 601	-9 539
Summa förändring av likvida medel		19 050	834
Likvida medel vid årets slut		62 876	43 826

11.11 Tilläggsuppgifter inklusive SUNET

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag eller där fordrings- eller skuldbeloppet ej är känt vid brytdagen, redovisas beloppen som periodiseringsposter. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Periodiseringsposter

Som periodavgränsningspost har bokförts belopp överstigande 10 tkr.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med anskaffningskostnad på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre har bokförts som anläggningstillgångar. För förbättringsutgifter på annans fastighet har Vetenskapsrådet fastställt det väsentliga beloppet till lägst 20 tkr och den ekonomiska livslängden skall uppgå till lägst fem år.

Utgifter avseende utveckling av programvaror som är av väsentligt värde för Vetenskapsrådets verksamhet under kommande år har redovisats som immateriell tillgång. Vetenskapsrådet aktiverar även standardprogramvaror om den ekonomiska livslängden är tre år eller mer. För immateriella anläggningstillgångar har Vetenskapsrådet fastställt det väsentliga beloppet till lägst 20 tkr.

Avskrivningen bokförs linjärt över den ekonomiska livslängden. Följande avskrivningstider tillämpas:

Anläggningstillgångar, egenutvecklade dataprogram, webbplatser och intranät	5 år
Rättigheter, köpta IT-system och program	3 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5 år
Investeringar Gigasunet	4 år
Persondatorer med tillbehör	3 år
Kontorsinventarier	5 år

Bärbara datorer

Inköp av bärbara datorer har kostnadsförts direkt.

Sjukfrånvaro (procent)

Sjukfrånvaro	2005-01-01–2005-12-31	2004-01-01–2004-12-31
Totalt	3,7	4,2
Andel långtidssjuka (60 dagar eller mer)	47,9	59,9
Kvinnor	4,5	5,3
Män	2,2	2,1
Anställda -29 år	-	6,2
Anställda 30-49 år	2,4	2,6
Anställda 50 år -	5,1	5,5

Uppgifter om styrelsen och ledande befattningshavare enligt 7 kap. 2 § Förordning om Årsredovisning och budgetunderlag.

I beloppet ingår skattepliktiga ersättningar och förmåner som utbetalats under räkenskapsåret till styrelseledamöter och ledande befattningshavare som utsetts av regeringen.

Vetenskapsrådets styrelse

Belopp i tkr

Utsedda av regeringen:	2005	2004
Bengt Westerberg, ordförande	80	80
Övriga förmåner	1	
Pär Omling, generaldirektör för Vetenskapsrådet	972	963
Övriga förmåner	54	52
Susanne Ackum t.o.m. 2005-06-30	19	39
Jane Cederqvist	39	39
Arne Wittlöv	39	39
Utsedda genom elektorsval bland landets forskare:		
Astrid Gräslund	35	35
Elisabet Haggård	45	49
Övriga förmåner	1	1
Carl-Henrik Heldin	35	35
Lisbeth Larsson	46	40
Övriga förmåner	1	1
Lennart Ljung	36	51
Torsten Persson	38	35
Karin Prellner	35	35
Övriga förmåner	1	1
Sune Svanberg	35	51

Ledamöter och ersättare i ämnesråden som utsetts av regeringen

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap:		
Per Thullberg, ordförande	35	37
Övriga förmåner		1
Gunilla Bandolin, ordinarie	26	25
Övriga förmåner		1
Margitta Edgren, ordinarie	28	20
Övriga förmåner		1
Mats Svegfors, ordinarie	25	30
Övriga förmåner	1	1
Ämnesrådet för medicin:		
Ann-Marie Begler, ordföranden, fr.o.m. 2005-02-10	32	
Birgitta Böhlin, ordförande, t.o.m. 2005-02-10	3	35
Övriga förmåner		1
Kerstin Alberius, ordinarie	20	20
Björn Beermann, ordinarie	25	20
Övriga förmåner		1
Tomas Keisu, ordinarie	20	20
Övriga förmåner		1
Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap:		
Jan Martinsson, ordförande	35	39
Lennart Alfredsson, ordinarie	31	35
Birgit Erngren Wohlin, ordinarie	56	28
Övriga förmåner	1	
Stina Gestrelus, ordinarie	31	26
Övriga förmåner	1	

Utöver redovisade skattepliktiga ersättningar och andra förmåner har Vetenskapsrådet inga överenskomna framtida åtaganden.

Uppdrag som styrelse- och rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag redovisas i förekommande fall.

Vetenskapsrådets styrelse

UTSEDDA AV REGERINGEN:

2005	2004
Bengt Westerberg, ordförande Finansinspektionen Svenska Institutet Sveriges författarfond Riksbanksfullmäktige Cirkör AB Institutet för Handikappvetenskap SPI Service AB BOSSE råd, stöd och kunskapscenter Äldreomsorgsföretagarna Serice AB	Bengt Westerberg, ordförande Finansinspektionen Svenska Institutet Sveriges författarfond Riksbanksfullmäktige Cirkör AB Folkspel i Norden AB SPI Service AB
Pär Omling, generaldirektör för Vetenskapsrådet	Pär Omling, generaldirektör för Vetenskapsrådet
Susanne Ackum t.o.m. 2005-06-30	Susanne Ackum Sjunde AP-fonden
Jane Cederqvist	Jane Cederqvist Idrottshögskolan
Arne Wittlöv Volvo Construction Equipment N.V. AB Volvo Penta Volvo Technology Transfer AB Göteborgs universitet BNT Invest AB	Arne Wittlöv Volvo Construction Equipment N.V. AB Volvo Penta Volvo Technology Transfer AB Göteborgs universitet BNT Invest AB Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) Addsystems International AB European Research Advisory Board (EURAB)

UTSEDDA GENOM ELEKTORSVAL BLAND LANDETS FORSKARE:

2005	2004
Astrid Gräslund Magn. Bergvalls Stiftelse (MBS) Nobelkommittén för kemi, Kungliga Vetenskapsakademien Stiftelsen för Strategisk forskning, ledarskapsprogrammet Stiftelsen Wenner-Grenska Samfundet Wenner-Gren Stiftelserna	Astrid Gräslund Magn. Bergvalls Stiftelse (MBS) Nobelkommittén för kemi, Kungliga Vetenskapsakademien Stiftelsen för Strategisk forskning, ledarskapsprogrammet Stiftelsen Wenner-Grenska Samfundet Wenner-Gren Stiftelserna
Elisabet Haggård Centrala Etikprövningsnämnden Styrelsen för SU-Holding AB Styrelsen för Sven & Lilly Lawskis fond Styrelsen för PlasEx AB	Elisabet Haggård Centrala Etikprövningsnämnden Styrelsen för SU-Holding AB Styrelsen för Sven & Lilly Lawskis fond Vetenskapsrådets etikkommitté Institutionsstyrelsen (GMT, Stockholms universitet)

Carl-Henrik Heldin European Research Council	Carl-Henrik Heldin
Lisbeth Larsson Fakultetsnämnden vid Göteborgs universitet Styrelsen för Advanced Cultrual Studies Institute of Sweden (ACSIS) Styrelsen för Svenska Institutet	Lisbeth Larsson Fakultetsnämnden vid Göteborgs universitet Styrelsen för Advanced Cultrual Studies Institute of Sweden (ACSIS) Styrelsen för litteraturvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet
Lennart Ljung Linköpings universitets styrelse Kungl. Vetenskapsakademiens akademinämnd (KVA) Styrelsen för forskarskolorna för CPDC, IMIE och ECSEL Ljung Toolbox AB Utsedda genom elektorval bland landets forskare:	Lennart Ljung Linköpings universitets styrelse Kungl. Vetenskapsakademiens akademinämnd (KVA) Styrelsen för forskarskolorna för CPDC, IMIE och ECSEL Ljung Toolbox AB
2005	2004
Torsten Persson Studieförbundet Näringsliv och Samhälle Kungliga Vetenskapsakademien, akademiska nämnden	Torsten Persson Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS) (SNS) t.o.m. 2005-06-30 Kungliga Vetenskapsakademien, akademiska nämnden
Karin Prellner Vårdalinstitutet Svenska Läkaresällskapet	Karin Prellner Vårdalinstitutet
Sune Svanberg Lunds Lasercentrum Nobelkommittén för fysik, KVA Gas Optics AB Spectra Cure AB Ledarskapsprogrammet, SSF Gas Porox AB	Sune Svanberg Lunds Lasercentrum Nobelkommittén för fysik, KVA Gas Optics AB Spectra Cure AB

Ledamöter och ersättare i ämnesområden som utsetts av regeringen

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap:

2005	2004
Per Thullberg, ordförande Skolverket	Per Thullberg, ordförande Skolverket
Gunilla Bandolin, ordinarie Chora AB Skissernas Museum, Lund	Gunilla Bandolin, ordinarie Chora AB
Margitta Edgren, ordinarie Datainspektionen	Margitta Edgren, ordinarie Datainspektionen
Mats Svegfors, ordinarie Svenska ESF-rådet Strukturfondsdelegationen för Mål 2 Norra Riksdagens arvodesnämnd Europainstitutet i Västmanland Länsarbetsnämnden i Västmanlands län Kyrkans Press AB	Mats Svegfors, ordinarie Svenska ESF-rådet Strukturfondsdelegationen för Mål 2 Norra Riksdagens arvodesnämnd Europainstitutet i Västmanland Länsarbetsnämnden i Västmanlands län Kyrkans Press AB

Ämnesrådet för medicin:

2005

2004

Ann-Marie Begler, ordföranden, fr.o.m. 2005-02-10

Utvecklingsrådet
Kustbevakningen
Hälsa i Staten
Tullverket
E-nämnden

Birgitta Böhlin, ordförande, t.o.m. 2005-02-10

Styrelsen för Sveriges provnings-
och forskningsinstitut AB
ALMEGA AB
Svenskt Näringsliv

Birgitta Böhlin, ordförande

Styrelsen för Sveriges provnings-
och forskningsinstitut AB
ALMEGA AB
Svenskt Näringsliv

Kerstin Alberius, ordinarie
ALMEGA AB

Kerstin Alberius, ordinarie
ALMEGA AB

Björn Beermann, ordinarie
Statens beredning för medicinsk
utvärderings vetenskapliga råd

Björn Beermann, ordinarie
Statens beredning för medicinsk
utvärderings vetenskapliga råd

Tomas Keisu, ordinarie

Tomas Keisu, ordinarie

Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap:

2005

2004

Jan Martinsson, ordförande
Stiftelsen Swedish Institute for Composites,
Luleå tekniska universitet

Jan Martinsson, ordförande
Stiftelsen Swedish Institute for Composites,
Luleå tekniska universitet

Lennart Alfredsson, ordinarie

Lennart Alfredsson, ordinarie

Birgit Erngren Wohlin, ordinarie
SWECO AB

Birgit Erngren Wohlin, ordinarie
SWECO AB

Stina Gestrelus, ordinarie
Lunds tekniska högskola
BioGaia AB
Ideon Center AB
Nordisk Innovations Center (NICE)
NordForsk

Stina Gestrelus, ordinarie
Lunds tekniska högskola
Medicon Valley Academy, Köpenhamn

11.12 Noter inklusive SUNET

Belopp i tkr

NOT 1 INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR	2005	2004
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen		
Intäkter av uthyrning av lokaler	282	262
Intäkter av utbildning och konferenser	149	2 009
Intäkter av konsultuppdrag	2 050	1 251
Intäkter av övriga avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen	1 490	1 299
Intäkter av avgifter enligt 15§ Avgiftsförordningen	3	4
SUNET Intäkter av avgifter och andra ersättningar	116 092	119 214
Övriga intäkter	3 431	4 804
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	123 497	128 843

NOT 2 FINANSIELLA INTÄKTER	2005	2004
Ränta på räntekontot hos Riksgäldskontoret	111	325
SUNET ränta på räntekontot hos Riksgäldskontoret	599	492
Övriga ränteintäkter	2	0
Summa finansiella intäkter	712	817

NOT 3 KOSTNADER FÖR PERSONAL	2005	2004
Förändring avsättning för pensioner	-1 024	-1 883
Lönekostnader, exklusive avgifter	79 762	79 726
SUNET lönekostnader, exklusive avgifter	552	559
Övriga personalkostnader	39 308	44 522
SUNET övriga personalkostnader	257	1 464
Summa kostnader för personal	118 855	124 388

NOT 4 FINANSIELLA KOSTNADER	2005	2004
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	201	209
SUNET ränta på lån i Riksgäldskontoret	1 954	3 873
Övriga finansiella kostnader (periodisering)	61	23
SUNET övriga finansiella kostnader	0	93
SUNET Övriga finansiella kostnader (periodisering)	-510	-506
Summa finansiella kostnader	1 706	3 692

NOT 5 IMMATERIELLA TILLGÅNGAR, BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING	2005	2004
Tillgångarnas anskaffningsvärde	8 584	5 846
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	2 199	2 738
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade tillgångar)	-309	0
Avgående tillgångar (omförda tillgångar)	-1 752	-1 752
Årets avskrivningar	-1 719	-1 666
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-3 199	-1 533
* Korrigering av tidigare års avskrivningar	67	1
** Korrigering av tidigare års avskrivningar	830	830
Bokfört restvärde	4 701	4 463

* Korrigering av tidigare års avskrivningar avser utrangerade inventarier.

** Korrigering av tidigare års avskrivningar avser uppdelningen mellan Balanserade utgifter för forskning och utveckling och Rättigheter och andra immateriella tillgångar.

SUNET har inte någon andel av posten immateriella tillgångar, Balanserade utgifter för forskning och utveckling.

För egenutvecklade dataprogram har enligt 5 kap. 2 § FÅB (2000:605) aktiverats	1 918	2 009
--	-------	-------

NOT 6 IMMATERIELLA TILLGÅNGAR, RÄTTIGHETER OCH ANDRA IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	2005	2004
Tillgångarnas anskaffningsvärde (omförda tillgångar)	1 752	1 687
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	404	65
Årets avskrivningar	-550	-347
Akkumulerade avskrivningar (omförda tillgångar)	-830	-483
Bokfört restvärde	776	922

SUNET har inte någon andel av posten immateriella tillgångar, Rättigheter och andra immateriella tillgångar.

NOT 7 FÖRBÄTTRINGSUTGIFTER PÅ ANNANS FASTIGHET	2005	2004
Tillgångarnas anskaffningsvärde	3 307	2 387
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	203	920
Årets avskrivningar	-667	-514
Akkumulerade avskrivningar (IB)	-1 689	-1 175
Bokfört restvärde	1 154	1 618

SUNET har inte någon andel av posten förbättringsutgifter på annans fastighet.

NOT 8 MASKINER, INVENTARIER, INSTALLATIONER M.M.	2005	2004
Tillgångarnas anskaffningsvärde	15 530	12 378
SUNET tillgångarnas anskaffningsvärde	200 822	191 865
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	1 532	3 504
SUNET tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	3 314	8 957
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade tillgångar)	-2 105	-352
Årets avskrivningar	-2 754	-2 340
SUNET årets avskrivningar	-45 145	-44 221
Akkumulerade avskrivningar (IB)	-10 684	-8 508
SUNET ackumulerade avskrivningar (IB)	-145 341	-101 119
* Korrigering av tidigare års avskrivningar	2 100	164
Bokfört restvärde	17 269	60 328
SUNET bokfört restvärde	13 650	55 482

* Korrigering av tidigare års avskrivningar avser utrangerade respektive sålda inventarier.

Avyttring anläggningstillgångar	2005	2004
Reavinst maskiner och inventarier	0	1
Reaförlust maskiner och inventarier	260	95

NOT 9 ANDELAR I DOTTERBOLAG OCH INTRESSEFÖRETAG	2005	2004
SUNET:s 3 800 aktier i NORDUnet A/S, nominellt värde DKK 3 800 000	5 396	5 048
Vinstandel 2004		349
Förlustandel 2005	-745	
Summa finansiella anläggningstillgångar	4 652	5 396

NOT 10 FORDRINGAR HOS ANDRA MYNDIGHETER	2005	2004
Mervärdesskattfordran	2 087	1 362
SUNET mervärdesskattfordran	1 079	3 800
Övriga fordringar hos andra myndigheter	413	756
SUNET övriga fordringar hos andra myndigheter	0	183
Summa fordringar hos andra myndigheter	3 579	6 101

NOT 11 ÖVRIGA FORDRINGAR	2005	2004
Fordringar Wallenbergsstiftelsen mikrofabrikationslaboratorier, projektmedel faktura dec 2004	0	5 000
Fordringar Forskarskolan (NGSSC), projektmedel faktura dec 2005/2004	2 400	1 600
Övriga fordringar	399	12
Summa övriga fordringar	2 799	6 612

NOT 12 FÖRUTBETALDA KOSTNADER	2005	2004
Förutbetalda hyror	1 862	1 281
Övriga förutbetalda kostnader	1 109	919
SUNET övriga förutbetalda kostnader	27 193	24 314
Summa förutbetalda kostnader	30 164	26 514

NOT 13 UPPLUPNA BIDRAGSINTÄKTER	2005	2004
Extern finansär		
Cern Data Grid	0	213
ERA Net Norface	456	0
Diabetes Stamceller	3 451	2 245
EU Fusion	3 911	1 743
Euroscience, EU Bidrag	741	2 639
STINT Postdoc	1 581	0
Övriga	196	97
Summa upplupna bidragsintäkter	10 336	6 937

I summan upplupna bidragsintäkter ingår medel till transfereringar	9 132	3 988
I summan upplupna bidragsintäkter ingår medel till drift	1 204	2 949

NOT 14 AVRÄKNING MED STATSVERKET	2005	2004
Ingående balans *	13 590	23 129

Avräknat mot statsbudgeten:

Anslag	2 615 903	2 662 824
SUNET anslag	39 409	39 258

Avräknat mot statsverkets checkräkning:

Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-104 458	-99 676
SUNET anslagsmedel som tillförts räntekonto	-39 409	-39 258
Uppbördsmedel m.m.	170 231	89 132
Transfereringar m.m.	-2 674 075	-2 661 819
Utgående balans	21 191	13 590

Kommentar:

* Jämförelsetal har korrigerats vad gäller uppdelningen mellan Vetenskapsrådet och SUNET för korrekt jämförelse mellan 2004 och 2005.

NOT 15 BEHÅLLNING RÄNTEKONTO I RIKSGÄLDSKONTORET	2005	2004
Anslagsmedel	7 438	7 477
SUNET anslagsmedel	8 608	4 302
SUNET uppdragsverksamhet *	2 804	2 769
Bidragsmedel extern finansiering *	22 835	15 688
Summa behållning på räntekonto totalt	41 685	30 236
SUNET summa behållning på räntekonto *	11 412	7 071
Varav kortsiktigt likviditetsbehov	19 900	5 000
Varav SUNET kortsiktigt likviditetsbehov	10 800	6 000
Summa kortfristigt likviditetsbehov	30 700	11 000

Ekonomiska villkor

Kreditutrymme	14 474	13 894
---------------	--------	--------

* Jämförelsetal har korrigerats vad gäller uppdelningen mellan Vetenskapsrådet och SUNET för korrekt jämförelse mellan 2004 och 2005.

NOT 16 RESULTAT I DOTTERBOLAG OCH INTRESSEFÖRETAG	2005	2004
SUNET ingående balans	591	1 152
Överfört från årets kapitalförändring	349	-561
Utgående balans	939	591

NOT 17 BALANSERAD KAPITALFÖRÄNDRING	2005	2004
Balanserad kapitalförändring	-12 224	-10 391
Varav periodiseringsdifferenser	-12 224	-10 391
SUNET balanserad kapitalförändring	22 786	28 589
Varav SUNET periodiseringsdifferenser	22 786	28 589
Summa balanserad kapitalförändring	10 562	18 198

NOT 18 KAPITALFÖRÄNDRING ENLIGT RESULTATRÄKNINGEN		
Årets kapitalförändring består av periodiseringsdifferenser i anslagsfinansierad verksamhet	2005	2004
Amorteringar	5 669	4 708
SUNET amorteringar	44 713	43 953
Avskrivningar	-5 677	-4 520
SUNET avskrivningar	-45 145	-44 221
Förändring av periodiseringar	4 602	-3 903
Förändring framtida åtaganden för förtidsavgången personal	1 024	1 883
SUNET förändring av periodiseringar	3 408	-5 536
SUNET resultat från andelar i intresseföretag	-745	349
Summa kapitalförändring enligt resultaträkningen	7 849	-7 287

NOT 19 AVSÄTTNING FÖR PENSIONER OCH LIKNANDE FÖRPLIKTELSE	2005	2004
Avsättning för pensioner		
Ingående avsättning	2 625	3 780
Årets pensionskostnad	653	325
Årets pensionsutbetalningar	-1 390	-1 480
Utgående avsättning	1 888	2 625
Summa avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	1 888	2 625

NOT 20 LÅN I RIKSGÄLDSKONTORET	2005	2004
Ingående skuld	11 707	9 078
SUNET ingående skuld	54 505	89 685
Lån upptagna under året	3 641	7 337
SUNET lån upptagna under året	2 974	8 773
Årets amorteringar	-5 669	-4 708
SUNET årets amorteringar	-44 713	-43 953
Summa lån i Riksgäldskontoret	22 445	66 212

Ekonomiska villkor		
Låneram	85 000	145 000
Utnyttjad i Riksgäldskontoret	9 679	11 707
SUNET utnyttjad i Riksgäldskontoret	12 766	54 505
Utnyttjad i Riksgäldskontoret, totalt	22 445	66 212

NOT 21 SKULDER TILL ANDRA MYNDIGHETER	2005	2004
Skatteverket, arbetsgivaravgifter	3 397	2 855
SUNET Skatteverket, arbetsgivaravgifter	16	15
SPV, avtalsförsäkringar	67	1 027
SUNET SPV, avtalsförsäkringar	6	6
Övriga skulder till Kammarkollegiet	7 000	0
Övriga skulder till andra myndigheter	958	1 022
SUNET övriga skulder till andra myndigheter	3 484	3 399
Summa skulder till andra myndigheter	14 928	8 324

NOT 22 LEVERANTÖRSSKULDER	2005	2004
Övriga leverantörer	7 251	5 281
Övriga leverantörer, Linnéjubileet	2 273	0
SUNET Övriga leverantörer, Nordunet	7 328	5 191
SUNET Övriga leverantörer	1 050	808
Summa leverantörsskulder	17 902	11 280

NOT 23 ÖVRIGA SKULDER	2005	2004
Personalens källskatt	3 600	2 794
SUNET personalens källskatt	17	22
Övriga skulder	886	56
Summa övriga skulder	4 503	2 872

NOT 24 UPPLUPNA KOSTNADER	2005	2004
Upplupna löner, inklusive sociala kostnader	275	1 147
Semesterlöneskuld, inklusive sociala kostnader	5 686	5 856
SUNET semesterlöneskuld, inklusive sociala kostnader	65	68
Övriga periodiseringsposter	274	4 366
SUNET övriga periodiseringsposter	51	579
Summa upplupna kostnader	6 351	12 016

NOT 25 OFÖRBRUKADE BIDRAG	2005	2004
JDRF/KAW Diabetes	1 823	1 268
JDRF/KAW Stamceller	2 711	2 723
Grönbergska fonden	3 217	3 217
EGEE	1 653	2 426
NOS M	12 221	11 027
ERA Net Ecord	846	1 303
STINT Postdocprogram	413	4 538
ERA Net Hera	377	0
ERA Net Biodiversa	729	0
ERA Net Europolar	227	0
CERN Experiment	1 777	4 540
SSF-NGSSC	414	56
SUNET Cisco	0	702
CERN Data Grid	53	0
Forskning.se	112	91
EU Contest	417	0
Euroscience	150	1 379
Summa icke statliga organisationer	27 140	33 270

Medel från Kammarkollegiet (Must)	3 335	5 907
Medel från från myndigheten för Sveriges nätuniversitet (Distum)	530	1 096
Forskning.se	287	233
Medel från Kammarkollegiet Linnéjubileet	4 280	0
Medel från Kammarkollegiet Internationell	4 500	0
Medel från Kammarkollegiet NorFa	152	0
Linnéjubileet, MSU	1 482	0
Linnéjubileet, SI	443	0
Formas projekt Östersjön	159	0
Vinnova Stipendium Eva Barkeman	180	0
EURYI FAS	975	0
Övriga oförbrukade bidrag	266	308
Summa statliga organisationer	16 589	7 544

Summa oförbrukade bidrag	43 729	40 814
---------------------------------	---------------	---------------

I summan oförbrukade bidrag ingår medel till transfereringar	33 886	37 070
I summan oförbrukade bidrag ingår medel till drift	9 843	3 744

NOT 26 ÖVRIGA FÖRUTBETALDA INTÄKTER	2005	2004
Övriga förutbetalade intäkter	147	0
SUNET övriga förutbetalade intäkter	2 804	2 769
Summa övriga förutbetalade intäkter	2 951	2 769

NOT 27 FINANSIERINGSANALYS, KOSTNADER	2005	2004
Summa verksamhetens kostnader enligt resultaträkning	-337 128	-363 459
Justeringar:		
Avskrivningar och nedskrivningar	50 822	48 741
Realisationsförlust	260	95
Avsättningar	-737	-1 155
Summa kostnader enligt finansieringsanalysen	-286 783	-315 778

NOT 28 FINANSIERINGSANALYS, INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR	2005	2004
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen	123 497	128 843
Justeringar:		
Realisationsvinst	0	-1
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt finansieringsanalysen	123 497	128 842

NOT 29 FINANSIERINGSANALYS, ÖKNING (-) AV KORTFRISTIGA FORDRINGAR	2005	2004
Förändring av posten fordringar	6 291	-5 145
Förändring av posten periodavgränsningsposter	-7 049	5 599
Summa ökning av kortfristiga fordringar enligt finansieringsanalysen	-758	454

NOT 30 FINANSIERINGSANALYS, ÖKNING (+) AV KORTFRISTIGA SKULDER	2005	2004
Förändring av posten skulder exklusive lån i Riksgäldskontoret	14 856	-7 383
Förändring av posten periodavgränsningsposter	-2 568	16 295
Förändring av posten kortfristiga skulder avseende investeringar	1 057	29
Summa ökning av kortfristiga skulder enligt finansieringsanalysen	13 345	8 941

11.13 Underskrifter

Vetenskapsrådet har den 16 februari 2006 fattat beslut om årsredovisning avseende 2005.

Stockholm den 16 februari 2006

Bengt Westerberg, *ordförande*

Ledamöter

Jane Cederquist

Arne Wittlöv

Carl-Henrik Heldin

Lennart Ljung

Torsten Persson

Astrid Gräslund

Elisabeth Haggård

Lisbeth Larsson

Karin Prellner

Sune Svanberg

Pär Omling, *generaldirektör för Vetenskapsrådet*

12. PERSONREGISTER 2005

Vetenskapsrådets styrelse

Utsedda av regeringen

- Ordförande: **Bengt Westerberg**, *f.d. statsråd*
- **Pär Omling**, *generaldirektör*, Vetenskapsrådet
- **Susanne Ackum** (ledamot t.o.m. 2005-06-30)
Finansråd, Finansdepartementet
- **Jane Cederqvist**, *generaldirektör*, Finansdepartementet
- **Arne Wittlöv**, *f.d. vice VD*, Volvo, Göteborg

Utsedda genom elektorsval bland landets forskare

- **Astrid Gräslund**, *professor*,
Institutionen för biokemi och biofysik, Stockholms universitet
- **Carl-Henrik Heldin**, *professor*,
Ludwiginstitutet för cancerforskning, Uppsala universitet
- **Lisbeth Larsson**, *professor*,
Litteraturvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet
- **Lennart Ljung**, *professor*,
Institutionen för systemteknik, Linköpings universitet
- Vice ordförande: **Elisabeth Haggård**, *professor*,
Genetiska institutionen, Stockholms universitet
- **Torsten Persson**, *professor*,
Institutet för internationell ekonomi, Stockholms universitet
- **Karin Prellner**, *professor, chefläkare*
Öron- Näs- och halskliniken, Universitetssjukhuset, Lund
- **Sune Svanberg**, *professor*
Institutionen för fysik, Lunds universitet

Personalföreträdare

- **Nils-Harry Eriksson**, *ekonom*, SACO
- **Vera Novakova**, *forskningssekreterare*, ST

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap

Utsedda av regeringen

- Ordförande: **Per Thullberg**, *generaldirektör*, Skolverket
- Ordinarie: **Gunilla Bandolin**, *professor*
Arkitekturskolan, Kungliga tekniska högskolan
- Ersättare: **Lars Engman**, *designchef*
- Ordinarie: **Margitta Edgren**, *förlagschef*
- Ersättare: **Torsten Kälve**, *avdelningschef*, Höskoleverket
- Ordinarie: **Mats Svegfors**, *landshövding*,
Länsstyrelsen i Västmanlands län
- Ersättare: **Johanna Almér**, *studentpräst*, Chalmers tekniska högskola

Utsedda genom elektorval bland landets forskare

- Ordinarie: **Lars Bäckman**, *professor*,
Institutionen Neurotec, Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge
- Ersättare: **Sten Lindström**, *professor*,
Institutionen för filosofi och lingvistik, Umeå universitet
- Ordinarie: **Marie Demker**, *professor*,
Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet
- Ersättare: **Torbjörn Andersson**, *professor*,
Juridiska institutionen, Uppsala universitet
- Ordinarie: **Elisabeth Engdahl**, *professor*,
Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet
- Ersättare: **Maria Ågren**, *professor*,
Historiska institutionen, Uppsala universitet
- Ordinarie: **Björn Halleröd**, *professor*,
Sociologiska institutionen, Umeå universitet
- Ersättare: **Solveig Hägglund**, *professor*
Institutionen för utbildningsvetenskap, Karlstads universitet
- Ordinarie: **Bo Holmberg**, *professor*
Klassiska och semitiska språk, Lunds universitet
- Ersättare: **Göran Collste**, *professor*
Centrum för tillämpad etik, Linköpings universitet
- Ordinarie: **Kerstin Sahlin-Andersson**, *professor*,
Företagsekonomiska institutionen, Uppsala universitet
- Ersättare: **Sune Berger**, *professor*
Institutionen för samhällsvetenskap, Karlstads universitet
- Ordinarie: **Lars-Håkan Svensson**, *professor*
ISK-Forskarskolan, Linköpings universitet
- Ersättare: **Suzanne Osten**, *professor*,
Dramatiska institutet

Huvudsekreterare i ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap

- Bengt Hansson, *professor*

Ämnesrådet för medicin

Utsedda av regeringen

- Ordförande fr.o.m. 2005-02-10 **Ann-Marie Begler**, *överdirektör*, Rikspolisstyrelsen
- Ordförande t.o.m. 2005-02-10 **Birgitta Böhlin**, *generaldirektör*, Samhall

- Ordinarie: **Kerstin Alberius**, *sjukhusdirektör*, Röda Korsets sjukhus
- Ersättare: **Ingrid Lennerwald**, *regionsråd*, Region Skåne

- Ordinarie: **Björn Beermann**, *professor*, Läkemedelsverket
- Ersättare: **Måns Rosén**, *professor*, Epidemiologiskt centrum, Socialstyrelsen

- Ordinarie: **Tomas Keisu**, *Konsult*
- Ersättare: **Ulrika Sehlstedt**, *verkställande direktör*, LightUp Technologies AB

Utsedda genom elektorval bland landets forskare

- Ordinarie t.o.m. 2005-06-30 **Karin Harms-Ringdahl**, *professor*, Institutionen för folkhälsovetenskap, Karolinska universitetssjukhuset, Solna
- Adjungerad **Charli Eriksson**, *professor*, Institutionen för vårdvetenskap och omsorg Örebro universitet (fr.o.m. 2005-07-01)
- Ersättare: **Peter Arner**, *professor*, Institutionen för Medicin, Karolinska universitetssjukhuset Huddinge

- Ordinarie: **Sivert Lindström**, *professor*, Institutionen för biomedicin och kirurgi, Hälsouniversitetet, Linköping
- Ersättare: **Stefan Lohmander**, *professor*, Institutionen för rörelseorganens sjukdomar, Universitetssjukhuset i Lund

- Ordinarie: **Olle Lindvall**, *professor*, Institutionen för neurologi, restorativ neurologi, lunds universitet och överläkare vid Universitetssjukhuset, Lund
- Ersättare: **Lil Träskman Bendz**, *professor*, Psykiatri, Universitetssjukhuset, Lund

- Ordinarie: **Monica Nistér**, *professor*, Institutionen för onkologi-patologi, Karolinska universitetssjukhuset, Solna
- Ersättare: **Annika Scheynius**, *professor*, enheten för klinisk allergiforskning, Karolinska universitetssjukhuset, Solna

- Ordinarie: **Agneta Siegbahn**, *professor*, Institutionen för medicinska vetenskaper, Akademiska sjukhuset, Uppsala
- Ersättare: **Lena Kjellén**, *professor*, Institutionen för medicinsk biokemi och mikrobiologi, Uppsala Biomedicinska Centrum, Uppsala

- Ordinarie: **Ann-Mari Svennerholm**, *professor*, Institutionen för medicinsk mikrobiologi och immunologi, Göteborgs universitet
- Ersättare: **Sven Enerbäck**, *professor*, Institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi, Göteborgs universitet

- Ordinarie: **Bernt Eric Uhlin**, *professor*, Institutionen för molekylärbiologi, Umeå universitet
- Ersättare: **Ulf Lerner**, *professor*, Institutionen för odontologi, Umeå universitet

Huvudsekreterare i ämnesrådet för medicin

- **Håkan Billig**, *professor*

Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap

Utsedda av regeringen

- Ordförande: **Jan Martinsson**, *tekn dr*, Svenska ABB
- Ordinarie: **Lennart Alredsson**, *tekn lic*
- Ersättare: **Per Bengtsson**, *Probi AB*
- Ordinarie: **Birgit Erngren Wohlin**, *generaldirektör*
- Ersättare: **Birgitta Östlund**, *F rektor*
- Ordinarie: **Stina Gestrelius**, *tekn dr*, Biora AB
- Ersättare: **Mats Eriksson**, *Vecura AB*

Utsedda genom elektorval bland landets forskare

- Ordinarie: **Petter Minnhagen**, *professor*, Fysiska institutionen, Umeå universitet
- Ersättare: **Barbro Åsman**, *professor*, Fysikum, Stockholms universitet
- Ordinarie: **Lars Nielsen**, *professor*, Institutionen för systemteknik, Linköpings universitet
- Ersättare: **Peter Gudmundson**, *professor*, Institutionen för materialmekanik, Kungliga tekniska högskolan
- Ordinarie: **Eva Olsson**, *professor*, Fysik och teknisk fysik, Chalmers tekniska högskola
- Ersättare: **Bertil Svensson**, *professor*, Data och elektronik, Högskolan i Halmstad
- Ordinarie: **Holger Rootzén**, *professor*, Matematisk statistik, Chalmers tekniska högskola
- Ersättare: **Else Marie Friis**, *professor*, Avdelningen för paleobotanik, Naturhistoriska riksmuseet
- Ordinarie: **Marianne Sommarin**, *professor*, Kemiska institutionen, Lunds universitet
- Ersättare: **Tuula Teeri**, *professor*, Institutionen för bioteknologi, Kungliga tekniska högskolan
- Ordinarie: **Anders Tunlid**, *professor*, Ekologiska institutionen, Lunds universitet
- Ersättare: **Barbara Cannon**, *professor*, Zoofysiologi, Stockholms universitet

- Ordinarie: **Håkan Wennerström**, *professor*, Kemicentrum, Lunds universitet
- Ersättare: **Yvonne Brandt Andersson**, *professor* Institutionen för materialkemi, Uppsala universitet

Huvudsekreterare i ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap

- **Arne Johansson**, *professor*

Kommittén för forskningens infrastrukturer (KFI)

- Ordförande: **Madelene Sandström**, *generaldirektör*, FOI
- **Anders Brändström**, *professor*, Demografiska databasen, Umeå universitet
- **Claes Fransson**, *professor*, Institutionen för astronomi, Stockholms universitet
- **Hans-Åke Gustafsson**, *professor*, Fysiska institutionen, Lunds universitet
- **Erik Hagersten**, *professor*, Institutionen för informationsteknologi, Uppsala universitet
- **Susanne Holmgren**, *professor*, Institutionen för zoofysiologi, Göteborgs universitet
- **Merle Horne**, *universitetslektor*, Institutionen för lingvistik, Lunds universitet
- **Ulf Karlsson**, *professor*, Institutionen för mikroelektronik och informationsteknik (IMIT) KTH, Electrum Kista (fr.o.m. 2005-07-01)
- **Lars Kloo**, *professor*, Kemiska institutionen, KTH (t.o.m. 2005-06-30)
- **Karl-Eric Magnusson**, *professor*, Institutionen för molekylär och klinisk medicin (IMK), Hälsouniversitetet i Linköping
- **Karin Markides**, *Vice GD*, VINNOVA
- **Hans-Örjan Nohrstedt**, *Enhetschef*, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
- **Juni Palmgren**, *professor*, Medicinsk epidemiologi och biostatistik, Karolinska Institutet samt matematisk statistik vid Stockholms universitet
- **Rune Åberg**, *Huvudsekreterare*, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap

Huvudsekreterare i kommittén för forskningens infrastrukturer (KFI)

- **Lars Börjeson**, *professor*

Utbildningsvetenskapliga kommittén

- Ordförande: **Tjia Torpe**, *VD*, Infomedica AB

Forskarrepresentanter

- **Donald Broady**, *professor*, Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet
- **Eva-Lena Dahl**, *professor*, Institutionen för idé- och lärdomshistoria, Göteborgs universitet
- **Kristina Edström**, *professor*, Institutionen för materialkemi, Uppsala universitet
- **Boel Englund**, *professor*, Institutionen för samhälle, kultur och lärande, Lärarhögskolan i Stockholm
- **Tomas Englund**, *professor*, Pedagogiska institutionen, Örebro universitet
- **Per-Olof Erixon**, *professor*, Institutionen för estetiska ämnen, Umeå universitet
- **Roger Säljö**, *professor*, Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet

Allmänrepresentanter

- Kenneth Abrahamsson, *programchef*, FAS, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap
- Heléne Lundkvist, *professor*, UCLU, Utvecklingscentrum för Lärande och undervisning, Lunds universitet
- Per Risberg, *Direktör*, Jönköping
Huvudsekreterare i utbildningsvetenskapliga kommittén:
- Ulf P Lundgren, *professor*

SUNET:s styrelse

- Ordförande: Mille Millnert, Linköpings universitet
- Gun Djerf, Linköpings universitet
- Anita Hansbo, Höskolan i Trollhättan/Uddevalla
- Jan-Martin Löwendahl, Chalmers, Göteborg
- Anita Kollerbauer, Stockholms universitet/KTH
- Lars-Elve Larsson, Uppsala universitet
- Kjell Nilsson, Kungliga biblioteket
- Staffan Sarbäck, Luleå tekniska universitet
- Johan Sigholm, studeranderepresentant
- Benny Stridsberg, studeranderepresentant
- Arne Sundström, Lunds universitet
- Sven Tafvelin, Chalmers tekniska högskola
- Per Wernheim, Karolinska institutet

Forskningsforum

(samtliga ledamöter utsedda av regeringen, inga ersättare)

- Ordförande: Sören Wibe, *riksdagsledamot*, Sveriges Riksdag
- Yvonne Andersson, *riksdagsledamot*
- Per Bill, *riksdagsledamot*
- Britt-Marie Danestig, *riksdagsledamot*
- Per Eriksson, *generaldirektör*, VINNOVA
- Håkan Larsson, *riksdagsledamot*
- Pär Omling, *generaldirektör*, Vetenskapsrådet
- Lisa Sennerby Forsse, *huvudsekreterare*, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
- Mikaela Valtersson, *riksdagsledamot*
- Marie Wahlgren, *riksdagsledamot*
- Harriet Wallberg Henriksson, *Rektor*, Karolinska institutet
- Hans Wigzell, *Regeringens vetenskapliga rådgivare*
- Rune Åberg, *huvudsekreterare*, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap

Vetenskapsrådets kommittéer och deras ordförande

Kommittéer som bereder ansökningar och som tar fram underlag åt styrelsen. Ämnesrådens berednings- eller prioriteringskommittéer tillsätts årligen och redovisas inte här.

- Etikkommittén: **Göran Hermerén**, *professor*, Lunds universitet
- Expertgruppen för oredlighetsfrågor: **Kjerstin Nordborg**, *regeringsråd*, Regeringsrätten
- Kommittén för longitudinella databaser: **Robert Erikson**, *professor*, Stockholms universitet
- Kommittén för genusforskning: **Britta Lundgren**, *professor*, Umeå universitet
- Polarforskningskommittén: **Olle Stendahl**, *professor*, Hälsouniversitetet i Linköping
- Kommittén för forskning om Biologisk mångfald: **Sven Bergström**, *professor*, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala

Rådgivande kommittéer för internationellt samarbete och deras ordförande

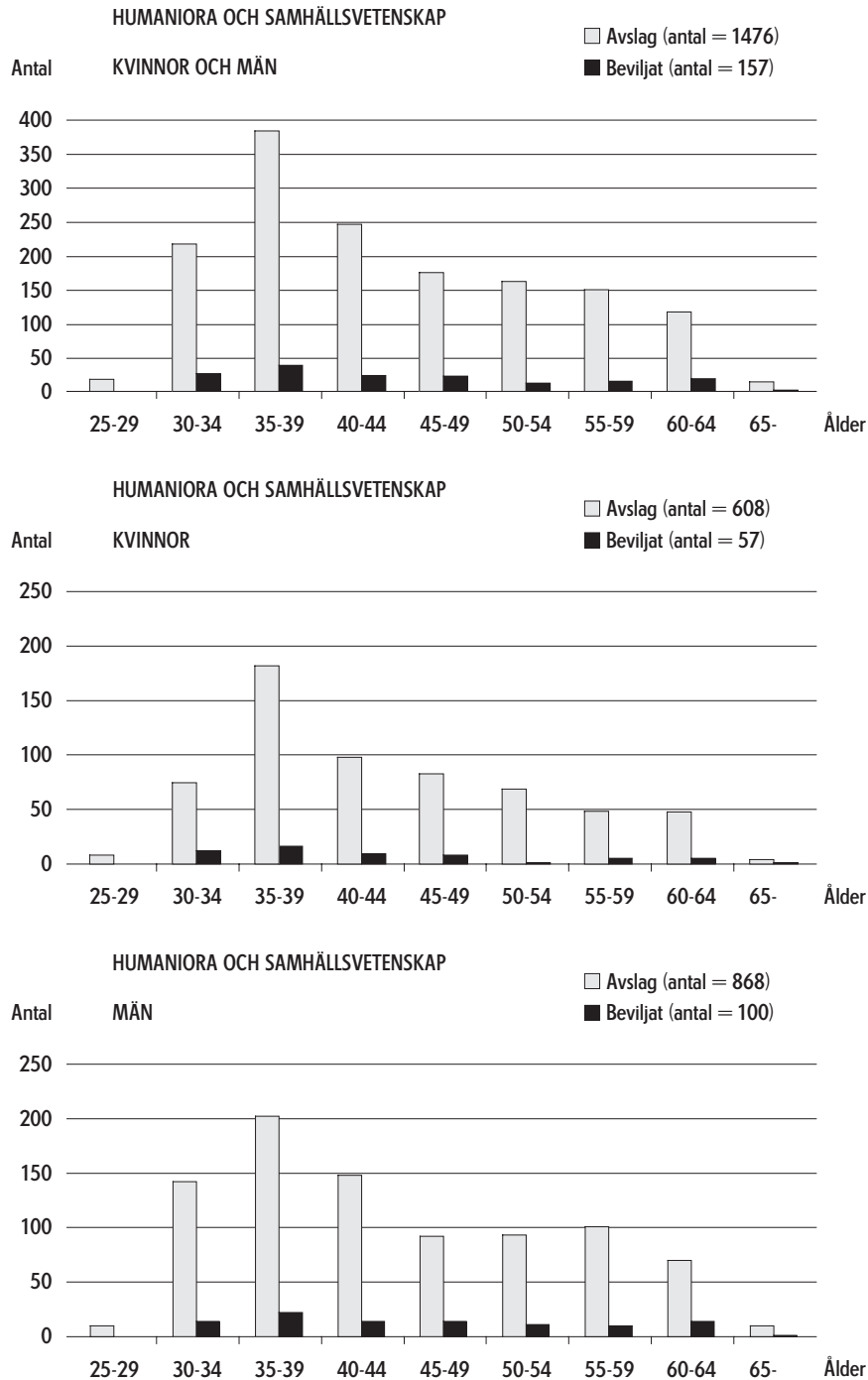
- Kommittén för the Integrated Ocean Drilling Program
Eve Arnold, *dr*, Stockholms universitet
- Den svenska kommittén för UNESCO:s vetenskapliga program vid Vetenskapsrådet (bildades i oktober 2003): **David Gee**, *professor*, Uppsala universitet

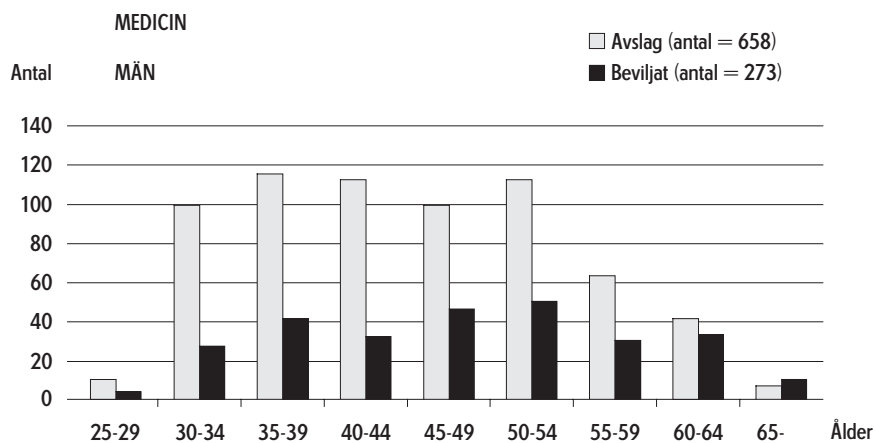
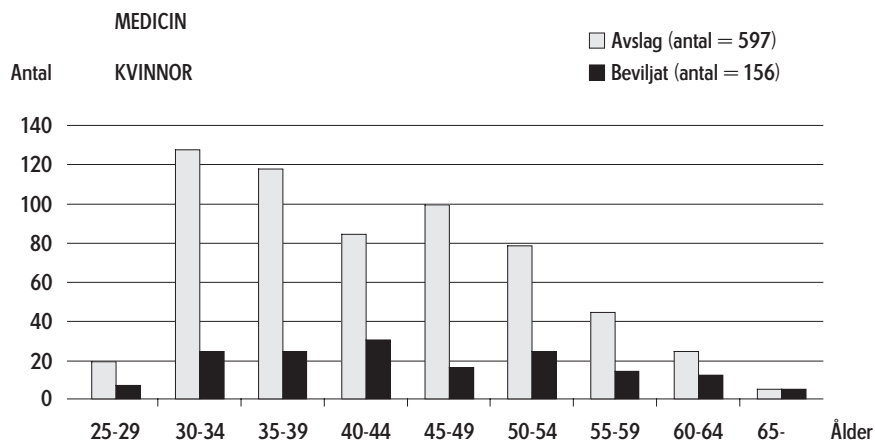
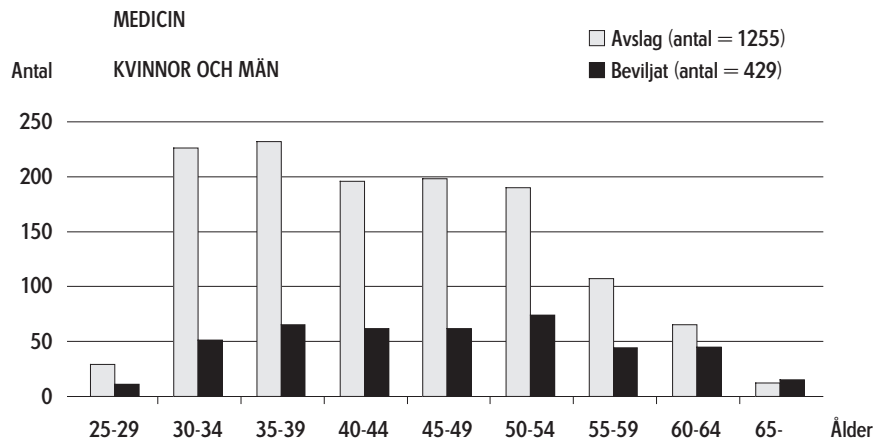
Av ämnesråden tillsatta arbetsgrupper

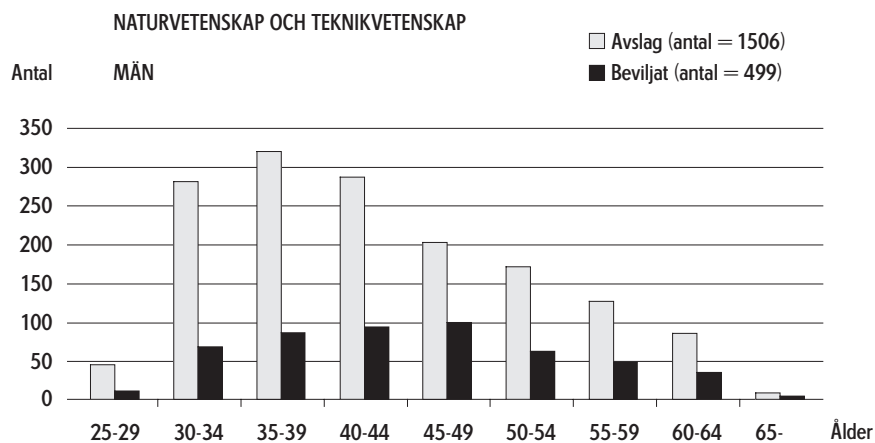
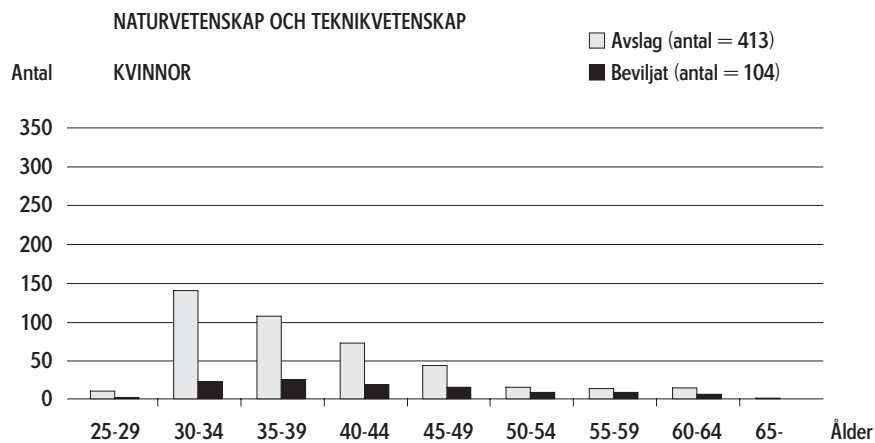
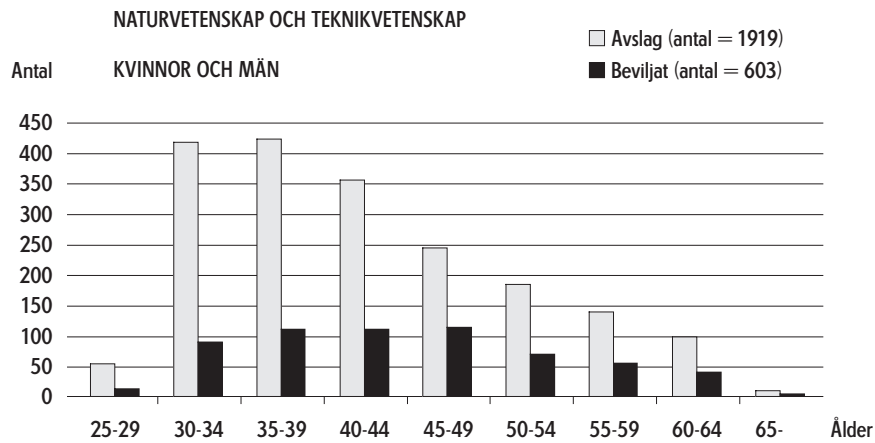
- Humaniora och samhällsvetenskap – Arbetsgruppen för etikfrågor: **Bo Petersson**, *professor*, Linköpings universitet
- Humaniora och samhällsvetenskap – Publiceringsutskottet: **Sune Berger**, *professor*, Karlstads universitet
- Medicin – Arbetsgruppen för forskningsetik: **Peter Höglund**, *docent*, Lunds universitet

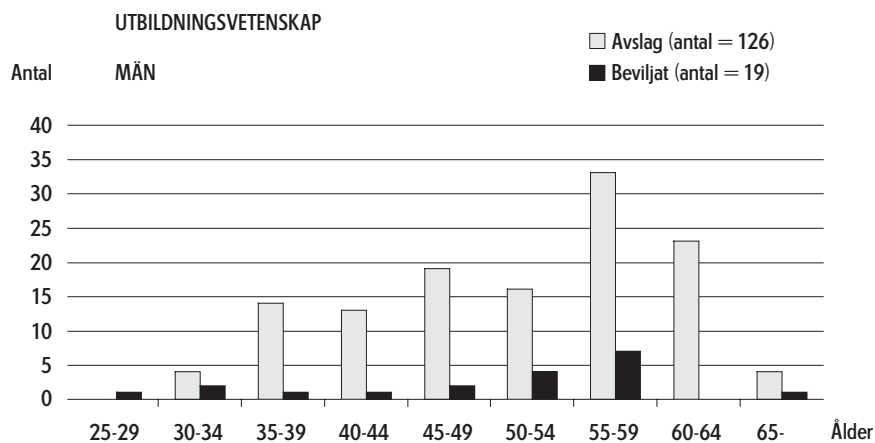
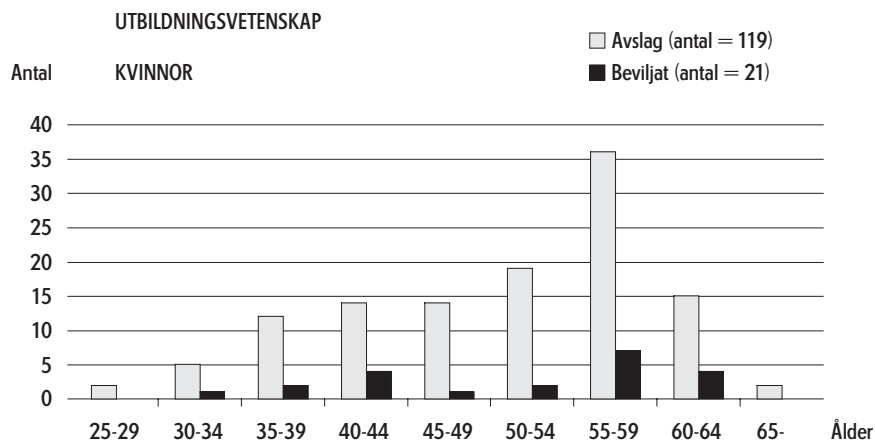
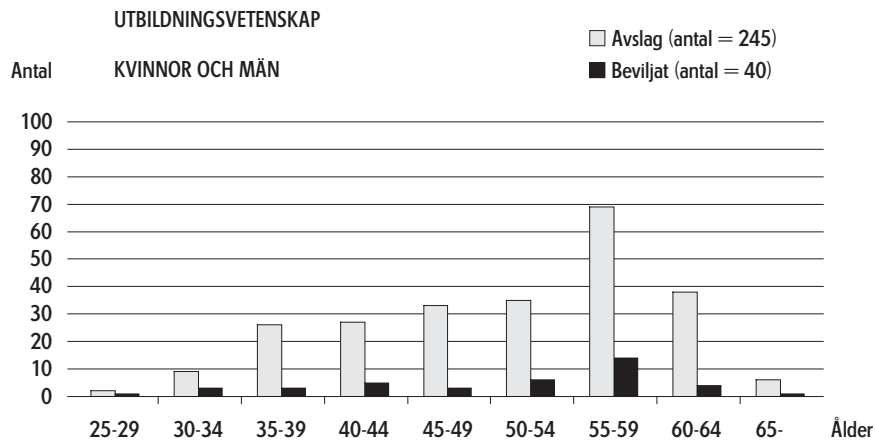
13. DIAGRAM

Alla bidragsformer i den allmänna utlysningen 2005 ingår (projekt, forskarassistent, postdoktorstipendier, postdoktorssanställning etc.)

14. FÖRKORTNINGAR

AAAS	American Association for the Advancement of Science
ALICE	Detektor vid LHC-acceleratorn, CERN
ALMA	Atacama Large Millimeter Array
ATLAS	Detektor vid LHC-acceleratorn, CERN
CEPN	Centrala etikprövningsnämnden
CERN	European Laboratory for Particle Physics
DESY	Forskningsanläggning i Hamburg
DISTUM	Distansutbildningsmyndigheten
ECORD	Europeiskt consortium för deltagande i IODP
EFDA	European Fusion Development Agreement
EISCAT	European Incoherent Scatter Facility
EMBC	European Molecular Biology Conference
EMBL	European Molecular Biology Laboratory
ESA	European Space Agency
ESF	European Science Foundation
ESO	European Southern Observatory
ESS	European Spallation Source
ESRF	European Synchrotron Radiation Facility
EU/FoU-rådet	Rådet för samordning av forsknings- och utvecklingssamarbete mellan Sverige och EU
EUI	European University Institute, Florens
EURAB	European Research Advisory Board
EURATOM	Samordningsorgan inom EU på kärnenergiområdet
EUROCORES	European Collaborative Research Programmes (ESF-program)
EUROHORCS	Samarbetsorgan mellan cheferna för de europeiska forskningsråden
EURYI	European Young Investigator awards
FAS	Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap
FRN	Forskningsrådsnämnden
Formas	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
FOS	forskningsprogram om offentlig sektor
GBIF	Global Biodiversity Information Facility
HPD	Högpresterande datorer
HSV	Högskoleverket
IAEA	International Atomic Energy Agency
IARC	International Agency for Research on Cancer

IF	Institutet för framtidsstudier
IGCP	International Geological Correlation Programme
IGBP	International Geosphere-Biosphere Programme
IHP	International Hydrological Programme
ILP	International Lithosphere Programme
IOC	Intergovernmental Oceanographic Commission
IODP	Integrated Ocean Drilling Program
IPM	Institutet för Psykosocial Medicin
IRF	Institutet för rymdfysik
ISIS	Accelerator driven neutronkälla (Storbritannien)
ITER	International Thermonuclear Experimental Reactor
ITPS	Institutet för tillväxtpolitiska studier
IVA	Kungliga ingenjörsvetenskapsakademien
JET	Joint European Torus
KAW	Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse
KK	Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling
KSLA	Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien
KTH	Kungliga tekniska högskolan
KVA	Kungliga Vetenskapsakademien
KVHAA	Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien
LHC	Large Hadron Collider
MAB	Man and the Biosphere
MAX	Synkrotronljuskälla i Lund
MISTRA	Stiftelsen för Miljöstrategisk forskning
MOST	Management of Social Transformation
NFR	Naturvetenskapliga forskningsrådet
NOP	Nordisk publiceringsnämnd för forskning (inom olika discipliner)
NORDSYNC	Nordiskt konsortium för deltagande i ESRF
NORDUNET	Nordens universitetsdatanät (företagsnamn)
NORDSIM	Nordisk jonmikroskop i Stockholm
NOS	Nordisk samarbetsnämnd för forskning (inom olika discipliner)
NOT	Nordic Optical Telescope
NRM	Naturhistoriska riksmuseet
ODP	Ocean Drilling Programme
OSO	Onsala Space Observatory
RJ	Riksbankens Jubileumsfond
RS	Rymdstyrelsen
SAFARI	Spridning av forskningsinformation till allmänheten över Internet
SCB	Statistiska centralbyrån
SEST	Swedish-ESO Submillimetre Telescope
Sida	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete
SMHI	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
SNIC	Swedish National Infrastructure for Computing
SSF	Stiftelsen för Strategisk Forskning
SSI	Statens strålskyddsinstitut
STINT	Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning
SUHF	Sveriges universitets- och högskoleförbund
SULF	Sveriges universitetslärarförbund
TFR	Teknikvetenskapliga forskningsrådet
UR	Utbildningsradion
VHS	Verket för högskoleservice
Vårdal	Stiftelsen för vård- och allergiforskning
VINNOVA	Verket för innovationssystem
VLT	Very Large Telescope
WCRP	World Climate Research Program

Vetenskapsrådet är en statlig myndighet som utvecklar och finansierar grundforskning av högsta kvalitet inom alla vetenskapsområden. Vetenskapsrådet arbetar med forskningsfinansiering, strategi och analys samt forskningsinformation. Målet är att Sverige ska vara en ledande forskningsnation.